



Uc 6332.

40

Biblioteka Jagiellońska



stdr0015304

Uc 6332

BOGUPHALI. II.

de armis & Domo Rosarum

Episcopi Polnaniensis

CHRONICON POLONIAE

cum Continuatione, à pag. 132. Baßkonis Custodis Pos.

Prodit sumptu JOSEPHI ALEXANDRI

JABLONOWSKI

Principis S.R.J. Dapiferi M.
D. Litvaniae Capitanei Bu-
scensis &c. &c. &c.

ex Musæo J. Z. R. R.

qui præmisit aliud Anonymi Chronicon circa An-
num 1285. scriptum, ex Collectione Somersbergiana

VARSAVIAE

Typis S.R.M. & Republicæ in Collegio Scholarum Piarum
MDCCLII.

1752

*Ex
Lilnis
Berianowski.
1764.
Imptus Typis
Quinque.
1764.*

*Pat obit in Luyonia
Antoni Wojanowski
capit Lubera pro
Amiens de m
Jonn. Kozewski. P. J.
Dein. J. Kozewski. P. J.
Kozewski. P. J.
D. Reformat in Bratis
dignus pro quo legens oriet.
Are MARIA. etc.*

Vita BOGUPHALI II. Episc: Posnaniensis

Ex *Diagossi* vitis Episcoporum pag: F2.

Kalendis Maij Capitulares Posnanienses Capitulo Generali celebrato, Boguphalum Cantorem Posnaniensem & Canonicum Cracoviensem nobilem genere de Domo Rosarum eligunt concorditer: cuius electio Idib. mensis Junij per Fulconem Archiepiscopum Gnesnensem fuit confirmata: & ipse Boguphalus in crastino, in Presbyterum promotus, in die vero S. Laurentij in Episcopum per Fulconem Archiepiscopum in Ecclesia Gnesnensi consecratus: qui cum sedisset Annis X. Mensib. 6. diebus XV. Anno Domini M.CC. Liiij. quinto Id. Februarij in villa Episcopali Solycz moritur: & in Posnan: Ecclesia sepelitur. Vir litteratus & studiosus; pulchram bibliothecam Ecclesie Posnaniensis relinquens. Hic Chorum Ecclesie Posnaniensis multas habentem ruinas demoliens novum Chorum à fundamentis fabricavit. Hic villam Kozlowo à Duce Semovito Masoviae pro xc. Marcis argenti pro Ecclesia sua Posnaniensi comparavit: quas idem Semovitus pro debitis prius Episcopo Ecclesie Posnaniensisolvere tenebatur.

Confer hinc infra pag: 137. de obitu Boguphali: Auctoris hujus Chronici.



v. 15 1147054



CHRONICA POLONORUM

(Hunc librum comparavit Dux Ludwicus, Daus Brengensis A.D. M.CCC.LX.)



Secundum Opinionem multorum quidam Historiographi seu Chronicarum Scriptores penes duo suam exercere Intentionem videlicet secus Ostentationem suae litteralis scientiae & secus propriam gentis seu commendationem, aliarumque gentium sive Terrarum detestationem: Primum in gravedine stili connititur qua tam sciolis quam insciis aliquid apparere qui sunt & non tam suorum quam suam in suis posteris memoriam commendare licet nonnulla tam dictorum quam gestarum Virtutum utilitatem videantur imitari volentibus annotasse: Secundum perpenditur in eo quod

(a)

sue

(S)(o)(S)
 sue Gentis alii prospera facta omni lumine declaraverunt: infortunata seu execranda vel suppresserunt silentio & que ad alterius Gentis recommendationem esse poterant, sive quibusdam Verborum Velleribus obtexerunt non tanquam zelo sed velut Odii gladio persequi studuerunt suorum in hoc Invidia fervientes.

Institutum
 Autoris.

Origo Gentis
 Lechiticæ
 s. Polonicæ

Propter quod de Chronicis Lechitarum sive Polonorum ad solam Principum ipsorum Genealogiam pandendam Lechi autem dum fuerunt Poloni eo quod magis deceptionibus & calliditate in bellis utebantur quam Viribus ad notitiam simplicium quædam secundum estimationem plurimi sive automationem fide digna excerptare studui ac sine propria adiectione noscere volentibus simplici calamo breviusculo perorare. Unde sciendum quod quia gens Lechitica sive Polonica dudum ad fidem conversa tempore gentilitatis literarum ignara fuit nec aliqua Originis suæ primordia paginis commendare potuit. Idcirco ipse * Chronographus ea quæ scripsit non se legisse dicit sed quorundam collatione se didicisse ac ideo modo dialogico descripsisse. Memini siquidem, inquit, colloquutionis mutue (a) Virorum Illustrum quorum tanto fidelior est recordatio quantum celebrior viget Autoritas: Disputabant namque ambo grandævi ambo sententiis graves de huius Reipublicæ Origine progressu & consummatione: Cum unus quæso inquit mihi Care sub quonam conceptam æstimabimus nostrarum Constitutionum Infantiam? nos enim hodierni sumus nec ulla hesternitatis est in nobis cana Scientia. Ad quem alter:

* Vincent. Kadlubko, cuius & Vestigiis Autor insistit.

(a) Hæc Verba Kadlubkonis sunt Epist. I. qui Viros hosce Illustræ, Johannem & Mattheum appellat.

(S)(o)(S)
 ter: Scis quod in antiquis viget Sapientia & in multo Tempore Prudentia me vero in hac parte Infantulum fateor. Utrum etiam huius instantis simplex aliqua in me sit portuncula prorsus non novi: Quod tamen veredica majorum narratione condidici non silebo.

Narrabat itaque grandis natu quidam infinitissime numerositatis manum in Polonia viguisse quam non dominandi ambitio non habendi vigeat Libido sed robur animositatis exercebat in occupandis Regnis aliorum ut præter magnanimitatem nihil magnum æstimarent & ideo suarum accessiones Virtutum nullis usquam terminis limitarent nec essent Virtutes si ullis dignarentur limitum ergastulis includi: ut non solum citra marinas undique rationes sed & Danomalchicas Insulas suæ coniecerint ditioni inhabitantium eas sibi clientelam vendicando Rege ipsorum Canutho in Vincula coniecto: Hi sunt Galatæ & etiam Longobardi: Pama est tunc (a) Gallos totius Regna Orbis occupasse cum quibus fœdus hoc solidum pepigere tunc scilicet Poloni ut si quid eis aut sorte aut virtute apud extraneos accidisset seu accessisset æqua utrisque contingeret partitio. Gallis itaque universa cessit Græcia usque ad Danubium: Lechitis vero usque ad Parthiam Bulgariam & Carinthiam crevit accessio ubi post multa bellorum discrimina cum Romanis Urbes occupant Præfectos constituunt & quendam nomine Graccum Principem super se creant. Sed tamen illius gentis Luxu segnitè dissoluti, mulierum paulatim emolliti Lascivia, primi quidem Veneno extinguuntur, cæteri iugo Indigenarum substernuntur. Huius facti (b) Trogus Chronographus meminit dicens: Galli: i. e. Germani cum eos Patria: i. e. totus Occidens non caperet

Expeditiones
 Lechitarum:

(a 2)

præ

(a) Hæc Vincent. Kadlubko Epist. II. (b) Kadlubko Epist. III.

præ multitudine CCCM. Virorum pugnatorum ad sedes novas quærendas ultra Istrum & citra miserunt. Ex eis Portio in Italia confedit quæ Romam captam incendit. Alia per Strages Barbarorum penetrans in Pannonia refedit ubi victis Pannoniis cum finitimis multa bella gesserunt. Lechitis ex tunc nonnulli liguriæ coeperunt portionem. Igitur Graccus Jura instituit leges promulgat & Lechitæ per eum felicibus aucti successibus statuerunt eius prolem Regni successionem dignissimam nisi alterum filiorum eius fratricidii foedasset piaculum. Erat enim in cuiusdam speluncæ anfractibus monstrum Atrocitatis immanissimæ quod quidam * Olophagum dicunt: Huius Voracitati accolæ singulis heptadibus certum armentorum numerum quasi pro Victimis offerebant alioquin totidem humanis Capitibus aliis ab eodem monstro plectebantur. Quam Graccus iam senex non ferens perniciem clam filiis accersitis dirigit consilium & pandit propositum dicens: Vos itaque ô Filii quos ad regni huius gubernacula educavi inquit ob gloriæ Triumphum in huius monstri perniciem armari convenit. Cui illi: in TE est precipiendi Auctoritas in nobis autem obsequendi Voluntas. Non igitur Virium suarum sed Industriæ innitentes suffragio coram Olophago armentorum corpora sulphure & igne repleta loco solito ponunt. Quæ dum avidissime glurit Olophagus exhalantibus flammis suffocatur: Moxque minor Graccus non quasi Victoria aut Regni consortem sed æmulum fratrem occupat ac trucidat quem quasi Crocodillus prosequens lacrimis ab Olophago mentitur occisum & Parente tum gratulanter tanquam Victor exceptus: Sic minor Graccus paterno succedit Imperio hæres nefarius

Olophagus &
Graccis occi-
sus:

* Kadlubko Epist. VI. Dlugoff. lib. I.

farius sed diutius fratricidio fuit sordidus quam Imperio insignis. Nam paulo post Dolo deprehenso piaculi deputatur supplicio exilii perpetuitate damnatus.

Sed ne antiqui Gracci emorerentur beneficia & ut tanti Principis superesset Insigne in scopulo i. e. antro olophagi fundata est Urbs sollemnis à nomine Gracci dicta Graccovia ut per eam æterna Gracci viveret Memoria. Quam quidem à crocitate corvorum quico ad cadaver monstri confluxerant Graccoviam dixerunt: Tantus vero Amor universos circa mortuum Principem devinxerat ut unicam filiam eius Virgunculam Patris Imperio subrogarent quæ Wanda dicebatur. A qua fluvius Regni centro preterfluens Wandalus dictus quæ nunc Wyzla vocatur & populus Wendali nuncupatur quo discisso pars eius Hunni dicti sunt quorum Rex fuit Atyla: Rex Wandarum quibus multæ immixtæ fuerunt gentes tam ritu quam Lingua. De hac Wenda multa fabulosa dicuntur: Quæ quod omnia sprexit Connubia sine prolis successionem decessit diuque post eam claudicavit Wandalicum Imperium

Graccovia consti-
tuta:

Wandalus fluvius:

Wenda Virgo:

Ea Tempestate famosus ille * Alexander Rex Macedonum vectigales pensiones à Lechitis exigere tentavit. Cuius Legatis ajunt: Legati tantum estis an Alexandri Regis census quætores? qui responderunt: Et legati sumus & quætores. Ad hæc illi: Prius, inquit, ergo intemerata Legatis exhibenda Religio ut magnifice susceptos magnificis veneremur Donariis: Quætoribus deinde quæstus exsolvatur censuali. Legatorum itaque primi prius vivi excoriantur deinde cutes eorum partim Auro & partim Alga vilissima farninantur. Quo facti hi emittunt Alexandro dicentes: Male

Legati Alexandri M.

Ad Lechitas:

* Fabulam hanc Epist. VIII. recenset Kadlubko.

Male aliis imperat qui sibi imperare non novit. Licet insatiabilem tuæ Voracitatis ingluviem mundus satiare non possit tuorum tamen quos misisti utcumque retocillamur esuriem. Nec te lateat locum apud nos non esse localis ideo presentia tibi transmisimus: nos non opibus sed animi Virtute & corporis duritie cenferi scias. Ad quæ commotus Alexander Regem quendam contra ipsos dirigit cum exercitu ad eos strepitus evellendos: Quo rege capto Exercitus operato Alexander Pannoniorum ductu Moraviam in manq gravi pervasit Lechiam cuncta solo prosternit oppida redigit in favillam Urbes & Cracoviam jubet sale conspergi. Omnibus itaque de Salute desperantibus quidam Pictor multos Clypeos ad instar clypeorum hostilium format quos eum similibus galeis astute jubet in quodam colle rupis & arboribus appendi: Quibus Alexandritæ conspectis putantes exercitum esse properati in prælium illi occurrunt: Sed Pictor - - hoc colli jubens girat Alexandritas occulte: quibus nil inventientibus sed quasi fugientes insequentibus Lechitæ admiscuntur tanquam sui: Et sic per contentionem intestinam suscitant stragem pervalidam ita ut tota exercitus Alexandri succumberet fortitudo. Deinde Lechitis contra castra hostium revertentibus occurrit illis Alexander tanquam suis victoriose revertentibus: sed dolo deprehenso vix cum paucis evasit. Et ergo * Liber Epistolarum Alexandri ducentas pene continens Epistolas in quarum una scribit Magistro suo Aristoteli sic inquit. Ne de nostro Statu Te semper dubia suspendat hæsitatio novis

* Kadlobko hæc Epist. IX. Dlugos. lib. I. hæc tacuit: Imo Math. de Michovia lib. I. cap. VII. hanc Victoriam à Polonis partem ingenue inter fabulas refert: quod & probat Cromerus lib. II. & Victoriam hanc non de Alexandro M. sed de Moravis partem arbitrat.

Lechitarum
de Alexandro
M. Victoria:

veris nos apud Lechitas peramplissime prosperari: est Urbs famosa Lechitarum septentrionali Pannoniæ lateri conjuncta quam Carenthas dicunt i. e. Cracoviam plus Viribus quam opibus plus arte quam situ minutissima. De hac & contiguas pro Voto triumphavimus: In Epistola vero quam rescribit Aristoteles sic habetur: Fama est de Carenthis Lechitarum te cum tuis triumphasse sed huius gloria triumphi utinam tuis titulis nunquam accessisset. Ex quo enim Tributum Ignominie tuorum infusum est intestinis: ex quo Lechitas expertus es Argyraspidas Tui Rutilantia Solis apud multos deferbuit. Imo tui visum est mutasse Diadema Imperii: ex hoc jam prima Corinthus clausit ab Alexandro portas & nuncios ejus cruci affixerunt. Tandem ille tam saluberrimæ Magister Artis patriæ quam salvaverat Princeps constituitur dictusque est Listig i. e. astutus eo quod Astutia plures hostium interfecerit quam Viribus.

Quo mortuo fuit & alius Listig sed alio pacto sic nuncupatus: Orbata siquidem terra de successione singulis primorum contendentibus seditionis subruitur Tempestas. Tandem nimiam suorum stragem duobus simplicioribus de Vulgo eligendi principem defecerunt arbitrium: Qui habita secum deliberatione ut nulla parte consentire videantur sic arbitrantur dicentes: Eligatur studium figatur meta & cujus Equus maculis distinctus primus omnium metam contigerit princeps habeatur. Stat fixa sententia sed pro quærendis Equis maculosis dies prorogatur. Et dum medio Tempore quidam illorum ad hoc opus se quotidie exercitarent unus ipsorum versuta nifus astucia omnem studii planiciem clavis ferreis conserit exigonis modicam intercapedinem pro semita sibi deputans seu denotans.

* Sed

Lesko II. Dux
Poloniæ:

* Sed dolus non latuit: Duo enim Juvenes fortuna tenues conditione humiles de pedum celeritate altercantes pignoribus se obligant ut victus vincentem non nisi principis nomine audeat appellare. Et sic jocantes: Decet, inquiunt, pro nostra Corona Victoriæ non nisi in stadio Regii certaminis exerceri. Qui dum plantas in exigonis ostentus vulnerassent, insidias repertas prorsus dissimulant semitam quam callide deprehenderunt alias exigoris sublatas conspergunt & inde redeunt singuli pro se secum tacite cogitantes. Postera die cum omnis cursu ad spectaculum convenissent & omnis simul conniterent unus predictorum Cursorum qui equi sui calcem integro fieri munierat subtegumine prior recte pertingit tramite. Alter vero per alia suspiria sive longa non sive distantiam ridiculoso conclamamine transverso raptus curso girando secundus ad metam pervenit. Alii vero exigonorum vulneribus prostrati indignantes primi equum considerunt bataque intuentes doli ingratiam putantes perimunt: Alium qui riticulose fuerat Regem proclamant omine infausito. Huicque cum tantum inesset animositatis Studium ut in propria persona plerisque hostium indiceret certamina à quibus non solum Vitas imò & regna plerumque extorsit. Cum hostis defuit contra suos dimicatores primum commisit: qui cum etiam summæ liberalitatis & temperantiæ cibo & in potu in se & suis maxime qui in regali fastu humilitatis ita ut non Throno sed scabello se insideret suis plurimum carus obiit. Hic etiam super regali vestimenta semper suæ paupertatis superinduebatur vestibus.

Lesko III. Dux
Poloniæ:

Cujus Filius item Listig III. Patri succedens non tam Patris Imperio quam patris multa adjecit Virtutibus

* Kadlubko Ep. XII. Dlugoff. lib. I.

bus qui Julium Cæsarem tribus fudit Præliis & Crassum apud Parthos cum suis delevit. Tandem Julii * Sororem ducens affinitate bella compescuit quæ Julia dicebatur: Huic super Jure dotis Bavariam maritus vero ratione nuptiarum Surbiensem tradidit Provinciam. Unde Romani contra Julium indignati sunt quod æquales fecisset eos qui eis subesse debuerant cumque Julia duas fundasset Urbes unam nomine fratris Julii quæ dicitur Lubus: aliam nomine suo quæ nunc Lublin vocatur. Julius Bavariam recepit propter quod Listig Sororem ejus repudiavit juvene filio secum retento cui nomen Pompilio. Pellex autem ejus quæ præsentem æmulata etiam fuerat Regionem loco Regine succedit & in Odium prædictarum Urbium nomina immutavit: Ex hac & aliis Concubinis Listig filios XX. suscepit quibus totidem assignavit Principatus alios Duces alios Marchiones alios Comites constituens: Pompilium vero Regem omnium statuit.

Pompilius I.
Dux Poloniæ:

Hunc post Obitum Patris fratres tanto Affectu coluere ut post mortem ejus & parvulum filium ejus Pompilium paterno Nomini & regno preficerent. Hic postmodum Consilium Veneficæ Conjugis suæ eosdem Patruos suos intoxicavit mala pro bonis restituens: Hic se infirmum simulans Patruos tanquam ad suas exequias convocat: Quibus deosculatis post multas eorum lacrimas potum sibi dari petiit & quasi ultimo Amoris Indicio totum ebibit eos ad similia adorans. Quibus illa vilis mulier propinans cuilibet Calicem venenati Potus obtulit: quo bibito Rex tanquam pausativos eos exire jubet qui veneno infecti tanquam ebrii foras alii cadendo alii volutando profiliunt: quorum funeribus ille etiam Tyrannus sepulturam prohibuit probans scelesti

Pompilius II.
Dux Poloniæ:

Qui pæne
Veneno interemisse:

(b)

* Eadem Fabulas Kadlubko habet Ep. XVI.

in muribus eum
Uxore & libe-
ris devoratus:

lesti extinctus ultionem qui Amicum qui nepotem qui Regem hesternis Exequiis Lacrymarum vivum sepelire intenderint Sic Patriæ Sideribus extinctis omne Lechitarum Decus contabuit & Pompilius per omnia vilis ultimus in prælio primus in fuga semper fuit: Hunc ultio divina sic insecuta est quod ex cadaveribus fratrum mures ebullientes eum trans ignem trans flumina trans Paludes trans lacus infectati sunt donec cum Uxore & duobus filiis in Cruswiciensi Insula eum amarissimis Moribus corroserunt & vacavit principatus multo Tempore.

PIASTUS
Dux Poloniæ:

ZEMOVI-
TUS Dux
Poloniæ:

LESCO:

ZEMOMI-
SLAUS:

MESCO
cæcus natus:

Radiæ Pompilii stirpis excissa nova Principum orta est Successio quorum Celsitudo tanto crevit sublimior quanto stirps creditur fuisse depressior. Fuit enim quidam pauperculus Cohorsitionis filius nomine POEAZT, cuius Uxor dicitur Ripiza, ambo natura infirmi, ambo rebus exigui, æstimatione nulli qui filium genuerunt quem ZEMOVIT nuncuparunt: Quibus propter hospitalitatis pietatem dicitur hic filius natus: qui cum adolevit strenuitatem induit parentatur Virtutibus: Hic suis suffultus meritis prius Magister efficitur Militum tandem principali fungitur Majestate & non eas solum quas Pompiliana Ignavia deseruerat nationes revocavit sed & alias suo coniecit Imperio quibus Decanos, Quinquagenarios, Centuriones, Collegiarios, Tribunos, Chiliarchas & Magistros militum urbium prefectos Præsides omnesque Potestates instituit: Huic Zemovito successit Filius eius Listig: Listigoni vero filius ejus Zemomizl: Horum utrumque animi Generositas, Robur corporis felices ad omnia successus adeo reddidere insignes ut omnium suorum Prædecessorum excellæ Virtutes suis antecesserint Virtutibus. De Zemomyllone famosus ille MESCO cæcus generatus

tus qui septennio cæcus educatur: Quibus finitis Visu recepto ætatem vicit Industria. Qui dum procaretur Dobrancam Filiam Ducis Boëmæ illa consensum præbere noluit quousque repudiaret septem pellices quibus vicissim commiscebatur & Christianam fidem suscipiens baptizaretur.

Primus itaque Polonorum Princeps & Rex MESCO Baptismi gratiam suscepit An. Dñi DCCCCLXVI. tempore Ottonis primi Imperatoris & dictus est Mesico i. e. Turbatio quia in eius ortu propter Cœcitate ejus turbati sunt parentes illius vel potius in Illuminatione ejus in fide Catholica turbati sunt hostes animarum videlicet Diaboli: Iste MESICO Ottonem Imper. III. qui dictus est Rufus seu Miracula Mundi: cum exercitu ad se venientem honorifice illi occurrens cum magna gloria & triduo Convivio adeo decenter pertractavit quod Imperator liberalitate illius delectatus eum intra prandium in mensa residens coronavit suo Diademate & sic Imperii feudalem fecit. Iste MESICO Episcopatus Poloniæ instituit & dotavit quorum prior fuit Poznani qui locus ideo sic dictus qui ibi se recognovit ipse Imperii feudalem. Alias sic dicitur & legi in aliqua Chronica quod Polonia in Poznania primo fidem recepit unde dicitur Poznan quasi se recognoscens fidelem. (a) Anno autem Domini 1001. MESICO I. Rex Polon. Christianus obiit.

Huic successit Filius ejus BOLESLAUS I. qui dictus est Traba: i. e. mirabilis vel bibulus qui dicitur sic Tragbir. Iste post multa prælia quæ contra Pannonios Ruthenos Geras i. e. Lithuanos Pomeranos Danos

(b2)

[Bohe-

(a) Dlugossus lib. I. an. habet 999. & filium ejus BOLEZLAUM an. 1001. ab OTTONE III. Imp. primum Polon. Regem constitutum fuisse affirmat.

CHRISTO
nomen datus

ABOTTONE
III. Imper.
REX dicitur:

obiit an. 1001

BOLESLA
VS I. REX
Poloniæ:

Ejus laudes:

Moritur an.
1025.]

MESICO II.
REX Poloniae
obiit 1034.

Interregnum.

CASIMIRUS]

Bohemos & Saxones ab Imper. Henrico II. secundo Coronam accepit: & filio suo (a) MESICONI II. Sororem Ottonis III. in conjugium copulavit Juditam nomine. Hic primus sedem Ducalem Pragæ constituit & Ecclesiam ibi in Monte ædificavit & Ruzciam usque Kiow pervasit & ibi signum victorialis gladii in porta quæ dicitur aurea dereliquit desolata prius filia Regis Ruzciæ quam ipsius Conjugio negaverat. Deinde ducens filiam Regis Ungariæ sedem Regni in Cracovia constituit in medio Terminorum obtentorum: Antea fuit in Gnezna postea in Poznani, ejus termini fuerunt ab oriente Rive: ab occidente Sals flumina, in quo defixit palum ferreum, à meridie Danubius. ab Aquilone Mare Oceanum sicque Anno Domini MXXV. obiit.

Cui successit filius ejus MESICO II. qui nunquam aliena invadere voluit sed proprios Terminos studiose servavit: non sine prælio tamen mortuus est. Interim Proceres Polonorum pro Regni Gubernaculo invicem dissidentes pene totum Regnum cladibus & spoliis subruunt & quique summorum eos persuadentes & in Clientelam redientes limites pristinos revertunt. Tandem ex necessitate Periculi Dominum suum requirunt & Monachum factum tum sibi ab Henrico II. Imperat. restitui postulant. Quem cum professum & ad sacros Ordines promotum eis dare non possit tum ipsos nuncios suos

(a) Dlugossius hæc curatus ad an. 1013. exposuit: „Mieclaus filium suum BOLESLAUS REX & Virginem RIXAM neptem Imperatoris Ottonis eidem dudum desponsatam videns ad annos nobiles pervenisse solemniter curia apud Gnesnam indicta vicinis Principibus Proceribus & Sacerdotibus Poloniæ congregatis & accersitis nuptias suo filio unico præfato Mieclao celebrat & Virginem Rixam illi coniungit quæ hætenus in Regia à Matre Mieclai JUDITHA juxta ac filia materna charitate fovetur.

ex Monacho

REX Poloniae

Ejus laudes:

Defunctus an.
1058.
BOLESLA-
VS II. REX
Poloniae:

suos ad ipsum Clementem II. direxit qui prius Episcopus Bambergensis Suidegerus dicebatur coram quo propositis Terræ Periculis circumquaque & novellam fidei plantationem Dominum suum obtinuerunt & reduxerunt tali pacto ut videlicet habitum non mutaret sed uxore ducta hæredem Terræ generaret & ut ipsi Poloni Dominum suum in tonsura & in Amplitudine vestium imitantes semper à Dominica Septuagesimæ usque in Pascha ab Esu Carnium abstinere & ut singulis annis de singulis familiis unum denarium cum impressione Capitis S. Johannis vel duas Mensuras Avenæ darent S. Petro Romæ pro lumine. Sicque Cazimirus Monachus ab Henrico Imp. pie coronatus cum matre reversus duxit Uxorem nomine Dobrogenam & genuit ex ea duos filios Boleslaum secundum Wladislaum primum & Clausum sui Ordinis in monte Tmez sibi & matri & conjugi juxta Cracoviam construxit vocatis & fratribus ex conventu de Leodio & omnibus Regalibus possessionibus ad Cracoviæ Provinciam pertinentibus dotavit propter possessiones officialium Regni. Tandem per multa bella Terminos pristinos obtinens maxime contra quendam Maslaum ex ignobili Prosapia qui Ducem Mazoviorum se fecerat quem binis præliis cum multitudine Danorum maritimorum, Getarum, Ruthenorum ac Mazoviorum prostravit qui inde ad Getas confugiens licet Princeps illorum factus ipsorum strage alto patibulo ab ipsis suspenditur: Et sic Cazimirus Monachus anno Domini MLVIII. defunctus est.

Cui successit filius illius BOLESLAUS II. qui cum vivente adhuc Patre probus ac liberalis existeret mortuo Patre omni in Circuitu Regna pervasit præliis. Et cum apud Getas Ruthenos & Ungaros aliquot annorum moram tunc hæret Uxores nobilium & infortunii

mino-

S. Stanislaus
trucidat:

Obiit Exal:

WLADI-
SLAVS Dux
Poloniae.

minoribus ac longa expectatione timentes terram rapi ab hostibus permiserunt & propriis servis nupserunt ne posteritate . . . Quo audito Boleslaus cum furore revertitur, Munitiones capit, servos perimit & Uxores à mensa Maritorum & à Thoro prohibet & nobiliores occisis parvulis nuper natis à servis catulos lactare compellit & flagitiosus cum Equa contra naturam effectus S. Stanislaus Antistitem Cracoviae se ob scelera objurgantem & tandem excommunicantem propria manu ad Altare intra Missarum solemnem sacra in die S. Michaelis in Capella trans Wislam gladio in frustra concidens perimit Anno Doi MXXXIX. tempore Gregorii Papae VII. Sicque omnibus odiosus effectus in Ungariam ad S. Wladislaum Regem quem prius pedester cursu obviantem contempserat confugit multa mentiens de Sancto Praefule quem trucidaverat crimina impingens ubi inuadito correptus languore miser misere interiit. Sed & unicus filius eius Mefico in ipso Juventutis flore veneno emarcuit anno Domini (a) . . .

Post hunc itaque regnavit frater illius minor Casimirides Wladislaus non minus strenuitate militiae Illustris quam devotione Religionis insignis. Hic Ecclesiae Poloniae ob mortem S. Stanislai omnem libertatem dedit de humana nil aestimatum est defuisse felicitate tristabatur: sed tandem instigante Francone Episcopo in Provincia ad Abbatem & Conventum S. Galli imaginem auream Infantuli cum aliis Xenis i. e. donis à longinquis partibus ac precibus transmissit rogant ut à Domino & Sancto Aegidio sibi proles fecunditatem impetrarent. Quod triduo jejuniis & multis precum celebratis solemnibus factum est & tertius tunc

(a) Dlugoss. lib. IV. an. habet 1089.

nascitur Boleslaus cuius ex partu languore Mater defuncta est. Fuit gaudium moerore temperatum & moeror dulcore nati filii interceptus. Sed ne Patri diu molesta esset jugalis Viduitas Regis Ungariae Salomonis relictæ Henrici III. Imp. Sorori conjugatur: item Juditæ: de qua tantum tres filias suscepit. Nec Judita multa donaria Ecclesiis contulit: Habuit autem iste Wladislaus filium ex concubina qui ob otium in suam Rovercam in desertis educatus dictus est Zbigneus. Hic de consilio profugarum ex consensu Episcopi Magni Wratislaviensis du n Setech Princeps Exercitus nimia tenacitatis Avaritia salaria militum accepta à Rege sibi relervaret convocato Exercitu Regis Ungariae sui nomine sive Zbignei, Moravis quoque Bohemis Regnum Patris decrepiti ac fratris tenelli pervasit. Sed Pater attute Infirmum affluens cum filio ad se vocato pacificatur & constructione convivalis lætitiæ omnes Wratislavienses sibi reconciliat: Unde filius grassetius in Patrem consurgens de Wratislavia fugiens in Crusiciam se recepit & Pomeranorum non paternæ congregans subsidia cum Patre congregitur & captus carceri mancipatus ut lacubus & fluminibus repletis multo post Tempore nec Piscibus ibi uti ausus fuerit. Tandem Zbigneo de Carcere misso Setech timens juvenem Boleslaum adhærens Sbigneo cum fratre reconciliato discordiæ malum suscitavit. Unde exilio propulsus fuit Sethec Patre cum filiis reconciliatis: Pater vero Sbigneo contulit Provinciam Glogoviae & mortuus est.

Cui dum filius ejus Boleslaus successit qui dictus est curvus frater ejus Sbigneus quatuor vicibus contra ipsum multiplicem omnium vicinorum exercitum induxit & maxime Bohemorum per quos Slesia tunc temporis

Eius Coniuge
& Liberis

BOLES-
LAUS III. DUX
Poloniae

Silesia à Bohe-
mis pervastata

Quinque BO-
LEZLAO
Filij.

poris sæpius vastata fuit: Zbigneo in habitu simulato
utrorumque castra ut Boleslaum traderent frequentante.
Unde adversus illum dum quadam Vice hostes advo-
caverat ante currus deprehensus fuisset: Ille vero cau-
sa custodiæ se nocte castra exisse assereret & visis hosti-
bus eos nunciare festinaret quidam Magnatum adversus
eum confurgens quærimonias detulit & Regem pro
Judicio interpellavit. Cum quo dum multis legibus
contendisset tandem pugna probatione eum superavit
& sic perpetuo exilio damnatur & Victori totum ter-
ritorium quod Ponecz dicitur cum omni Jure princi-
pali libere donatur & locus judicii ac pugna à re no-
men suscepit scilicet Sandueli. Igitur dum Imperator
Henricus IV. cum exercitu Ungariam ingressus fuisset
Boleslaus rogatu Regis Ungariæ Moraviam & Bohe-
miam quæ jam ad Imperium devolutæ erant invadens
Imperatorem redire compellit: Unde Imperator omne
robur suum contra Boleslaum excitans Poloniam intra-
vit & committens prælium Boleslaum coepit. Quem
cum secum reducere vellet ille multum pecuniam se
daturum spondet & Termino obtento tanquam pro
Thesauo mittit pro adjutorio in omnes Getarum Ru-
thenorum & Ungarorum provincias. Hostes innocte
in curribus adducti & in medio castrorum positi cum
Duce suo Imperatorem rapiunt & in Colnberc castrum
maritimum deducunt ubi detento per - - - menses Li-
bertatem pristinam ab eo extorquens quia ipsum ad
servitium coquina ignominiose copulerat insuper filio
suo primogenito Wladislao filiam ejus Christianam no-
mine ob perpetuæ pacis ac Amicitia robur matrimo-
nialiter obtinet & sic Imperatorem usque ad proprios
Terminos conducens dimittit. Hinc Boleslao cum in
Regem coronari deberet Angelus coronam de capite
illi-

illius rapuit ac Regi Ungariæ Michaeli imposuit. Iste
Bolesl: quinque filios habuit: Wladisl: Bolesl: Mesiconē
Henricum & Casimirum. Quatuor ergo primis de-
cedens Pater terram dimisit: Seniori Slesiam & ad
præcavendum aliis Cracoviam disponit & post illum
Seniori semper Ducum Cracoviæ Gubernacula confi-
gnat. Sicque anno Domini MCXXXIX. defunctus est.
Non prætereundum ut ajunt Cracovitæ Imperator
Henricus perpeffæ Injuriae non immemor primo Bitom
& Glogoviam oppugnat deinde in campestribus Wra-
tislaviæ Boleslaum capit Inducias dandis - - - in loco
qui dicitur Pscipole i. e. Campus Canum Tentoria ca-
strorum figit ubi dum per deceptionem captus fuisset
& multi suorum corruissent Poloni odium occisorum
ibi & castrorum loco nomen premissum indiderunt:
Theutonicos Canes appellantes. Iste Boleslaus
cum omnibus tum finitimis ultra omnes Præ-
decessores suos inexplicabilia gessit prælia nec omnibus
suis diebus quievit amplius: Cumque filiis Possessionem
divideret ut prædictum est Seniori scilicet Wladislao
Slesiam, Henrico Sandomeriam, Mesconi Gnesnam &
Pomeraniam Boleslao Cracoviam & Masoviam depu-
tavit. Juniori vero Casimiro nihil delegavit quasi pro-
phetizans quod majora sibi deberent: Boleslao autem
curvo defuncto Wladislaus primogenitus ejus Monar-
chiam tenuit.

Qui cū quodā tempore hyemali Venationi deditus esset
quidam major natu & principi proximior Petrus Wla-
stides secum perrexerat. Iste Petrus tempore Boleslai
Curvi Regem Ruzciæ in dolo adierat & cum illo com-
messans coeperat eum & vinctum Boleslao adduxit. Et
cum ille se pecunia liberasset simili dolo per quendam
Panoni-

BOLEZLA
VS an. 1139.
defunctus

De Prælio
Ejus
cum HENRI-
CO V. Imp.
an. 1109.
ad Hundsfel-
dam gesto:

WLADI-
SLAVS
Primogenitus
Ejus
DVX SILE-
SIAE
ET
CRACO-
VIAE:
De Petro
Wlasti-

Panonicorum Rileria Urbem deleuit cum magna strage Polonorum ac captivitate. Propter quod idem Petrus in iuncta sibi pecunia Canobia & septuaginta lapideas construxit Ecclesias. Qui ut prædictum est cum Principe novo ingruente nocte solus in Venatione remansisset aliis nescio quo casu aberrantibus ipse de Venatione Assaturam igni apposuit & cum Principe suo sine Vino convivavit: Iis pro Vino nivem congestam in globum sugentibus princeps quasi jocando ait: Ecce quale Principis Convivium! forte commodis Uxor tua cum Abbate tuo nunc convivatur. Petrus pro Joco licet non jocosè regeat hic se solum cum solo sciens sic respondit: Uxor mea pro se ait cum Abbate meo sicut & tua cum milite Theotonico te absente suo Amasio. Quæ Verba Principis licet graviter repperit cum joco pertransiit & domum rediens cum causam turbulenti Animi ejus Coniux Blanditiis extorsisset Insidias Petro parans eum exoculari fecit. Quod factum in eius ac mariti exterminium redundavit: siquidem tota Polonia adversus Wladislaum armatur cum fratribus quos trino Prælio fudit ita ut nil præter solum Oppidum Posnan haberet. Quod cum vallassent & insidias non precaveret inter Prandium hostes irruunt aliis trucidatis aliis - - Wladislaus - - & ad Imperatorem Henricum Quartum & fratrem Uxoris pergens adiutorium expetit & continet: Qui cum multo Exercitu veniens Castrum Grodis & Nemsch construit: sed Poloni loco ejus Boleslao instituto cum multis bellis confingerent Wladislaus defunctus est.

Quem quidam dicunt Pigavia sepultum alii in Plozen: & Cracoviam irrupentes Conjugem illius quæ Castrum tenebat cum tribus filiis propellunt vident licet Boleslao: Mescone; Conrado Loripede pro quibus

Bellum civile
Poloniæ:

WLADI-
SLAVS
exul
defunctus an.
1159.
Fili ejus tres
Silesiam recon-
perant:

bus non bello Imperator sed precibus instat ut si non monarchia saltim aliqua Terræ Portione donentur. Quorum Matre defuncta & in Porta sepulta Boleslaus Monarcha Orphanos collegit & eis Patrimonium Slesie concedit. Tandem hi duo fratres Boleslaus & Mesico municipia præparantes à Patruo Monarchiam repetunt. Quos cum Juri Primogenituræ abrenunciassent allegarent multoties cum illis pugnavit sed minus valuit cum municipiorum & armatorum Theotonico-rum fulcirentur prælidio. Sed dum Boleslaus aliam duxisset Uxorem filio fratre & patruo conspirantibus propellitur: Tandem Boleslaus Monarcha contra Geatas proficiscens multis suorum perditis filio suo juniori Lezconi Terram Mazoviae & Cuyaviae legans primogenito suo Boleslao jam dicto & post Lezconem fratri suo Casimiro si sine sobole decederet ipse defunctus est qui Casimiro fratri suo Heynrico defuncto in Ducatu Sendomiriae simili Testamento jam ante successerat.

Defuncto itaque Boleslao successit ei frater ejus Mesico qui sicut erat natus fratri proximus sic in Regno fuit contiguus: Huic utique fortuna favens multorum natorum Parentem fecerat: habuit enim filios: Ottonem: Stephanum: Boleslaum: Mesiconem & Wladislaum quorum duos ex Filia Regis Ungarorum: Tus ex filia Regis Ruzciae suscepit. Plures etiam filias habuit ex quibus multorum cognationem & amicitiam contraxit: Dux Bohemorum Boleslaus Gener ejus: Dux Saxoniae Bernhardus Gener ejus: Dux Lotharingiae Fridericus Nepos Friderici Imperatoris Gener ejus: Dux maritimæ Boguzlaus Gener ejus: Ducis ejusdem filius gener ejus: Dux Galliciae Socer filii: Dux Pomeraniae Socer alterius: Dux Rugiae Socer tertii: alii filii in conjugati decesserant. Hic omni gloriæ suæ confusionem

superdixit per Calumnias & iniqua Judicia quæ sub eo surrexerunt per iniquum Præsidem dictum de Rethelice cujus prædium adhuc est in Terra Budissin ejusdem nominis & posteritas ejus in eodem loco qui cum Duce confusus. Nam cum Canes Venaticos ad Calumnias stuandas eis qui Slusnice dicuntur instituit let idem Richelitz & tota terra sub eorum moribus evigilaretur Præsul Cracoviæ dictus Gedeon timore DEI ductus hanc impietatem redarguere cepit unde plures cum Principe suo huic aliisque de hoc malo dolentibus persecutionum tentaculas ubique parat. Illi ergo ad Casimirum fugientes cum in Præsidium Cracoviæ introducunt & Monarcham constituunt.

Res | BOLES-
LAI
Alci
DYCIS SI-
LESIAE:

Quod cernens Odo Filius Mesiconis una cum aliis Patrem invadens profugit qui cum ut prædictum est in amicorum Copia licet insignis omnium tamen destitutus adiutorio quod valide quærebat vix tandem Poznanensem Provinciolum cum omnibus filiis de gratia fratris obtinuit. Tunc demum Dux de Opul Jaroslaus filius Boleslai fundatoris Lubensis Cœnobii in odium novercæ Domine Adelheidis quæ fuit Soror Imperatricis Vxoris Imperatoris Cunradi II. cum Patruo suo Mesicone patrem propulsant qui cum Imperatore pergens Mediolanum ibique quendam Virum giganteum prosterbens cum valido Exercitu rediit & Castrum Len & Lignicz ædificavit Quod videns Casimirus interposuit & fratri Boleslai Mesiconi Terram Ratiborgensem consignavit à quo Duces Ratiborienses surrexerunt & Jaroslaus Episcopus ordinatus territorium Nissenfense à Patre obtinuit ac Tempore Vitæ suæ Ducatum Opoliæ & Conrado Loripedi Marchiam Glogovienfem dedit licet alias dicatur Monachus factus.

Hoc tandem defuncto Glogovienfis Marchia in Bo-

Boleslai Ditionem rediit qui decedens fratri suo Mesiconi Terram Opoliæ delegavit quam *Henricus Barbatus* Filius ejus item sibi assumptis & decedens Casimiro Filio Boleslai Monarchæ defuncto hæreditas ad Casimirum devolvitur.

Qui demum misericordiæ motu quasi facti ignarus fratrem suum Mesiconem per traditionem Gneznam Metropolin totius Poloniæ possidere permisit sed cum in Russiam profectus fuisset ad restituendum Primogenitum Sororis sui nomine Romanum Patrem Danielis quem fratres pepulerunt & longo Bellorum motu occuparetur LXX. de Magnatibus Cracoviæ Mesiconem adierant & filium ejus Odonem cum Exercitu adducentes Cracoviam ejus traditione pertentaverunt. Quo Casimirus comperto Cracoviam invadit & Igne consumit hostibus captis quos tamen post solennem refectionem ferre motu pietatis remisit unde inter ipsos Tempore Casimiri plena facta est Amicitia. Illum Calumniatorem & Traditorem, Præsidem ac Præfectum Cracoviæ Kethliz in ecclesia in qua fugerat deprehensum Ungariam æterno exilio damnavit. Item dum Casimirus à Strage Getarum maxima cum Triumpho ad propria remeasset in Solemnitate S. Floriani post Prandia cum in medio resideret Pontificum hausto poculo humi prolabitur & expiravit incertum morbo an Veneno extinctus. De hoc Casimiro caute . . . virtutes naturales quodsi literatus fuisset utique Philosophus magnus crederetur.

Hoc defuncto statim Sulco Episcopus Cracoviæ principem pronuntiavit Lezconem filium ejus primogenitum Monarcham Cracoviæ aliis acclamantibus aliis propter . . . juvenutis renitentibus sed pars Episcopi prævaluit. Fuit autem alter Filius Casimiri Conra-

Lesko Monar-
cha Cracoviæ:

Conradus
Dux
Cujaviz
&
Masoviz:

Henricus
Barbati
DVCIS SI-
LESIAE:

Conradus nomine cui cessit in Sorte Cujavia & Masovia. Quibus auditis consternitur animo ille Senex Miesco & indignanti animo humi prostrernitur. Ait enim non tam suum se apud illos dolere contemptum quam superexcellens tantæ Dignitatis Majestatem infantis gubernamine prostratam Ludibrio. Unde Cracoviensibus mandat ut resipiscant Lezconem amoveant & se seniore ætate ac primogenituræ Principem agnoscant alioquin gladium bellicum experiri habeant. Sed dum nil proficeret callide à matre puerorum dolosis suasionibus obtinet ut saltem tanquam Tutor pupillorum ad honestatem ipsius Senii sibi Monarchiæ gubernatio credatur: & sic bona voluntate Lezconi honorem primatus conferat. Cui foemina foemineo motu facile contra consilia suorum acquiescens bis cum filio decipitur: Nam totiens promissum à Miescone exigitur totiens denegatur & contra iuramentum & ideo quotiens sublimatur totiens propter avaritiæ Impetus deicitur. Et hoc non absque bellorum collisione quorum primum fuit in Muscava circa Andreoro claustrum. In quo Miesco vulneratus filium suum Bolellaum cuspide occisum fugiens domum reportat: ex parte vero Cracoviensium infinitis prostratis Dux Ruthenorum Romanus post innumeram suorum stragem graviter concisus Vulneribus fugæ Præsidium quæsitum Wladislao solo Miescone videlicet & Jaroslao filio Bolezlai campum victoriæ tenentibus & Noricium Principem belli Cracoviensis Palatinum Sendomiriæ captivum inde secum abducentibus: Sulca vero Episcopus Cracoviensis Casum suorum audiens Cracoviam occupat & Lezconem revocat. Lezco postmodum ab expeditione quam in Rusciam & Galatiam fecerat post Procerum Rusciam multifariam necem ac Galacia prospere

spere rediens cum Duce Odone Gneznam cuius causa tunc agebatur ac Duce Henrico Barbato fratreque proprio Conrado Duce Cujaviz ac Mazoviz in Nackel contra Pomeranos proficiscitur & à Pomeranis in balneo occiditur & Dux Henricus in lecto multis Vulneribus affectus sed objectu Peregrini de Wyfinburgk qui super eum occisus fuit liberatus à morte & accursum suorum tandem erutus & ad propria reducit & factorum expeditio per Odonis prodicionem sive traditionem confunditur. Lezcone igitur sic interempto Cunradus frater ejus Dux Cujaviz & Mazoviz Monarchiam Cracoviensem occupare nitebatur: Sed relicta Lezconis Tyrannide illius considerata cum Consilio ac Consensu Procerum Pium Principem Henricum Slesie dictum Barbatum Maritum Sanctæ Hedwigis advocans se suosque paryulos duos illius Tutelæ commisit ac Monarchiam ille Cracoviz resignavit: quam tamen duobus præliis à Cunrado Imperatore illius evicit. Horum unum fuit in Stala ante Castrum quod Henricus construxit ubi occisus est Primizel primogenitus Conradi: aliud in Mezmore ubi Dux Conradus Sylvæ ac collium Prælidia se suosque receperat. Tamen quia prosumptum est raro à suæ pertinaciæ proposito recedere & cum Pius Princeps Henricus jam velut adversario ejecto securior existeret exercitu alienigenarum cum filio suo ad propria remisso ultra Cracoviam ad secretiora loca in Spinterniz cum Baronibus Cracoviz de statu Terræ ordinaturus secessit. Sed quia Cracoviensium Dolus & Traditio nunquam delituit cum ibi pius Princeps missarum Solemnia devotius insisteret ecce subito Hostes irrumpunt incautum rapiunt & vinculis injectum in Plozedk Castrum Mazoviz deducunt. Quo filius malo comperto per omnia in Ultionem ac Patris convocat.

vocationem exercitibus se præparat: B. vero Hedwigis Sangvini innoxio ac pauperum læsioni compatiens malum prævenire studuit & in propria persona Tyrannum adiit duasque filias filii ob perpetuæ robur pacis filiis Conradi in Conjugium tradidit. Boleslao videlicet & Casimiro quorum tamen prior cum Coniuge sua sine prole obiit: alter duos filios Lezconem & Semomillaum genuit. Sicque Dux Henricus liberatus à Vinculis Monarchiam jam tenuit quam post obitum suum in filio Henrico cum Terra Lubucensi ac tota Polonia usque in Wartam fluvium & ultra usque in Geschk castrum circa Gneznam cum tota Slesia dereliquit. Ipse pius Princeps ad inferiores Partes Principatus sui profectus in Crozna beatum vitæ finem adeptus ad cœnobium solemne Monialium in Trebnitz quod ipse devotus Princeps omni liberalitatis studio construxerat sepeliendus Anno Domini MCCXXXVIII. deductus est.

obiit an. 1238.

Res HENRICI
PII
DYCIS SILE-
SIAE.

qui in Prelio
cum Tartaris
an. 1241.
V. Id. Apr.
gesto interit:

HEINRICUS igitur Filius ejus nomine ac omni Virtutum Decore Patri consimilis Monarchiæ Culmen adeptus cum illud in omni pacis felicitate gubernare videretur subito Gens Tartarica velut à Tartaris ebulliens infernalibus tartarice in omne Regnum Ungariæ ac Poloniæ per stragem fidelium CHRISTI & in humanæ deserviit. Quæ cum in Cracoviam & Sandomiriam depopulata fuisset in Slesiam profecta ab ipso Principe HENRICO II. invaditur sed permittente DEO idē Princeps cū suis & pro suis sternitur A.D. MCCXLI. V. Id. Apr. sepultus ad fratres minores Wrat. Cumque tempestate semota terra Slesiae respirare debuisset ecce senior filius ejus Boleslaus per quem omnia mala tunc orta sunt contra fratres suos parvulos insurgens Terram Lubucensem Marchioni Brandenburgensi in

suum

suum ac suorum Discrimen tradidit & Poloniam perdidit. Et Cracovienses Boleslaum Filium Lesconis occisi Monarcham constituunt qui tandem ducta Uxore Cunegunde filia Regis Ungariæ sine prole tamen defunctus est. Hujus temporibus licet calumniarum Virus per omnia loca sui Principatus vigeret modico munere tamen placatus in partem quamlibet trahebatur & maxime Canum quorum amator & fotor toti terræ importabilis fuit.

Cui successit Lesco Filius Casimiri Filii Cunradi qui sæva bella contra Getarum Insultus victor exercuit: Tandem conspiratione infidelium Cracoviæ propellitur & Cunradus filius Semoviti Ducis Masoviae filii Cunradi fratris Casimiri inducitur. Qui cum infidelibus suis adiutoribus in bello per Lesconis validum Exercitum exusta Cracovia aufugit inde Lesco cum Triumpho ad suos fideles Cives Cracoviæ qui ipsum Castrum sibi strenue servaverant rediit & fidelitate illorum inspecta Civitatem munivit Anno Domini MCCLXXXV. mense Augusto.

Wladislaus primogenitus Boleslai Curvi cum Monarchia Cracoviæ Slesiam provinciam à Patre decedente lege testamenti adeptus est: Iste ex filia Henrici IV. Imp. tres filios habuit scilicet Boleslaum cognomento Altum: Mesiconem & Cunradum Loripedem quo propter excitationem Petri Vloconis profugato & exulando cum Coniuge defunctus est ipse in Pignavia sepultus est & ejus uxor in Porta.

Tandem interventu Imper. Henrici V. orphanis ad Terram reversis Boleslaus Wratislaviam Legniz & Opul: Mesico Rathbur & Cunradus Glogoviam adepti sunt: Cunrado defuncto Boleslaus Glogoviam sortitus est. De Mesicone Casimirus: de Casimiro Mesico Crac-

IDV CES
OPHUR

SILESIAE:

Crassus & Wladislaus Duces Ratiborienses nati sunt: **Mesicone** sine hærede defuncto **Henricus III. Wratisl.** relicta illius filiam Ducis **Cujavæ & Mazoviæ** **Cunradi** duxit Uxorem & genuit ex ea filiam & filium **Henricum IV. Wratislav. Ducem.** **Wladislaus** frater **Mesiconis** ex filia Ducis **Gnesnensis** **Jorzlai** filii **Odonis** genuit quatuor filios: **Mesiconem** Ratiboriensem: **Casimirum** Bitumiensem: **Boleslaum** Opoliensem & **Przimi-
slanem** Oswentimentem Ducem.

BOLESLAUS Altus primogenitus **Wladislai** Monarchæ de prima Coniuge sua genuit **JAROSLAUM** filium & **ALGAM** Filiam: qua defuncta duxit **Dominam** **Adilheidem** Sororem Imperatricis Coniugis **Conradi II. Imper.** & genuit filios **BOLESLAUM** & **HENRICUM** dictum cum Barba. Qui cum Monarchiam à Patruo **Boleslao** repeteret filius ejus **JAROSLAUS** & frater **MESICO RATIBURGENSIS** cum **Boleslao** Monarcha adversus eum ob odium Uxoris illius confurgentes una cum Uxore pepulerunt & cum filiis. Eo expetendi adjutorii gratia ad Imperatorem perrexit sed cum Imperator congregato Exercitu contra **Lombardos** proficiscens sibi adjutorium parare nequiret una cum Imperatore in **Lombardiam** profectus est Uxore & pueris **Ertordiz** relictis. Obfidente igitur Imperatore **Mediolanum** quidam Vir giganteus quotidie de Civitate armatus & Eques egrediebatur exprobrando Castra Imperatoris ad singulare Certamen pro totius Civitatis Triumpho indicendo. Quem cum nemo invadere præsumeret **BOLESLAUS** audiens lugubrem famam egestatis magnæ Uxoris & filiorum suorum concepit Animo vel pugnando viriliter Vitam finire aut obsidioni diuturnæ & suo exilio triumphando de hoc exprobratore finem imponere. Ca-

De Duello
BOLESLAI
ALTI
DVCIS SILE-
SIAE cum E-
quite Medio-
lanensis

ptans

ptans ergo Tempus & horam Egressionis illius secundum consuetudinem paratus in prælium quantulo castra egressus hostem hasta aggressus solo prostravit & amputato capite illius tanquam alter **David** victor ad castra revertitur vociferoso ex hoc tumultu in castro exultantibus exorto: Imperator facto comperto **BOLESLAUM** affciscens sic alloquitur: Licet gratulandum sit nobis de tuo triumpho tamen obstupescimus ac dolentes de tuæ præsumptionis periculo requirimus cur tanto Discrimini inconsulto nobis Te dare voluisti unde castris nostris excidium & nobis confusionis malum poterat exoriri & tanto amplius quanto ex nobilitatis prosapia constat Te intimiorem Imperator Majestati quo ex sui Domini exilii & Uxoris Indigentia animi perturbationem Imperator cum magno rerum & exercitus . . . illum ad propria requirenda remisit: Et veniens edificavit Castra **Len & Li-
gnitz**: Quo comperto adversarii ejus timentes sibi & omni **Poloniæ** Treugas expetunt Monarchiam post **Obitum** **Boleslai** promittunt. & **Mesico** frater ejus iratus de solo Ratiboriensi Territorio: **Jaroslaus** Opoliensem Ducatum tempore Vitæ adeptus & deinde Episcopus ordinatus à patre **Nissenem** Provinciam sibi & **S. Johanni** assecutus **Boleslao** **Wratisl.** **Legnizensem** & **Glogoviensem** terram in omni Pace concedunt: Tunc **Boleslaus** in Situ castri **Luybes** **Cœnobium** **Cisterciens.** Ord. construxit ad quod fratres de clauistro **Porta** supra **Salam** propter Dilectionem **Matris** **Christinæ** **Dominæ** quæ in illo sepulta est **FILIA** **IMPER. HEN-
RICI** **QUARTI** advexit ubi sepultis filiis **Boleslao** & **Conrado** & filia **Olga** demum ipse decedens Anno Domini **MCCI.** sepelitur & post eum Uxor sua **ADIL-
HEYDIS.**

JAROSLA-
VS Ejus Filius
DVX **OPO-**
LIENSIS:
EPISC: **Wra-**
cisl. **Nissenem**
Provinciam
Eccl. sive **Wra-**
cislav: confere

(d2)

Cui

De liberis
HENRICI
BARBATI
DUCIS SILE-
SIAE:

Bellum civile
inter Filios E-
ius HENRI-
CUM &
CONRA-
DUM:

Mors CON-
RADI:

¶ (o) (56)
Cui successit Filius ejus junior HENRICUS dictus
cum Barba qui duxit S. HEDWIGEN uxorem fili-
am Ducis Meraniae Bertholdi Sororem Dominæ Ger-
drudis Reginae Ungariae & Dominæ Engildrudis Regi-
næ Franciæ & genuit ex ea tres filias & filios *Bolesla-
um Agnem & Sophiam* sepultos in Lubus & *Henricum
& Conradum & Gertrudem* Abbatissam Trebnicensem
quæ cum desponsata fuisset Palatino Rheni qui occidit
Philippum Regem Almanniæ propter quem & ipse
postmodum peremptus est & ideo alteri nubere nol-
let instinctu *B. Hedwigis* Pater nobile Cœnobium Tre-
bnicense construxit Filia in quo ipse & Beata Con-
jux illius feliciter migrantes reconditi sunt: Postquam
Monarchia Cracoviæ & Terræ Lubicensis sublimatus
fuisset gubernamine viventibus autem adhuc Henrico
& Conjuge Diabolus inter filios eorum Henricum &
Conradum discordiæ seminarium sparsit: Pater juniori
filio Cunrado procuratus fuerat filiam Ducis Saxoniae
designans ei Terram Lusatiæ & Lubecensem: Senio-
rem vero Henricum Regem Poloniæ instituere nite-
batur. Quod comperiens Cunradus qui Theutonicos
exacerbatur congregatis ex diversis provinciis Polonis
fratrem cum paucis Theutonicis qui in Slesia erant
tunc propellere intendebat: Pater vero & Mater cum
hoc malum sedare nequirent Pater Glogoviam Mater
in Niemsch sedentes filios congregari permiserunt qui in
Campo inter Legnitz & Aureum Montem in loco qui
Studeniza vel Russa Ecclesia dicitur committentes Heu-
ricus cum Theutonicis Advenis tanquam militibus
quos aliunde congregaverat occisis innumeris Polonis
campum Victoriæ fugientibus qui evadere poterant
triumphans obtinuit. Cunradus ergo Spe Vitæ servan-
dæ ad Patrem confugiens secessit in desertum Tarno-

W.

¶ (o) (56)
we ubi in Venatione de Equo corruens fractis Cervi-
cibus occubuit & inde in Trebniza delatus in Capulo
sepultus est prope sororem quæ maxime diligebat eum
& Crispus cognominatur. Ad cujus Exequias dum Ma-
ter eius vocaretur tacita mort. illius tanquam ad ægro-
tantes filium ait illa: Frustra ægrotare fugitis ad
quem sepeliendum pergam cujus mortem ante præsci-
vi quam multorum ex ejus Temeritate sanguis funde-
retur innoxius Huius incliti Ducis HENRICI BAR-
BATI tempore Odo Dux Gnesnensis aspirans Monar-
chiam & in omnium Principum Poloniæ mortem do-
los cogitans omnes in Adjutorium suum contra Pome-
ranos convocat in Obsidionem Castri Nackel. Ubi
dum convenissent & in dolo de concordia tractaretur
uno mane Pomerani subito super incautos irruentes
sive profluentes Ducem Lezconem filium Casimiri Mo-
narcham Cracoviæ de balneo procurentem interimunt
& HENRICUM DUCEM SLESIAE adhuc lecto
pausantem multis Vulneribus concussam moribundum
derelinquunt occiso super eo Obice fideli Milite Pere-
grino de Wizemburch Patre Gebhardi & Timoris
qui Patris Imitatores non fuerunt. - Fugientibus ergo
cunctis aliis Dux Henricus domum relatus à suis pere-
grinis in Lubes sepeliendus transvectus est. - Lezco-
ne siquidem interempto Cunradus Dux Mazoviæ Mo-
narchiam Cracoviæ nitebatur occupare sed Relicta Le-
zconis Tyrannide illius considerata cum consilio & con-
sensu Procerum Pium Principem Henricum Ducem
Slesiae dictum cum Barba advocans se suosque duos
parvulos filios Tutelæ commisit & Monarchiam ille
Cracoviæ resignavit: quam tamen duobus præliis à
Cunrado Imperatore illius evicit. Horum unum factum
in Stala ante Castrum quod Dux Henricus construxit
ubi

ubi occisus primogenitus fuit Cunradi: aliud in Mezeborz ubi se Cunradus ad Sylvæ ac collium præsidia receperat. Tamen quia Ratio pertinacium est à suæ præsumptionis proposito resilire cum pius Princeps Henricus jam velut evictus Adversario securior consisteret exercitu alienigenæ cum filio ad propria remissio ultra Cracoviam ad secretiora loca deserti Spicconis circa Vadum Wizele cum baronibus Cracoviæ de Statu Terræ ordinaturus secessit & quoniam Cracoviensium fraus & traditio nunquam delituit cum ibi pius Princeps missarum celebritati devotius adstaret ecce subito hostes irruunt incautum rapiunt & Vinculis injectum in Plozeck Castrum Mazoviæ deducunt. Quo filius ejus malo comperto per omnia in Ultionem Patrisque liberationem convocatis Exercitibus se præparat: *Beata vero Hedwigis* Sanguini innoxio ac pauperum læsioni compatiens malum imminens prævenire studuit & in propria Persona Tyrannum adiit & duos de filiabus filii ob perpetuæ pacis robur filius Cunradi: Boleslao videlicet & Casimiro in Conjugium tradidit quorum prior cum Coniuge sua sine prole obiit.

HENRICVS
BARBATVS
DVX CRA-
COVIAE:

Alter duos filios Lezconem & Zemomizlonem generavit & Cujavia & Syradia in eorum ditionem data fuit. Sicque dux Henricus liberatus à Vinculis Monarchiam libere tenuit quam filio suo decedens cum Slesia & Lubucensi terra & Calisiensi Terra ac Posena usque in Gesceck castrum prope Gnesnam tenendas dereliquit. Injuriam siquidem primæ & mulierum quæ in Nackel per Odonis traditionem acceperat & propter exilium Wladislai fratris Odonis qui in Slesia propulsus à fratre exulabat Dux Henricus non immemor insurrexit contra Wladislaum filium Odonis & evicit

evicit ab eo omnem Terram Poznaniæ & Calisiæ & Posenæ usque ad castrum Gesceck terram Srodia & const ucto castro in Srem ultra Wartam super litus potuit in pædio ejus filius Sororis suæ Moraviæ Marchionissæ relictæ Dypoldi quæ cum quatuor filiis per Regem Bohemiæ Monoculum profugata tunc degebat apud fratrem dicta Adilheydis quæ in Trebniz decedens ibidem in Crypta sepulta est. Hunc ordinata traditione Poloni noctu castrum irrumpentes peremerunt:

Alter postmodum occisus à Paganis Boleslaus in Lubens sepultus est: Primizlaus moriens in Trebniz ante altare S. Crucis tumulatus jacet. Quartus Dypoldus in Canonica Magdeburgensi decessit: Tandem pius Princeps *Henricus* cum *B. Oxore* sua *Hedwige* cum fere XXX. annis ob Castitatis Vidualis insignie Decus solemni Voto à Toro matrimoniali abstinuisset & ob religionis Amorem tonsuram clericalem & barbaram tanquam conversus Cisterciensis gestasset unde & Dux cum Barba dicebatur ad inferiores Partes sui Principatus descendens in Crosna beatum suæ Vitæ finem adeptus ad Cœnobium solemne in Trebniz quod ipse devotus Princeps omni liberalitatis studio Sanctimonialibus construxerat sepeliendus deductus est Anno Domini MCCXXXVIII. Henricus tandem Filius ejus tam nomine tam omine Virtutum decore Patri consimilis Monarchiæ Culmen adeptus cum illud in omni Pacis felicitate gubernare videretur subito gens Tartarica velut à Tartaris ebulliens infernalibus tartarice in omne Regnum Ungariæ & Sandomiriam Cracoviam ac Sileciam per stragem fidelium CHRISTI inhumane devastavit: Quæ cum & fidelem Principem in Territorio Legnicensi invaderet permittente DEO idem Princeps

De Dypoldo
March.
Moraviæ &
liberis ejus ex
sorore
HENRICI
Barbati suscep-
tis:

Irruptio Tar-
tarorum:
Prælium pro-
pe Legnicæ:
in quo HEN-
RICVS PIUS
occidit:

V. filias & IV.
filios relin-
quens:

BOLEZLA-
VS DVX SI-
LESIAE LI-
GNICENSIS:
CONRADUS
DUX GLO-
GOVIENSIS:
HENRICUS
III DUX
WRATI-
SLAVIENSIS
WLADI-
SLAVS' Ar-
chi-Episcopus
Salzburgensis:

ceps ab eis cum suis prosternitur Anno Dñi MCCXLI.
in III. feria post octavas Paschæ.

Hic Princeps reliquit quinque filias: Quarum duæ
Filiis Cunradi traditæ iam fuerant & duæ in Trebnicz
degebant: quarum unam Boleslaus rapuit & Duci Gne-
snessi Primislao copulavit: altera infirma Corpore tunc
sed postmodum robusta mente vero infima & animo
pertinacissima in Claustro relicta. Quæ tandem per
Matrem Ordini Minorum Fratrum tradita fuit ad S.
Claram Wratislav. Quatuor vero filios reliquit: BO-
LESLAUM Calvum Legnicensem: CUNRA-
DUM Glogovicensem Duces de Domina Anna Sorore
Regis Bohemiæ monoculi quæ Wratislaviæ sepulta
est ad S. Claram quod Cœnobium extruxit & Wlo-
dislæum Salzburgerensem Archi-Episcopum postmodum
cumque hac tempestate cesserunt Slesia sola illis sorte
distributa remanente. Tandem HENRICI III.
Fratris Boleslai viribus castra prædonum subversa sunt
& BOLESLAVS gubernaculo terræ Legnicen-
sis restitutus est licet indignus: qui etiam postea contra
fratres suos HENRICUM & CUNRADUM
& per Captivationem ipsorum scelestus & ipse ab eis
postmodum captivatus fuit & tandem cum prædicto
figellatore tanquam effuga ex Industria de Castro ad
Turre Wratislaviensi recedere noctu permissus est:
Partitio autem Terræ Slesiae sic facta est: Cum enim
duo juniores fratrum prædictorum propter Clericatu-
ram Scholis dediti essent ad Instantiam Boleslai terra
Lignicensis ab Henrico in duo divisa est ita ut quilibet
ipsorum in sua portione Consortem haberet ita ut uno
cōsortiū morienti consorti eius tota portio cederet aliis
vero duobus nil de ea contingeret. Quod cum Privi-
legiis ratificatum fuisset BOLESLAVS CONRADUM

in

in consortem assumens qui iam tunc in Subdiaconatus
gradum promotus & Bambergensis præsulatus electus
Parisiis degebat Wratislaviam elegit cumque Matre &
Episcopo Thoma primo pergens in Legnitz ut Henrico Legnitz
& Glogoviam - - - castro se recipiens Legnicæ & Glogam ite-
rato elegit sibi & CONRADO sperans Conradum per Episcopa-
tum evadere & Prilegis consortium immutari fecit resignans
Henrico & Wladislao Wratislaviam: Quod comperiens Cun-
radus indignanti Animo studium & Episcopatum deseruit & Soro-
rem Ducis Gnesnessi Przimislai Salomeam in Conjugium du-
xit & a BOLESLAO Glogoviae terram extorsit. HENRICUS ve-
ro usque ad ipsum vitæ suæ punctum cum Wladislao jam Salz-
burgerensi electo in una sorte permansit quæ tunc in fine Vitæ ejus
per Vim militum qui ipsum intoxicari fecerant & Wladislao ad-
hærebant in duo divisa fuit. Et dum Henricus videret se morti
proximum filium suum HENRICUM IV fratri suum WLODISLAO
in scedere primæ sortis & consortii commendavit & filiam quos
de filia Cunradi Cujaviensis Relictæ Mesiconis Ratiburgerensis ge-
nerat & sic terminavit.

Non multo post CONRADUS Glogoviensis etiam subito Ve-
neno interit intoxicatus relictis filiis CUNRADO Stinaviensi:
HENRICO Glogoviensi & PRZIMCONE Sprotaviensi Ducellis,
uxore sua prius defuncta, qui tunc aliam utrumque duxerat Fili-
am Theodoricæ Marchionis Orientalis Relictam Conradi Ne-
potis Fridrici Imperatoris Filii cui Conradus pro dote Coronam
Griffenstein & Pozzin Castra deposuerat quæ Theodericus Episco-
po Magdeburgensi Cunrado de Sternberg dicto vendidit & quo
HENRICVS IV ea pecunia redemit:

Tandem defuncto WLODISLAO Archi-Episcopo Salzbur-
gensis similiter intoxicato a suis Slesiensibus & in Salzburg se-
pulto filiolus ejus & consors HENRICVS IV. adhuc Puer Wra-
tislaviensis Terræ peroptime locatæ gubernacula suscepit
Matre ejus ante defuncta & in Trebnicz sepulta. Post istam Pa-
ter ejus duxit Filiam Ducis Saxonie quæ postmodum nupsit Burg-
graviō de Nurnberg. Cui propter Sororem Archi-Episcopi præ-
fati & propter Terram opulentam quam Pater Pueri bene loca-
verat BOLESLAVS Legnicensis invidens cum filio suo Henrico
de Captivitate Pueri dolos cogitari & tentaculas. Pro Voce et-

(e)

go

HENRICUS
III. veneno
interemptus:
HENRICUS
IV. DUX
WRATISL:
Obitus CON-
RADI DUCIS
GLOGOVI-
ENSIS:

quas conju-
ges:
quos liberos
habuerit?

HENRICUS
IV. a BOLE-
ZLAO DUCE
LIGNICENSI
captus.

non nisi RE-
GIS BOHE-
MIAE ope li-
beratus:

BOLEZLAJ
Calvi DUCIS
LIGNICEN-
SIS Obitus:
Conjuges: &
liberis

Johannes huic
Chron. finem
imposuit
an. 1359. in Sab-
batho ante Do-
minicam; qua
canitur:
Cantate Do-
mino.

OS(O)SS

go Machinationes suæ quibusdam Baronibus Pueri de Morte Pa-
tris ejus & Patris timentibus sibi à Pueri circumvenientes per
Latrunculas noctu puerum in lecto suo in Jeltsch rapi fecit in
nocte V. ferie post primam Dominicam Quadragesimæ Anno
Domini MCCLXXVII. & in castrum Len sub duris Vinculis cru-
delissime detinuit. Deinde exercitu congregato terram Pueri
transiens circa Stolez filium suum cum Wratislaviensibus & Po-
znaniensibus & Glogoviensibus commiscere jussit ipse in Campo
Congressi eodem Congressu Comite solo aufugiens in die S. Ge-
orgii in Sabbatho. In hoc prælio ex utrisque Partibus uno im-
petu plurimi ceciderunt Boleslaus campum victoriæ tenuit reli-
quis qui evadere poterant fuga dilapsis.

Tandem cooperatione Regis Bohemiæ Puer de captivitate
eripitur non tamen sine Terræ suæ dispendio: nam Stegam &
Novum Forum: Strosa: Griffinberg: Putzchin: Gozwinsdorf Bo-
leslaus tradidit: Croznam: pueri milites Marchioni Brandenburg-
geni pro IVM. Marcam proposuerant ne Parti eorum adversa-
retur quam tamen idem Puer pro VIM. Marcarum redeinit:
Boleslaus Calvus mortuus prima Vxore sua HEDWIGE DE ANHA-
LE de qua quatuor filios susceperat, quorum unus puerulus ob-
iit: alter HENRICVS LIGNICENSIS: tertius BOLCO: quartus
BERNHARDVS fuit filiam duxit Samborici Ducis Pommeraniæ quæ
despecta ab illo propter Pellicem vilissimam de misero statu Pe-
des aufugit: Habuit etiam idem Boleslaus tres filias de prima Vxo-
re quarum unam tradidit Comiti de Würtemberg: alteram Duci
Masoviarum Conrado: tertia post Abbatissam in Trebnitz defuncta est.

Tandem ipse BOLESLAVS totus violentus sed violentiarum
Victor non parvus dysenteria occubuit & pellex ipsius de qua filius
Jarozlaui habuit sine qua incantatrice vilissima vivere non poterat
non requisito priore Marito suo quem deseruerat alteri nuptæ in
Polonia: de qua multa & detestanda narrantur & narrabuntur.

Finis Chronica Lechitarum per manus Johannis sub anno
Domini MCCCLIX. in Sabbatho ante Dominicam qua
canitur: Cantate Domino.

BOGU-



BOGUPHALI II. EPISCOPI POSNANIENSIS CHRONICON POLONIÆ: CUM CON- TINUATIONE BASKONIS: CUSTODIS POSNANIENSIS.



IN NOMINE DOMINI Amen.
Quamvis Historiographi Lechi-
tarum, qui nunc Poloni a Polo
Arctico nominantur, & alias à
Castro Polan quod in finibus Po-
meranie situm est, cui domina-
bantur, satis ample & verissime
originem Regum & Principum
Polonorum & eorum gesta & actus mirabiles & stre-
nuos; precipue Reverendus Pater Dominus Vincen-
tius olim Episcopus Cracoviensis ac ceteri descripse-
runt, ac perenni memoriæ suis posteris scripturæ te-
stimonio reliquerunt; tamen quia in scriptis suis de
quibus Ducibus majoris Poloniæ, præsertim de Pre-
misso,

Institutum
Auctor.

Origo Lechitarum: S. Polonorum:

Pannonia Mater Slavonicarum Nationum:

Historiola de Lecho: Russo: & Czechos:

2 mislo, Rege, terræ ejusdem mentionem facientes, videntur ut ipsius Genealogie processum obmittere, idcirco ut ad ipsius genitores descendatur, necessarium est, ut progenitores ejusdem, & aliorum ducum ac principum latissimi Regni Poloniæ seu Lechitarum, per nomina & terras designentur. Nam quia Lechitæ Poloni dicuntur, scire convenit, unde hoc nomine vocentur: Scribitur enim in vetustissimis codicibus, quod Pannonia sit mater & origo omnium Slavonicarum nationum. Pan enim juxta Græcam & Slavorum interpretationem dicitur totum habens; & juxta hoc dicitur Pan in Slavonia, major dominus, licet alio nomine juxta diversitatem lingvarum Slavonicarum dicatur Gospodzyn Xandzi; Xandz autem major est quam Pan, veluti princeps & superior Rex. Omnes enim domini Pan appellantur, duces vero exercitus Woyewodi nominantur, & hinc Panonij a Pan dicti, & Jano nepote Japhet ortum habere dicuntur. Quorum primus Princeps ille robustus Nemroth dicitur fuisse, qui primo homines fratres suos cepit subjungere & obedientie sue subdere. Ex hi itaque Panonij tres fratres, filij Pan, principis Pannoniorum, nati fuere; quorum primogenitus Lech, alter Rus, tertius Czech nomina habuerunt, & hi tres hæc tria regna Lechitarum, Ruthenorum & Czechorum, qui & Bohemi, ex se & sua gente multiplicati possederunt & in presenti possident & imposterum possidebunt, quam diu divine placuerit voluntati: quorum majoritas semper apud Lechitas & Dominij ac totius superioritatis imperij, prout tam ex Chronicis quam ex gradibus apparet, habebitur. Sunt autem Slavorum multimoda genera lingvarum, se mutuo intelligentia; licet in quibusdam vocabulis & pronuntiatione verborum aliquid

3 liqualiter discrepare videantur, quæ tamen ab uno Patre Slavo, unde & Slavi originem habuerunt, qui & huc usque isto nomine uti non obmittunt, videlicet Thomislaus, Stanislaus, Jaroslaus, Vencislaus &c. Ab isto etiam Slavo Nemroth originem asseritur habuisse. Nemroth enim in Slavonico dicitur Nynierza, quod in Slavonico interpretatur non pax seu non mensurans pacem; a quo servitus cepit esse in hominibus; cum alias erat omnibus inconcussa libertas, qui fratres suos subjugare sue ditioni temere attemptavit. Cujus temeritatis audacia non solum fratribus suis gentis Slavonice, sed toti mundo servitutis legem induxit. Per premissa autem quatuor Regna Slavonica, videlicet Pannoniorum, Lechitarum, Ruthenorum & Zechorum seu Bohemorum designata habentur. Et quia postmodum plura alia Regna & dominia Slavonice nationis crexerunt, dignum est, ut eorum nomina & interpretatio designetur. Regnum itaque Bulgarorum a Bulgaria fluvio nominatur; item regnum Rusiæ a Rucz quod vestigium equorum multitudinis exercituum in unum congregatorum dicitur nominatum. Nam ex hoc Slavi multitudinem equitantium dicunt Ruczi. Item Regnum Dalmacie dicitur ab eo, quia Pannoniorum Regina, filio suo partem illius maritimam donavit, ipsumque in Regem coronari fecit, & creditur quod illa fuit Regina Austri Saba nomine, quæ ad Regem Salomonem venerat sapientiam ejus audire: nam & fluvius Pannoniorum Saba dicitur, qui ab ipsa nomen sumpsisse perhibetur. Dicitur quoque Regnum Dalmacie dala macz, quasi dedit Mater. Item Ram seu Rama dicitur ex eo, quia semper in conflictu hostium vociferare solebant: Ram; Ram id est: Vulnera Vulnera. Item Sorabe dicitur, a Soroban quod duplicem

Quatuor Regna Gentium Slavonicarum

imo & alias

Ortus Regni Bulgarie: Rusiæ:

Dalmatie:

Ramæ:

Sorabie
Servius

Origo Cassi-
bitarum:

Germania
per Fluvios
descripta

4
plicem interpretationem designat. Nam Gallici ap-
pellant illam regionem Seruiam valente diem, quod
vinci per Nemroth, veluti serui eius ibidem fuissent lo-
cati, quod nomen videtur rationi congruere, cum non
solum illa modicissima pericula Stirpi Slauonice sed po-
tius tota gens Slauonica sibi obnoxia censeretur. Veri-
us tamen creditur, quod Sorabe a Sarb, quod & Sar-
ban nomen accepit, sicuti a Juda Judei, inde a Lech
Lechite & ceteri nominantur. Est quedam gens Sla-
vonica, que Cassubite dicuntur & hi a longitudine &
latitudine vestium, quas plicare ipsos, propter earum
latitudinem & longitudinem oportebat, sunt appella-
ti. Nam Huba in Slavonico plica seu ruga vestium
dicitur. Unde Cassi Hubi id est plica rugas interpre-
tatur. Harum magister circa mare septentrionale
moratur. Sunt & alij Slavi idem qui Drewnane vo-
cantur, has Theutonici Halczste appellant. Horum
castra capitalia fuerunt Buccowecz, quod nunc Lu-
bick dicitur. Ham quod & Hamberg ac Breme quod
caput & sedes fuit eorundem. Ibidem est etiam Ble-
sink Castrum Ducale & Civitas Czesznya, hys pre-
fuerunt Comites quos Henricus Imperator postquam
easdem Patrias Slavorum Imperiali ditioni subjugasset,
in Comites asseritur creasse. Hæc autem gens a den-
sitate Silvarum seu lignorum nomen accepit. Nam
Drewnane a lignis nuncupantur. Nominantur etiam
a quodam fluvio qui trawna dicitur: unde Trawnani
sunt appellati. Scire autem dignum est, quod Slavi
& Theutonici a duobus germanis Japhet nepotibus Ja-
no & Kisz - - dicuntur habuisse (originem,) prout
Isidorus in libro Æthimologiæ & Martinus in
Chronica Romana videntur declarasse. Describunt
namque Germaniam per fluvios, ut puta per Danubi-
um,

um, per Renum, per Wislam seu Vandalum, per Ode-
ram seu Guttalum, & per Albeam seu Bab, designan-
tes per hos fluvios majores ab exitu usque ad infimum
descensum eorundem. Nam Renus & Danubius sunt
gentis Theutonice fluvij majores. Vandalus vero O-
dera & Albea Polonia & Bohemicæ Regnorum. Cir-
ca hos autem tres fluvios ultimas mediasque regiones
inter eisdem obtinentes, ac adherentes eisdem, olim
possederunt & adhuc ulque ad mare septentrionale
possidere cernuntur regiones, licet Saxones terras suas
strictissimas & rura suæ nationis relinquentes, ad am-
plum solum Slavorum se transferentes, perpetuis, ledes
sibi possederunt in eisdem. His omnibus autem Slavo-
rum nationibus, Pannoniâ duntaxat exceptâ, sed junctâ
Carintiâ, cujus inhabitatores Czernchane vocantur
a Kanita quod Canalia interpretantur, semper Lechi-
tarum imperio subiecti tributa reddebant, usque ad
tempora Regis Casimiri monachi; cujus tempore pri-
usquam cum dispensatione Domini Papæ de monaste-
rio Cluniacensi, in quo professus fuerat, eductus, plu-
res nationes obedientiæ Lechitarum, recedentes, tribu-
ta Lechitis conveta dare denegarunt. Item alia in-
terpretatione germanorum dicitur Agerman quia u-
nus alterum fraternitatis consanguinitate attingebat.
Nam Gerzmo est instrumentum, in quo duo boves si-
mul juncti trahendo aratrum seu plaustrum incedunt;
sic & Theutonici cum Slavis Regna contigua habentes
simul conversatione incedunt, nec aliqua gens in
mundo est, sibi tam communis & familiaris, veluti
Slavi & Theutonici. Sic etiam per latinos decet -
a quo Theutonici, & Slavis a quo Slavi germani qui
& fratres sunt appellati, &c.

Item de Hungaris, qui & ipsi Slavi sunt, non est
obmis-

Slavorum &
Germanorum
Amicitia

Origo Hun-
garorum:

Gothorum
Migrationes

ATTILA
Pannoniam
occupat.

Lechus Po-
loniam oc-
cupat & Gne-
znam con-
dit.

obmittendum. Hungari enim dicuntur a quodam flu-
vio qui Wtra nominatur, de quodam magno lacu de-
fluens, circa quem nunc civitas Przemisslaw est situata,
versus mare septentrionale; qui postquam Gothi ad
depopulandas nationes de insulis, quæ Stansze & Go-
thlarich appellantur exiissent, & ipsos in eorum ha-
bitationibus molestassent, ac nimirum perturbassent,
congregati cum uxoribus & parvulis proposuerunt ad
terram Panoniorum, unde ortum habuerunt, reducere
ad habitandum perpetue in eadem. Verum quia De-
us quarundam peccata nationum per ipsas punire de-
creverat, id circo non recto tramite, ne sue genti Sla-
vonice in eundo damna & molestias inferrent; sed per
Theutonium & per Burgundiam ac deinceps per Lam-
bardiam usque ad terras Slavonie transitum, non sine
magna urbium deletionem, & humani sanguinis imma-
nissima effusione valde periculose fecerunt. Quorum
Rex Thila, qui in scripturis Attila nominatur, veniens
Pannoniam sibi perpetuam in ea constituit mansionem.
Et quia multe nationes Slavorum ad ipsos confluxe-
rant, unde tunc non Wtrane, sed Wandali sunt appel-
lati. Pars autem illa Slavorum, quæ à fluvio Wtra
dicebatur Wtrane, quod postmodum a comixtione
gentis Hunorum, qui de montibus Sicilie, prout Mar-
tinus in Chronica sua Romana de iisdem plenius de-
scribit, exeuntes, & Pannoniam plenius introeuntes,
& eam sub dominio obtinentes, Hungari a Hinis sicut
& Wtralis sunt appellati. Postquam autem Lech
cum sua progenie, nemora latissima ubi Regnum Polo-
niæ consistit, peragrasset, tandem veniens ad quendam
lacum amenissimum, agris fertilissimum, piscium &
ferarum habundantia repletum, tentoria sua fixit in
eodem, ibique primam habitationem pro sui & suo-

rum

7

rum conservacione edificare cupiens dixit: Nidifice-
mus: unde & lacus ille usque ad præsens Gnezna, aut
nidificatio appellatur.

Quia aliquammodo a materia, de qua scribere in-
tendebam, disgressus fueram; iam nunc ad nostrum
propositum redeamus; & ut brevitatis scribendi non
obscura aditum memorie valeat commendare, sub
brevitate Reges, Principes atque Duces, ac multiplica-
tionem eorundem totius Regni Poloniæ seu Lechitarum
latissimi imperij, prout ex Historijs annalibus Polono-
rum reperi, quæ in diversis locis diversarum Ecclesia-
rum conspexi, & aliqua ex narratione seniorum proce-
rum Poloniæ, quibus actus bellici & gestæ temporum non
ignota, primò nota fuerunt, didici & memoriæ com-
mendavi scribere, Dei Omnipotentis adjutus auxilio,
incepti.

Primo itaque, unde Reges Lechitarum proceffe-
runt, videamus: tempore siquidem Regis Asueri, cum
Galli diversa regna & provincias invaderent, ac in-
vasa occupassent, Lechite qui nullum Regem, seu prin-
cipem inter se, tanquam fratres & ab uno patre or-
tum habentes, habere consueverant; sed tum duode-
cim discretiores & locupletiores ex eligebant, qui
questiones inter se conjungentes diffiniebant, & rem-
publicam gubernabant, nulla tributa seu inuita servi-
tia ab aliquo exigentes. Gallorum impetum formi-
dantes, quendam Virum strenuissimum, nomine Crak,
cujus mansio protunc circa fluvium Wislaw fuerat, for-
te sibi divinitus inter fratres suos Lechitas in eorum
capitaneum seu ducem exercitus, ut verius dicam;
nam juxta Polonicam interpretationem Dux exer-
citus Woiewoda appellatur, unanimiter elege-
runt. Iste Crak, qui legitime Corvus dicitur, victor
effe-

Institutum
Auctoris scri-
bendæ His-
torie Lechi-
tarum.

Origo Regum
Lechitarum.

CRACUS.

Cracoviam
condit.

CRACI
progenies.

Forma
WANDÆ

Victoria
WANDÆ

8
effectus per Lechitas est in Regem assumtus.
Hic edificavit castrum, quod suo nomine Craco-
via est appellatum, quod antea Wawel nomen ha-
bebat; Wawel enim quidam tumor dicitur, quem
homines in montibus demorantes ex potatione
Aquarum in gutture habere consueverunt; sic &
mons, ubi nunc castrum Cracoviense situm est, Wan-
wel dicebatur; ibi prope ab alio latere Wisse parvus
monticulus consistit, in quo nunc Ecclesia Sancti Mi-
chaelis de Rupella est ædificata; qui Wanwebnicza
diminutive nomen habet; sub quo monticulo civitas
magna & fortis fuerat ædificata; quam Alexander Ma-
gnus asseritur solo stravisse: Fertur namque duos ha-
buisse filios & unam filiam, quorum unus Crac junior
vocatus, fratrem seniore dolo ut patri in regno suc-
cederet, clandestine interfecit; solus quoque sine pro-
le decessit, sola sorore, Wanda nomine, quæ legitime
Hamus nominatur, remanente. Scribitur namque tam
decora & grata aspectu fuisse, quod omnes ipsam in-
tuentes, in amorem sui suo aspectu speciosissimo attra-
hebat; unde ex hac Wanda, id est Hamus, extitit no-
minata; hec prudentissime thori spernens conforcia,
Regnum Poloniæ juxta vota populi saluberrime guber-
nabat, donec ad quendam Regem Almanorum, cujus
de ejus pulcritudine corporis fama pervenisset &
ipsam nec donatiis, nec precibus ad suum consorti-
um acclinare potuisset, minis hostilibus & exercitu-
um suorum insultibus, ipsam ad sua vota flecti cupiens
atque sperans, congregatis nimis exercitiis, terris
Lechitarum appropinquans, easdem hostiliter invade-
re conabatur; cujus potentia Wanda Regina Lechita-
rum prædicta, cum suis occurebat, ac minime formi-
davit; quam Rex prefatus cum suis turmis ferocissi-
mis

mis cernens advenisse, in tantum amore vel indigna-
tione consternatus, ait: Wanda mari, Wanda terræ,
Wanda aeri imperet, diisque immortalibus pro suis
victimet, & ego pro vobis omnibus o proceres solle-
mnem hostiam in sacris devoveo ut tam vestra, quam
vestrorum successorum perpetuitas sub foemine sene-
scat imperio; & mox innixus gladio vitam finivit.
Wanda vero dextris Almanorum fidelitatis & omagij
receptis, ad propria rediens, se ipsam pro tam magni-
fica gloria, & prosperis successibus, Dijs victimans, in
Willam fluvium sponte saliens, humane nature debi-
tum persolvit, ad inferorum limina descendens, unde
fluvius Wissa a Wanda Regina Wandalus nomen ac-
cepit; a quo Poloniæ & ceteræ Slavonice gentes eo-
rundem dicioni adherentes non Lechite, sed Wanda-
lite sunt appellati.

De primo Lestkone.

Post decessum igitur Wande Regine multis annis
Lechitæ Rege carebant; sed tum Woyewodam & du-
odecem Gubernatores eligebant, usque ad tempora
Regis Alexandri. Cujus tempore, quendam virum for-
tissimum aurifabri artificio, qui arte & industria plus
quam fortitudine, potentia Alexandri resistens, ipsum
absque omni gloria, de terris Lechitarum, non sine
confusione exire coegit. Ob hoc Lechite sibi nomen
Lestkim ponentes, ipsum in Regem elegerunt. Dicitur
namque Lesck quasi dolosus; quia dolo & arte supe-
ravit invictissimum Regem Alexandrum, qui tandem
sine prole decessit.

De secundo Lestkone.

Mortuo vero Lestkone inter regnicolas Lechi-
tarum multa disturbia fuerant suscitata; quod tam pro-
ceres, quam communitas in unum diffinierunt locum

B

008

Mom
WANDÆ
Fluvius
Wandalus e

Qremede
LESCK ad
Imperium
pervenit

Quomodo
LESTKO II
ad Imperiū
pervenit

convenire, de electione principis tractaturi; ubi convenientes quorundam ambicioforum sententia extitit diffinitum, ut quicumque in equo maculas habente, prior ad statuam percurreret, hic Rex ab omnibus haberetur. Unus autem ad Regni gubernacula improprie ambiens, campi latitudinem, per quem ad statuam perveniri debebat, ferreis exigonis caute replevit, una tamen semita, per quam solus incederet, vacua dimissa. Duo juvenes tenue conditionis, pedestri cursu ad statuam currere se obligarunt, ut victus precursorem semper Regem nominaret; cumque ad palmam currere vellent, statim subsistunt ab aculeis, quos doli artifex in campo straverat, in pedum sossis lesi. Adveniente itaque die, quo equestres currere disponebant, ille dolosus semitam, quam designaverat, temptat, qui etiam calces equi sui bene munierat, quod ab aculeis ferreis, quos sparserat, ledi minime potuisset. Equestribus autem ad statuam currentibus, alter illorum duorum juvenum pedestrium, minus lesus, & iam sanitati pristinae restitutus, cursu transverso, non sine populi ridiculo vehementi rapitur per anfractus campi mete, cautus appropinquat, quem ille doli artifex iam precurrebat, unde & Rex ab omnibus nominatur. Hii autem, quorum equi ab exigonis lesi fuerant, considerantes equum precurrentem ferzimenta in calcibus habere, dolum ejusdem cognoverunt, quem Lestkonem, id est dolosum appellarunt, & tandem sententiā super ipsum lata, membratim discerpitur, & pedester loco sui per proceres regni, & universitatem populi, in Regem assumitur, & Rex ab omnibus salutatur, ac Lestko secundus, nomine Lestkonis supplicio traditi, ab omnibus appellatur. Verum cum in Throno Regio collocari, vestibus quoque Regali-

galibus indui deberet, paupertatis vestimentum in dextra parte solij collocavit, in hoc condicionis sue & humilitatis virtutem ostendens, etiam posteris cupiens relinquere, quod Regem plus humilitas, quam purpura reddit conspicuum ac decorum. Fuit autem magnæ liberalitatis: ita quod ex virtute prius sibi ali defectum evenire voluit, quā ex tenacitate habundantiam. Fuit etiam prudentissimus & semper sobrius, multisque clarens virtutibus, relicto filio unico, nomine Lestkone, feliciter in Domino obdormivit.

De tercio Lestkone.

Tempore autem hujus Lestkonis Julius Cesar Slavorum Regna Romanorum imperio subicere contendens, etiam fines Lechitarum invasit. Cui Lestko præfatus, cum suis Lechitis fortissimis pro viribus resistens, ter conflixit cum eodem, stragem permaximam de populo Julij Cesaris faciendo. Hic etiam quendam Tirannum Crassum nomine, qui Partis præerat in Persia, devicit prelio commisso, & aurum quoque liquefactum in os ejus fecit infundi, dicens: Aurum sitisti, aurum bibe. Huic Lestkoni Julius Cesar in Slavonie partibus existens, Sororem suam conjugio sociavit, terram Bavarie loco dotis sibi assignando; Que Julia duo castra fortissima de voluntate sui mariti construxerat, quorum uni nomen fratris Julius, quod nunc Lubus; aliud vero Julin, quod nunc Welin dicitur appellavit. Hec cum filium cum viro suo procreasset & fratri suo Cesari nunciasset, Julius Cesar, cum adhuc in Slavonie partibus moram faceret, de ortu Nepotis lætus effectus, Pompilius nomen imposuit eidem. Verum cum Julius Romam de Slavis victor existens, Lechitarum gente ipsum associante,

B₂

redi.

Fabula de
Julio Cesare
in Lechitos
cum Exercitu
profecto.

rediisset, & post Lechitarum ad propria reditum, Romani sibi multum molesti extiterunt, pro eo quod Bavariam ditioni Lechitarum subdidisset, donacionem de Bawaria per ipsum factam revocavit; propter quod Julia Soror sua à Lestkone, Rege Lechitarum repudium fuit passa, paryulo suo Pompilione de quo predictum est, apud Lestkonem relicto. Iste Lestko de alijs uxoribus, Julia uxore sua repudiata, ex concubinis, viginti filios procreavit; quibus terras maritimas Ducatus & Provincias assignavit, quorum nomina sunt hec que sequuntur. Bolellaus, Kasimirus, Wladislaus, Wrocislaus Odo, Barnim, Przibislaus, Przemislaus, Jaxa, Semianus, Sobellaus, Zemomislaus, Bogdalaus, Spicigutus, Spicimirus, Sbigneus, Sobellaus, Wissyminus, Czesimirus & Wislaus. Ex hys aliqui Castra & Civitates quas fundarunt suis nominibus appellarunt, quibus pater juxta mare septemtrionale & usque ad Westwalliam Saxoniam Bavariam Duriangiam singulis singulos Principatus assignavit, Pompilium vero veluti primogenitum in Regem omnium statuit atque coronari jussit. Tempore autem hujus Lestkonis Christus de Virgine natus esse estimatur. Imperante autem Nerone Romanorum Principe, Lestko felicissimus auctor Regni Lechitarum debitum Carnis in senectute exsolvit.

De primo Pompilione.

Quomodo
POMPILI-
US I. adm-
perium per-
venerit.

Successit igitur huic Lestkoni Pompilius Filius ejus senior, quem fratres sui Superius nominati promptissimis obsequiis fidelissime fuerunt prosecuti, in tantum quod amore fraterno sauciati, cognoscentes ipsum langvescere, festino cursu ad eum visitandum Cruschwicam tandem pervenerunt, ubi ipsum mortuum invenientes, filium suum juvenem Pompilium in Regem extulerunt.

tulerunt. Quo in Regem coronato & aliquamdiu cum eodem commorantes, fideliter homagia preparantes ad propria feliciter remearunt.

De secundo Pompilione.

Iste Pompilius flagitiosissimus fuit. Nam plus coreas virginum, quam bella attemptabat, & impudentissimo luxurie fluxu & ignavia dissolutus, primus in fuga, postremus in bello, in omnibus flagitiosis conatibus exercitissimus. Hic tyrannide, suorum fidelissima obsequia repensavit. Nam ad suggestionem suae Uxoris impudice, Patruis suis odio gratiam, infidels amicitiam, crudelitate pietatem immaniter demonstravit. Qui se languidum & morti appropinquantem simulans, patruos convocat, quos assatibus mellifluis in lecto simulate egritudinis quiescendo demulcens, seque vivere non posse pronuciatus, ut de Rege, qui sibi succederet, pertractent, hortatur atque deposcit. Quos postremo, in potu valedictionis, eis per suam uxorem propinato, crudelissime mortificavit. Quorum corpora tyrannus potius quam Rex inhumata, veluti divinitus percussa, jussit permanere. Iste Pompilius pessimus cognominabatur Chosizisco, ex eo, quia paucos pilos & paucos oblongos in capite habebat, Chosizisco enim scopa dicitur; unde Chosizisco diminutivum, quasi scopula parva fuerat appellatus. Nec scelus in patruos commissum, inultum remansit, quia è putredine per cadavera patruorum suorum per ipsum intoxicatorum, quos inhumatos permanere jusserat, mures insolite magnitudinis procreati prefatum Pompilium invaserunt. Ita quod nec igne, nec ferro sensustibus poterant prohiberi, quin ipsum insequentes mordebant. Qui tandem ad quandam altissimam Tur-

Vituperium
Pompilij II.

Papula

Scelus Ejus
in Patruos
commissum.

A moribus
devoratur.

rim in Castro Cruszviciensi sitam fugiens, cum Uxore & duobus filiis, per mures comestus, diem clausit extremum.

De Electione Regis nomine Pasch.

Quomodo
PIASTUS
ad Imperiū
peruenit.

Stirpe itaque Pompilij, dicti Chosizszconis, radicitus evulsa, proceres Regni ad urbem Cruschviciensem predictam, que proutunc inter urbes Lechitarum major & fortior habebatur, convenientes; ceperunt de futuri principis electione tractatum habere. Et quamvis aliquem de filiis intoxicatorum principum eligere disposuissent; tamen diversis in diversos sua vota dirigentibus, in unum ex ipsis non poterant concordare, proprium plus quam commune bonum perferendo. Decreverunt itaque aliquem infime & modice cognacionis eligere, quam ingenuum; tamen non ex Lechitarum propagine procreatum. Fuit namque quidam pauper agricola, nomine Pasch, & nomen conjugis ejus Rzepicza in urbe Cruszviciensi morantes prædicta, qui alias tempore Pompilij seu Chosizszconis duos hospites, qui creduntur fuisse Angeli, seu secundum quosdam Joannes & Paulus Martires, Quos Janitores præfati Chosizszconis Principis, à janua ejusdem ipsis ingressum prohibentes, repulerant, receperat hospicio. Ad cujus hospicium tempore electionis duo hospites præfati redeuntes, præfatum Pasch, hospitem eorum, miraculose in Regem eligi fecerunt. Nam cum tante multitudini inopinate ad electionem principis congregatorum, potus cerèvisie defecisset, & Pasch in sua domicula modicum mellis, pro se & sua familia braxauerat, & in tantum liquor mellis, qui medo polonice dicitur, habundavit, qui toti populo habundantissime de eodem medone dare quantum cui placuit tollere, ministrarunt. Quo miraculo viso & di-

Miraculum
quod in Co.
mellis conti-
git.

uina

uina disponente clemencia, memoratum Pasch in suum regem unanimiter elegerunt. Hic ob hoc dictus Pasch est, quia fuit statura brevis, sed robustus corpore & decorus aspectu.

De Primo Semouito.

Pasch igitur regalibus insigniis decoratus, ac Regni gubernacula prudenter disponens, ex Rzepczica, conjugis sua, filium unicum suscepit, quem post annos puericie Semouit appellat. Qui quatuordecim annos sue etatis habens, Patri in Regno successit, & ob hoc Semouit tam a patre, quam ab aliis fuerat appellatus. Semouit enim dicitur iam loquens, quia annum quartum decimum sue etatis ante mortem patris conscenderat. Iste Semouitus plura per Gosziszchonem perditam recuperauerat, & in omnibus strenuus & felicissimus habebatur, in cunctis agens prospere & semper de hostibus triumphans. Non tamen illorum principum toxico nephariè interemptorum filios & nepotes ad sui obedienciam bellicosis insultibus, minis seu donariis flectere potuit, quin semper sibi & suis successoribus usque ad tempora illius Magni Boleslai pro posse resistebant. Duplicem etenim suo Patri Pasch & sibi obedienciam denegabant. Prima fuit hoc inhumanissimum scelus in patribus & avis eorum per Chosizszconem crudelissime commissum, qui veneno fraudulenter fuerant interempti; Secunda, quia ipsis obmissis Pasch infimus genere in Regem fuerat assumptus. Terre autem prædictorum Principum fuerunt hec: Boleslai Pomerania inferior, Kazimiri Cassubia, Vladislai Pars Ungarie, que inter fluuios Czissam, Danubium & Morawam consistit. Jaxæ Sorabia, Wraczislai Rama, Przibislai & Odonis Drowina, Przemislai Szgorzetcia, que nunc Brandeborg appellatur. Et ceteri

Defuncto
PIASTO
succedit SE-
MOUITUS
F.

(S)(O)(S)
ceteri Terras Albeam, Odrum, Pyanam, Dolosam,
VVeram, Bekniczam, Warnam, Hawlam, Sprowam,
Hylam, Sudam, Meczam, Trawniam & circa alias
perpetuo dominio possederunt. Quorum duo Willa-
us Castrum dictum Medziboze, quod nunc Meydeburg
dicitur, & Sobellus aliud castrum, Dalen dictum, quod
Daliburg Theutonici appellant, Czeszmirus autem
partem Drewine, quod nunc Olsacia dicitur versus
Sleswik, & Wiffimirus castrum in rippa maris Septem-
trionalis, ubi nunc ciuitas nomine suo Wiffimiria sita
est, fundauit. Puerunt etiam castra principaliora prin-
cipum predictorum versus occidentem & mare septem-
trionale, Bremen dictum de pondere, quia pondus ini-
micorum, ut puta Westwalium & Frisonum & alia-
rum nacionum sepius ipsos invadendo, eisque resisten-
do sufferebat. Item castrum luna, quod nunc Lun-
borg appellatur. Dicitur namque luna, quia petra la-
tissima in medio camporum erupit: unde sicuti Salus
splendorem lune in nocte lucentis lumina appellant:
sic castrum predictum in camporum planicie splenden-
tem lunam appellarunt. Fuit etiam ibi prope ci-
uitas magna, que Barduka nominatur. Consuetudi-
nis enim est Slauorum, ciuitates vicos appellare. Vicus
enim in Slawonico proprie ciuitas, in qua forum e-
xercetur. Nunc aliquando dicunt: transeamus ad ci-
uitatem, seu vadamus ad Wik, & sic Branduk a flu-
uio, qui ibi fluit, a vico nomen compositum accepit.
Sic & Szleszwik a Szlesz, qui Slawonice Allec dicitur.
Item castrum Buccoweg, ubi nunc Monasterium fra-
trum predicatorum in Lubek constructum cernitur.
Slauo vero inibi morantes Lunieczensem ciuitatem
non Lubek, sed Buccoweg appellant. Item Bathinor
castrum; item castrum Swerin, quod castrum quidam
Impera-

(S)(O)(S)
Imperator deuicto Rege Slauorum, nomine Mikkol
cuidam nobili viro de Dalewo, alias de Dalcmborg fer-
tur donasse, ipsum in Comitem Swerinensem impe-
rialem, quam idem Imperator ibidem fundauerat a
filiis Miklonis protegi deberet. Iste etenim Mykel
castrum quoddam in palude circa villam, que Lubow
nominatur, prope Wiffimiriam edificauit, quod ca-
strum Slauo olim Lubow nomine ville, Theutonici
vero ab ipso Miklone Mykelborg nominabant. Unde
usque ad presens princeps illius loci Mykelborg appel-
latur, latine vero a camporum magnitudine magnus-
plan nuncupatur, quasi ex latino & Slawonico com-
positum quia in Slawonico Pole campus dicitur. Item
Castrum Gylow a transitu dicitur. Item Rostko-
ky a dissolucione aquarum. Item Castrum Bela a cru-
delitate. Item Swanowo a nomine proprio. Swan e-
nim dicitur quasi vocatus. Item Ostrow ab insula. Item
Thotzin Marlow Bolck Trzebofzow. Demum Wlo-
gosch Kaszam Walmieg, quod alias Julm dicebatur.
Tamen hec castra circa mare septentrionale sita fuisse
scribuntur. Alia vero castra Duces Saxonie, Mar-
chiones Brandenburgenses, Duces Steninentes possident;
quedam tamen ex ipsis nouis nominibus antiquis mu-
tate, quedam vero iuxta priorem impositionem no-
minantur.

De Quarto Leskone.

Semouito itaque breui annorum curriculo re-
gnante natus fuit filius, cui nomen Lescko imposuit,
qui Patris vestigia sequens in omnibus virtutibus exi-
stens, liberalis in statu adolescencie, filium procrea-
uit, cui nomen Zemomisl imposuit, quod interpreta-
tur, terras precogitans. Nam cum eodem filio terras
dominio suo subiectas in pace gubernauit, quod a

C nullo

Quomodo
LESCUS IV.
ad Imperii
Gubernacula
accessit.

nullo vicinorum regnorum molestias aliquas capiebat; Sed pace tranquilla omnes nationes ditioni sue subdite letare gaudebant. Sequitur de primo Meszkone.

De Primo Meszkone.

MESSKO I.
nascitur.

Unde nomen
habuerit.

Sarmatis
CHRISTIA-
NAM fidem
recipit.

Semomisl autem de vxore sua genuit filium, qui cecus natus, per septem annos cecus educatur. Quod Poloni cernentes & quod alium filium infra septem annos Rex Semomisl non procreasset turbati dicebant: Ecce iterum Myeszka in Regno. Myeska, id est, confusio, seu turbatio aut commocio dicitur. Sciebant enim quod post decessum Choszilconis, quem mures deuorauerunt, multe commociones in Regno Polonie fuerant exorte, quas iterum euenire formidabant. Et ob hoc filium Regis cecum Meszkam nominauerunt. Semomisl vero anno Domini DCCCCXIII. prout Annales Polonorum narrant hystorie, patri suo Leskoni quarto in Regno successit Polonie, & Meszkam filium suum predictum XXXI. procreauit. Qui Meszka septimo anno etatis sue diuinitus lumen oculorum accepit. Et tandem DCCCCLXV. anno Dambraucam, sororem Sancti Wenczelai duxit in vxorem. Anno sequente cum tota gente Lechitarum seu Polonica Vxore suadente ac diuina gracia inspirante sacrum baptismum suscepit, de qua vxore Anno DCCCCLXVII. filium generauit; Cui nomen Boleslaus in sacro baptismate imponi fecit. Anno vero DCCCCLXVIII. Jordanum in Episcopum Polonie ordinauit.

De Primo Boleslao.

BOLES LAI
I. Merita in
Regnum Po-
lonie.

Boleslaus Primus, magnus dictus, & animosus, qui in Polonico Chabri nuncupatur, terminos Lechitarum ab aliis deperditos strenue recuperauerat, & sex

Cathe-

Cathedrales Ecclesias, videlicet Poznaniensem, quam primo fundauerat; In cuius medio Ecclesie tumultus quiescit; Gnezniensem, post Mazouiensem, que nunc Ploccensis dicitur, Cracouiensem, Wratislaviensem, & Lubuczensem. Cuyauiensem vero filius eius post eum Meszko nomine, que Vladislauiensis nuncupatur, fundauit. Et multa Monasteria fundauit, dotauit, reconstruit, de cuius miris actibus non videtur necesse scribere, quum in Cronica Vincenciana de Magnifica suarum probitate virtutum satis ample scriptum reperitur, Ipse tamen quoddam tributum in Polonia, quod Strosza dicitur, fertur statuisse. Ita quod quilibet de aratro siue vnae vnam mensuarum siliginis & aliam anone ad Regis granarium annis singulis presentabat, pro republica militantibus duntaxat exceptis, hoc attributum frumentorum ideo Strosza dictum est, quia hominibus in castrorum custodia degentibus, precipue in extremitate Regni consistentibus, ad usum ducebatur. Nam Rex prefatus Boleslaus cum metas Polonie in Kyow, quod est Russe Metropolis, & Czissowa ac Dambino fluuios Hungarie ac Corincie & Zalawam fluuium versus partes Diringie ac mare Septemtrionale statuisset, viriliter recuperando, per suos progenitores deperditas, edificat castra plurima in extremitate Regni sui, pro conservacione Regnorum suorum & resistencia inimicorum suorum; & precipue in ripis fluuiorum Zalawa & Albea, ultra quam Albeam versus Vestualiam edificauit quoddam Castrum dictum Brema, cui de hoc nomen imposuit, quia omne Terrarum suarum onus ferebat, inimicos compescendo & a suis Injurias propulsando. Brema enim onus siue pondus dicitur in vulgari. Huic etiam dicitur per angelum gladius fuisse datus, in quo omnes suos aduersarios

De Tributo
quod Strosza
dicitur.

Gladius Regi-
bus Poloniam
ab Anglis da-
tus.

OTTO III.
IMP. S. A.
DALBERTI
gratia in Po-
loniam profi-
ciscens BO-
LES LAUM
I. REGEM
appellat.

rios cum DEI iuuamine vincebat. Nam gladius us-
que ad presens in Armario Cracoviensis Ecclesie con-
seruatur, quem Reges Polonie ad bella eantes deferre
& semper cum eo triumphare de hostibus consueue-
runt. Obiit autem anno Domini Millesimo XXV. in
Castro Poznanienfi; ibique in medio Ecclesie maioris
tumulatus requiescit. Huius tempore Otto Imperator
tercius, dictus Ruffus, gratia visitandi Sancti limina
Adalberti, quem in vita valde dilexerat, Poloniam
intrauit; quem Boleslaus honorifice suscepit & ma-
gnifice pertractauit. Ipseque vicem in bono repen-
dens, Boleslaum consortem Imperii ordinauit, sibi que
dyadema Regium imposuit, ac filio suo Mefzkoni so-
rorem suam uterinam in vxorem desponsauit & pro
munere lanceam beati Mauricii & clauum domini
Boleslao donauit. Boleslaus autem Ottoni brachium
Sti Adalberti martiris in signum dileccionis mutue &
ob reuerenciam Imperialis dignitatis inter cetera do-
na redonauit, & hoc anno Domini millesimo pri-
mo; Appellaturque gladius Regis Boleslai, de quo pre-
missum est, sibi datus per angelum Sczirzbeg pro eo,
quia ad amonicionem angeli Russiam veniens Portam
auream, qua castrum Kyow in Russia claudebatur, cū
eodem prius percussit; ex qua percussione gladius lesu-
ram modicam suscepit, que lesura in Polonico Sczir-
yina dicitur, & ideo Sczirzbeg appellatur.

De Secundo Mefzkone.

BOLES LAO
I. defuncto
MIESKO II.
E. succedit.

Mortuo itaque magno Boleslao; filius ejus Me-
szko secundus eidem in Regno successit, qui solum sibi
& non reipublice vacabat. Tempore etenim suo ex-
tere nationes ab obediencia sua recesserunt & desidi-
am suam considerantes tributa patri suo consueta dari,
soluere

soluere denegarunt, Ymo castra fortissima per Bole-
slaum patrem suum, ut predictum est, in extremitati-
bus Regni & precipue in Albea constructa perfecti eo-
rundem vsurpauerunt, sibi & suis posteris ipsa perpe-
tuo relinquentes. Iste Mefzko de sorore Ottonis Im-
peratoris genuit duos filios, videlicet Boleslaum &
Kazimirum. Quo Anno Domini millesimo XXXIII.
mortuo Boleslao filius ejus primogenitus eidem succes-
sit, qui priusquam in Regem coronatus fuisset, matri
sue multa obprobria inferebat. Cujus nequiciam ma-
ter sua Nobilissima ferre non valens, recepto filio suo
Kazimiro paruulo, Saxoniam versus Brunszwig ad su-
um patrimonium remeauit; ibique puerum litteris im-
buendum disponens monasterium quoddam sanctimo-
nialium dicitur intrauisse. Boleslaus autem propter
seuicam & inhumanitatem scelerum, quam exercebat,
dyademate Regio insignitus minime, vitam male ter-
minauit, nec in numero Regum & Principum Polonie
propter suam nequiciam reperitur; post cujus obitum
multe commociones & bella plus intestina, quam ex-
tranea in Regno Polonie sunt exorta. Dum autem iam
Regnum Polonie fere ad nihilum fuisset per bella re-
ductum, continuum procures Regni versus Saxoniam,
ad dominam suam Reginam, pro suo domino Kazimi-
ro iter assumpserunt, a qua cum didicissent, qualiter
ipsum versus Parisios, ratione arcium liberalium, de-
stinasset, in quo stans & desudans, ordinem Sancti Be-
nedicti in Monasterio Clunacensi assumpsisset. Ad quē
festine properantes inuenerunt eum in Diaconum or-
dinatum; consilio autem Abbatis habito non repa-
trantes Romam iuerunt, & Domino Benedicto Pape
nono obnoxe supplicarunt, vt eis principem eorum re-
stitui mandaret, cum eodem misericorditer dispen-
sando;

Hoc post In-
terregnum.

CASIMIR.
RUS ex Mo-
nacho REX
factus praevia
P.R. Dispen-
satione.

sando, ut uxorem posset ducere, ne Regnum Polonie, herede careret, calamitates Polonie, profanationem Christiane fidei & effusionem sanguinis per Thartaros & alias nationes paganicas circumquaque positas assidue effundi & inferri consuetas. Quorum dicto Apostolicus vir paterno affectu compatiens & genti Polonice carenti principe ducem Kazimirum, qui in Saxonia non Kazimirus, sed Karolus, & in Monasterio Lampertus fuerat nominatus, ad tenendum Regni gubernacula exire de Monasterio concessit, & ut uxorem posset ducere, misericorditer dispensauit. Racionem hujus dispensacionis dux Kazimirus cum gente Polonica pro luminariis Sti Petri, & fabrica Ecclesie ejusdem denarium de quolibet capite se soluturos perpetue submiserunt. De Cluniacensi Monasterio Saxoniam ad dilectam genitricem suam, & ad Duces Saxonie, auunculos suos veniens, fuit cum ingente gaudio receptus; qui sibi non modicam armatam miliciam associantes, Ipsum in Regnum Polonie non sine bellorum gerendis certaminibus deduxerunt. Hic Kazimirus multe probitatis audacia viriliter assumpta, hostibus hinc inde fugatis Regnum Polonie possedit in pace, dictusque est restaurator, pro eo quia quamplurima tempore patris sui Meszkonis deposita strenue recuperavit, & ad solium reducta feliciter restaurauit, Terrisque Polonorum per ipsum sic mirifice pacificatis duxit uxorem filiam Romani principis Ruslie, filij Odonis, nomine Dobronegam, alias dictam Mariam. Ex qua genuit quatuor filios Boleslaum Effereum, Largum seu Bellicosum, interfectorem Sancti Stanislai, Wladislaum pyum, Meszkonem tercium & Odonem primum. Iste Odo & Metzko sine prole decesserunt. Huic Kazimiro licet tota gens Polonica ac quedam Slauonica gratabunde assurgens animo ipsum

Virtus CASIMIRI REGIS pro amplificandis Finibus:

in suum Regem acclamassent, sola Mazouia resistere non expauit. Nam quidam de infimo genere; strenuus tamen ac robustus animo, ferox ac bellorum exercitacione consuetus, Meczlaus nomine, Mazouiensem prouinciam occupauerat, procures prouincie illius quosdam muneribus, quosdam tyrannide ad sui obedienciam attraxit. Ducesque Gothos seu Pruthenos & Ruthenos sibi in auxilium contra Kazimirum inuocauit; quorum adiutus presidio bellum campestre Kazimiro inducere presumpsit. In quo deuictus & de finibus Mazouie cum sibi adherentibus fugatus, ad Pruthenos fugam iniit, ibi sperans salutem sibi conseruare. Sed Prutheni nece suorum plurimum sauciati, sibi culpam inferunt suam & suorum cedem & injuriam fatagentes; sicque eundem Meczslauum capientes, & diuersis penis afflictum tandem altissimo patibulo affigunt, dicentes: Alciora tu quesuisti, alta teneas. Unde poeta: Turpe viris non esse viros, seruos trabeari, Turpe teri luteo candida cola iugo. Item versus: Nec pete, quos natura vetat; transcendere fines; Nec pete, quod iusto pondere non trutines. Prouincia itaque Mazouie ad unitatem Regni Polonie reducta & totius Regni Finibus in tranquillitate pacis rite ordinatis Anno Domini millesimo quinquagesimo viii^{to} in domino feliciter obdormiuit.

De Boleslao Effero.

Post decessum itaque Regis Kazimiri Monachi, seu Restauratoris, predictus Boleslaus Largus & Efferus, filius ejus senior primogenitus eidem in Regno successit. Hic fuit liberalissimus, nullam hominis reputans maiorem virtutem quam liberalitatis excellentiam; Dyademate uero regio insignitus, cogitare cepit magni Boleslai, Regis Polonie, sui proauis, audaciam velle

Mazouia CASIMIRO rebellis: sed Ejus Virtute ad obsequium redire coacta

CASIMIRO defuncto BOLESLAUS natu major succedit:

Qui Russia de-
victa Hunga-
riam adiit:

Salomonem
Regem vincit

velle inducere, & pro recuperandis terris Polonorum, quas prefatus Rex Boleslaus statuerat, & Successores Reges Polonie usque ad sua tempora amiserant, vires exponere bellicas, labores preferens commodo & quieti; sicque Terras Russie potenter ingressus, ad castrum Kyow multis preliis cum Principibus Russie commissis, plurimisque ex ipsis prostratis, usque pervenit. Qui Kazimirus, quamvis aliquo tempore rebellasset, tamen ultimis resistere non valentes, se gratie ipsius committere decreverunt; quibus & gratiam & fidelitatem ab ipsis graciosè receptis, ad alios fines Russie se transtulit; ibique per plures annos castra Ruthenorum potenter expugnans ac imperiose utriusque Russie partibus peragratis; ipsam tamen pro sua & sui exercitus necessitate maxime in victualibus spoliando; tandem sopita rebellionè post victoriam, quam in Rege Ruthenorum habuerat, quem in campestri prelio victum occiderat, quendam ex suis nobilibus, qui Russie preesset principibus statuit. Post hoc Hungariam adiit, volens metas Regni Polonie in Danubio & Trissawa fluvijs rehabere. Cui Salomon, Rex Hungarorum, cum suo exercitu in montanis Russie & Hungarie ad suum Regnum volens prohibere ingressum, occurrit; Sed plurimis de suo exercitu in primo progressu prostratis, ad Castra confugit, se in eisdem concludendo, & cernens, sibi & sue genti imminere periculum, pacem precatur, centum milia auri talenta offerens Boleslao, ut ab impugnatione sui desistat. Cui Rex Boleslaus respondit: Polonos, inquit, aurum habere non delectat, habentibus imperare. Turpius enim, ait, vinci precio, quam prelio. Victum itaque Rex Salomon se cognoscens tam bello, quam parte sui Regni, inter fluvijs predictos consti-

stente,

stente, cessit, felicem se reputans, in alia parte Regni ultra Danubium posse manere. Interea vero * Leo, Rex Bohemorum, cum Moravis & Australibus fines Polonie invadens, ipsos crudelissime devastabat. Quod Rex Boleslaus intelligens, ad ipsum festino cursu properat; quem licet inopinate a tergo invadere potuisset, noluit dicens: titulos victorie ascribi non debere insidias more latrocinij faciendo. Nunciauit igitur Leoni, ut se promptificet cum Boleslao in campo prelium commissurus. Leo vero Leonina feracitate deposita, astuciam induit vulpinam, & Regi Boleslao intimat, indignum se asserens cum tam paucis tam magnifico Regi velle resistere, sed obnixè deprecans, ut sua obsequia recipere dignaretur, cum eius tributis. Sed hæc intimans fugam nocte inivit, nusquam in vno loco Regem Boleslaum prestolari presumens. Quem Rex Boleslaus per Moravie fines insequitur, & non parcens etati, vel sexui, omnes aut morte trucidat, aut vinculis constringit. Tempore autem, quo in Terris Bohemorum & Australium Rex Boleslaus intraret, eorum terras hostiliter devastando Prutheni & alie nationes paganice, de reditu Boleslai dubitantes, Pomeraniam hostiliter invadunt. Quod cum ad noticiam Boleslai pervenisset, Bohemorum & Australium impugnatione obmissa ad propria conuolat, & hostes in Pomerania reperiens invadit, quos fugientes in Sarum fluviū insecutus, ibique non pauci de suis, non ab hostibus, sed armorum pondere pressi in profundum demerguntur. Ob hoc Poloni in antea plenis armis nolebant; Hostibus itaque sic fugatis, eorundem hostium & aliorum dominia decreuerant impugnare. Sed quia septimus annus ab exitu sui ad prelia iam fi-

D

nem

* Wratislavi Dux Bohemiz: vid. Dlugossus lib. III. ad An. 1062.

Inde Bohemo-
rum Ducem
fugati:

Et Pruthenos
finibus Polo-
nie expellit.

nem dabat; in quibus septem annis tam ipse quam proceres Regni illius Polonie vxores & pueros non viderant; veluti qui bellicis tumultibus insudantes, extra domicilia morabantur, extraneas naciones subjugantes; interim vxores ac filias eorum serui seu famuli ad sua vota flectunt, quasdam diuturna expectatione confectas, quasdam uero magna desperatione deceptas, nonnullos oppressione ad suos amplexus pertrahentes domicilia muniant & domos occupant dominorum. Comperta igitur fama tante prodicionis ac nefarii sceleris perpetrati, nobiles, qui cum Rege in castris predicto tempore fuerant demorantes, zelo nimio excitati, etiam Rege prohibente ad propria sunt reuersi, seruosque de suis domiciliis que firmissime munierant, tandem cum magno labore repulerunt, expugnatis ipsis, prout eorum demerita exposcebant supplicia addiderunt; vxores autem suas, veluti prevaricatrices & adulteras penis diuersis crudeliter extinxerunt.

De Senicia Boleslai.

Rex uero Boleslaus de recessu suorum procerum turbatus nimium, & contra eisdem zelo iracundie concitatus, beluinam seniciam induens ad propria rediit & suis proceribus bellum influxit, dicens: Viros luxuriosos deleri debere, quibus plus causa feminea placet, quam Principis obsequia. Conqueriturque non tam apud hostes derelictum, quam hostibus studiose expositum; propter quod primos Polonorum, qui ab eo discesserant, capitis obtruncacione dampnat; alios quos perimere non valet, insidias latenter parare non cessat; mulieres quoque, quibus mariti humana ducti mansuetudine scelus indusserant, persequitur, ac earum infantulis abiectis catulos non perhorruit applicare;

care; in tantumque cultum detestabatur femineum, quod loco vxoris purpura iumentum & bisso decoratum ad omne iter, quo ibat, secum duci faciebat. Aiunt quoque quidam, quod versus in sensum reprobum abutebatur eodem. Quedam autem scripture, quibus standum est verius, asserunt, quod non: Sed in detestationem sceleris per mulieres nobiles in suorum maritorum absencia perpetrati hoc se facere demonstrabat. Verum cum nimia efferitate in suos desuere non cessaret; & hoc ideo, quia propositum sui negotii, quod pro recuperandis metis Polonicis in animo conceperat, nec redire, donec easdem recuperasset, in mente firmasset, ad finem debitum propter suorum Nobilium ad propria regressum, minime perduxisset. Sanctus Stanislaus, Episcopus Cracouientis, cernens Boleslaum, quasi beluinam leuiorem in oues desuere, & gladio tyrannico sanguinem innocentem effundi, Iura queque thori violari DEI timore postposito homines non vereri ac honore Regio oblitus iusticiam opprimi, ipsum paternam monicione aggreditur, & post hoc Ecclesie denegat ingressum. Ipse uero paternam correccionem despiciens, ac malis accumulare priora proponens Stumvirum in Capella Sci Michaelis in Rupella missam celebrantem manu truculenta gladio suo extinxit; ipsumque de Capella extrahens dimembrauit. Cuius gesta vite & miracula in vita ipsius beati martiris plenius continentur. Passus est autem anno Dni millesimo septuagesimo nono. Post hoc autem videns Boleslaus, quod sui Terrigene, tam proceres, quam populares se a sua familiaritate abstraherant ad Wladislaum, quem in Regno Ungarie in Regem pretecerat, secessit. Qui Wladislaus humilem reuerenciam exhibere exposcens pedestri veneratione occurrit. Boleslaus vero Rex,

Domum re-
dux Ser. m.
Specimina va-
ria edita

Monita a Sta-
nislaus Episco-
po Cracouien-
si irascitur
eumque cruci-
datis

Exul inde in
Hungaria de-
cessit:

tamquam superbus & elatus; manum sibi porrigere ac osculum dare contempsit, inquit: opifici non competere, ut suam veneretur creaturam. Nec decere virum fortem & potentem exilio pressum miserabilior rem esse, vel casu fortuito deiectionem debere videri. Wladislaus vero Rex hoc patienter sustinens, ipsum benignissime amplectitur, omnem ei humilitatis exhibens affectum. Apud quem non multo tempore, tactus pessimo ulcere, in amenciam cecidit, sicque miserabiliter vitam finiuit. Filius quoque eius unicus, Mieszko nomine, post hoc ad propria per patruos renocatus, priusquam uxorem duxisset, & florem pubertatis attigisset, vita functus de hoc seculo transiit ad patres; Revelatumque est quibusdam viris religiosis sanctam vitam ducentibus; quod sicut Boleslaus Stum Stanislauum in partes minutas seccauisset, & in lacum disperisset; sic Deus Regnum Polonie deinceps scindens plures Principes in eo dominari fecit. Nihilominus vero, prout corpus viri sancti reintegratum extitit: sic in futuro tempore, cum Deo placuerit, in statum pristinum & ad unitatem vnius principis reducetur.

De Primo Wladislao.

Succedit
WLADISLAUS I
Princeps lau-
de dignissimus
qui Precibus
S. Aegidii Ste-
rilitatem Con-
jugis depellit.

Wladislaus itaque, dictus Pyus, fratri suo Boleslao Effero in Regno successit; cujus fratres iuniores Mieszko & Odo sine prole decesserunt; & ipse similiter cum prole careret, & de ipsa nimium anxius existeret, tandem de consilio Lamperti, Episcopi Cracouiensis, ymaginem auream artificiose ad instar pueri fieri fecit, quam deuotione ductus & voto astrictus ad Monasterium sancti Aegidij, quod in prouincia Prouincie consistit, ad honorem ejusdem sancti per sollemnes nuncios cum ornamentis Ecclesiasticis Abbati & fratri-

fratribus in dicto Monasterio degentibus destinat; cum epistola infra scripta: Patribus venerabilibus beati Aegidii Abbati cum vniuersitate cenabii Wladislaus Dei gracia, Rex Polonorum, & coniux ipsius deuotiones omnimodas cum reuerencia filiali. Et si vlla posset esse humana felicitas; perfecta tamen esse non potest. Nemo enim tam felix est, quin aliqua sue felicitatis parte rixetur. Et nos quidem de nostri generositate sanguinis, de corporis & animi elegancia, de culmine Regie dignitatis, de fame & omnimoda gloria & copia rerum gloriari non oportet, nec expedit quidem; sed humilime lacrimari conuenit, quod inter florentissimos rerum successus, datus est nobis stimulus, qui nos colaphizat in secunda sterilitate sobolis; que non solum paternum pellit solacium, sed & graue quoddam ingerit obprobrium orbitatis. Proinde coram vobis, Patres sanctissimi, nostra prosternitur devotio, ut vestrorum meritorum sterilitatis infortunium pyus orationum tollat interuentus. Non enim est impossibile apud Deum ullum verbum. Intellecta itaque Regis & Regine deuotione sacer ille conuentus, triduanum oracionibus continuat jejunium cum psalmo die instantiore vigilancia atque precum. Sed priusquam legati ad propria redierunt, Regine fecunditas predicatur; nasciturque tercius Boleslaus. In cujus partu mater sua nobilis dolore rapta nimio diem clausit extremum. Sicque Wladislao gaudium dolore miscetur, & meror gaudio temperatur. Et quia Regem tam Illustrissimum, cui nil de humana existimatur felicitate defuisse, absque uxore non deuit esse; ideo soror Imperatoris Henrici tercii, relicta Salomonis, Regis Hungarorum sibi matrimonialiter copulatur. De qua tres filias procreauit. Et quamuis iam corpore esset grandewus,

dewus, noluit tamen ignauia detineri; sed hostibus rebellantibus crebrius, militarem industriam exercebat. Quum vero plerique consulerent, ut sue etati parceret, respondebat: Licet detrimenta sentiam in corpore; animi antiquitate probari virtutes, augeri non minui, omniumque rerum exercitamina virtutis esse, non etatis. Verum quia maritime provincie prefectos, quos eisdem Rex piissimus Wladislaus prefecerat, contumeliis appositis injuriose eiecerant; ex qua re ipse animosior effectus, robustorum suorum manu in vnam recollecta maritimas provincias potens inuadit, fortissima municipia eorum dirupit pariter & comburit, colla indomita domat, quosdam ex ipsis capitibus priuat, quosdam captiuos ad propria remittit; sicque maritimis provinciis subactis, & prefectis propriis constitutis ad propria reuertitur cum honore, in nullo sue sciens grauedinem senectutis.

De Sbigneo, filio suo Naturali.

Habuit itaque Boleslaus, Rex piissimus, filium, nomine Sbigneum, ex concubina procreatum, quem propter insidias nouercales sub cura prefecti Szlesziani, cui nomen erat Magnus, in finibus Bohemorum fecit delicatissime educare; qui ob hoc dictus est Sbigneus, qui latine interpretatur: Euasit iram; quia mortua Regina Nouerca ejusdem, ipse de latibulis, in quibus fovebatur, ad patris amplexum fuit reuocatus. Nam quamdiu Nouerca eius vivebat, eius iram metuens, Patris provinciam adire non presumpsit. Hunc postmodum pater piissimus plus dolo, quam consilio Przeczslao, Principi Bohemorum, de quo Wladislaus, Rex decrepitu, plurimum confidebat, ut tueretur Regni Lechitarum gubernacula, ac Patris vices gereret, impro-

Pater Filius Naturalis
Sbignei.

improuide prefecit. Huic quidam Szczzech seu Szethegius nomine, Princeps milicie Polonorum, qui rempublicam inconsule & injuste expensabat, non quod rectum vel virtus exposcebat, sed quod pecunia, dona & affectus carnalis iubebat, non quod quis meruit, sed quantum dare potuit, inspexit. Cum prefecto Szlesziane provincie, nomine Magno, de quo premissum est, contra pyum Regem Boleslaum conspirant, ac Sbigneum prefatum Wratislauie ac Szlesziane provincie principem constituere presumunt, Wladislaus vero Rex mellicus licet hoc graue in animo gereret; non tamen ad vindictam preceps esse voluit. Sed Szeregius Princeps milicie & prefectus Szlesziane provincie predicti Wladislai Regis & Regine indignationem in se fuere considerantes, & periculum ex facto, quod presumserant, sibi euenire presumens, Wladislaum, Regem Hungarie & Przeczslauum, Principem Bohemie, donis ac promissionibus ad partem Sbignei flectunt, & ne Regi Wladislao contra Sbigneum prestent auxilium inducunt. Instantiis itaque Wladislai, Hungarie Regis & Przeczslai, Principis Bohemorum, coactus est Wladislaus, Rex Lechitarum cum Sbigneo, filio suo prefato sedus pacis inire; quem Pater pius pristina restitutum gracie ut experiretur & languore simulato filium Sbigneum prefatum ad se venire iubet; qui non submissa facie, sed hilari animo, cum tympanis, fistulis & symphonie choris aulam Regis pompaticè ingreditur, non compacentem, sed de Patris languore magis gaudentem se ostendens, juxta dictum Poeticum: Filius ante diem patrios suspirat in annos. Quamvis igitur agnovisset; paterno amore ignoscit, illumque excusans dixit in rebus jocundissimis ex industria ad Patris solacium aduenisse, cum flammis nec me-

WLZDI-
ZLAWS Po-
lonia Dux
moritur: suc-
cedit BOLE-
ZLAWS fil.
legitimus:

ror merore temperatur, sed eger exhilaritate medici hilarescit. Verum tamen ut tumorem filij superbientis perdomaret, illius fiducialissima presidia caute dissolvere cogitavit; & Primates Slesinorum quosdam viribus, quosdam arte donove ab ipso retraxit; propter quod Sbigneus in precipitem furorem excandesceus Wratillaviam secessit, & deinde Crufzuiciam robustorum manu collecta, festine properat, ibique Crufzuicie sex acies instruxit, ac Pomoranorum non modico jutus presidio patri bellum campestre inducere presumit. In cuius congressu succumbit, & captus in patris custodia carceri mancipatur. Fuit quoque in congressu tanta multitudo hostium prostrata, ut vrbis Crufzuiciensis campestris & lacuum profunditas cadauerum & cruore repleta fetoribus horrorem habitatoribus induceret, & esum Piscium totaliter prohiberet. Et quantumcunque Sbigneus Patre atrocior extiterat; tanto pater ei fuit prestancior pietate: ita quod non solum illum a carcere absolui iuberet; sed etiam illi particulam Regni in Castellania, Sira dictam, ab herede legitimo secernit. Iste Wladislaus, piissimus Princeps, ad honorem Sti Wenceslai martiris olim ducis Bohemie, in Castro Cracoviensi Cathedrali Ecclesiam Primus fundavit. In qua XXIII. Canonicos instituit, quibus prebendas magnificencia Regali donavit. Nam primitus non Canonici; sed Clerus Episcopum Cracoviensis dioeceseos eligebat. Hic Anno Dni millesimo CII^{do} decessit. Cui Boleslaus dictus Krziwousti, filius suus legitimus, in Regno successit.

De Boleslao Krziwousti.

Boleslaus itaque sicut meritis Sancti Aegidij Ab-
batis

batis successor patris & heres legitimus, adeo imperatus; ita morum gratissima venustate & virtutum felicibus studiis ceteros principes antecellit. Quod cernens Szezech, princeps milicie, de quo premilium est, prodiciones, quas Sbigneo, illegitimo Wladislai filio improuide apponens commiserat, in animo rememorans formidare cepit, ne Boleslaus patris injurias in eo vindicaret. Sbigneum itaque, ut fratri sedicionem moueat, & aduersus eum concitat, & diuersa machinamenta flectere non obmittit. Boleslaus vero, quamuis adolescentulus, tamen prudentia & circumspicione sufficienter dotatus, illorum machinamenta intercipit, & Szezechonem, veluti malorum comentatorem, perpetuo exilio proscribit. Iste Boleslaus ob insignem Patris dileccionem nomen patris sui, Wladislaus in lamina aurea fecit exculpi, quam in collo appensam ante pectus assidue deferebat. Sicque omnia sando & agendo faciebat, ac si Pater presens adesset, vicia cauens & virtutibus se ornans, nunquam turpia aut inhonesta proferendo; Turpe existimans, si presente Patre turpe aliquid dicere, seu agi videretur. Fertur etiam in veste lugubri quinquennio patrem luxisse. Et licet Sbigneum fratrem suum illegitimum sibi insidiari nouisset: nihilominus tamen, quidquid reuerencie Patri debuerat, in Sbigneum, fratrem suum predictum, caro affectu conuertit.

Ejus amor in
Patrem de-
fundum.

De Construccione Fortalicii ante Santok.

Pomorani vero fines Polonie aggredientes Fortalitium quoddam prope Santhok extruxerunt; Quod Sbigneus, qui in ducatu Poznaniensi plura municipia ex donacione patris habens expugnare contendit. Sed Pomorani ipsum confuse ad propria redire compellunt.

E

Quod

Pomoranorū
in Poloniam
Excursionēs:

Quod audiens Boleslaus Rex festine accelerat, & non solum fortalicium predictum prostermit; sed etiam Medzyczecz ceperat, & plurima alia castra Pomoranorum dirumpit, & manu forti euincit. Demum Sbigneo muliebriter ocio vacante, iterum Pomorani fines Polonie inuadunt, predam capiunt, captamque adducere conantur. Quos Boleslaus animose insequitur, debellat ac prostermit, & predones in prede predam conuertit. Quod Sbigneo erga Boleslaum maioris inuidie fomitem generauit: Nam cum Boleslaus ipsum ut suis interesset nuptiis per solempnes nuncios rogare fecisset, ipse locum & tempus, ubi & quando festiuitas nuptiarum celebrari deberet, inquirens, Bohemos incitat suadet & animat, ut Boleslao festis nuptialibus insistente, fines Slesianos invadant. Bohemi itaque suasionibus dicti Sbignei, Boleslao nuptiarum conuiuiis occupato, Slesianam prouinciam hostiliter invadunt, prosterunt, quos reperiunt, predam insimul recolligunt, moram protrahunt, securati a Sbigneo, quod Boleslaus conuiuias suos letificat, suis minime praesidia ferre curaret. Sed cum rumor de hostium insultu auribus Boleslai sonitum fecisset, conuiuantibus ualefactis, hostes insequitur, debellat & prostermit, predamque captam non solum recuperat, sed auget, & post modicum tres electorum turmas, ut Morauiam inuadant, igneque appposito devastent, ac more hostili desolare curent, mittit; ubi capta tam hominum, quam animalium preda multiplici, incendioque & gladio Morauensibus finibus turbatis ad propria redeunt. Quos festinans Swanthopelk, Dux Morauie, insequitur, animose invadit. Fit itaque utrimque confictus non sine utrorumque lesione discursus, in quo Princeps milicie Regis Boleslai Zeslaus nomine, manu mutilatur.

Bohemi Silesiam dilacerant.

Wladislaus Dux Silesiae nascitur.

tilatur. Sed Boleslaus ob insignem virtutis audaciam illi auream donauit. Iste Boleslaus duxit uxorem, de cuius nuptiarum sollempnitate premissum est, filiam Regis Halicie vnicam, de qua genuit Wladislaum secundum & unam filiam. Demum cernens Sbigneus, quod tantus amor belli gerendi inesset Boleslao, ut grauiorem putaret oculi torpedinem, quam morbi languorem simulato amore concepto. In suspecto tamen nocendi desiderio amicitiam simulat, constanciam fidei pollicetur. Fratrem Boleslaum crebris nunciis sollicitat, supplicat & affectat, ut Iusiurandi obsecratione se invicem obstringant; ut neuter sine altero de pace vel hostilitate cum quocunque pertractet, & se mutuis praesidiis fidelissime prompto animo iuare paciscatur. Quibus peractis, Boleslaus fratri iam credulus exponit, quomodo maritimas prouincias, quarum quidam praefecti, obediencie fidelitate ablata, tributa, Boleslao dare consueta, reddere contumaciter recusarunt, ad sui obedienciam eorum improbitatem proponens reuocare. Sbigneo itaque hoc annuente tempus educendi exercitus eligunt, & locum conveniendi statuunt. Sed mox a colloquio recedentes, maritimis praesidiis nunciat, & amicissimos Boleslai, promptissimos quoque obsequiales ab ipso falsa suasionem abstrahit, eosque ut Boleslao arma moueant, inducere non expauit. Cuius suasu maritimorum exercitus valida manu fines Polonie infiliunt, predia concremant, predas capiunt. Quos Boleslaus veloci cursu infectatus, suorum cum odientis viris pugnatorum animose tria ipsorum milia aggredditur, fitque hostibus hostis infestior, cuneos hostium penetrare non desinens, donec deterius intestinis effusis procubuit. Ne cessat pedester accedere hostium turmas, nec declinat a loco certaminis; sed virtute

E2

tute

tute indefessa instat pugne forcius. Nam & quidam miles Strenuissimus princeps milicie Scarbimitz dextro oculo orbatus non instat segnius, tanto atrocior, quanto cruentior, sui quoque per omnia cedunt hostes & sternunt. Quorum quidam non victi, sed vincendo fatigati inter stratorum hostium catheruas dormiunt & quiescunt; quod enim paterne suscipitur, amor est non furor, virtus est non temeritas: dilectio enim fortis ut mors dicitur esse, que quanto est meticulousior, tanto audacior. Nihil namque animosius ciues ad arma prouocat, quam ciuile timor discriminis; iuxta sententiam Salomonis, qui Atheniensibus scribens ait: Non minus vos timidos esse velim, quam audaces; quia timor circumspencionem suggerit; circumspectio vero parit confidenciam & audaciam gignit; quia homo se ipso fit animosior. Non est ergo alienum a virtute publica animo veluti proprio, presertim ubi etiam de suo agitur, pro viribus insudare. Rumore tandem prelii per ampla municipia Polonie diffuso, fit ex omni parte ad principem fidelium concursus, iam turmis hostium in diuersa dispersis, ex quibus quidam Regem Boleslaum presumeret arguere, cur tantam particulam se minus consulte subire attemptus sit; ipso respondente, eotem esse debere principem, qui suos exacuet, non obtundat. Cumque Pomoranos insequi proponeret, ecce Bohemorum acies in finibus Polonorum nunci-
ant, quos Sbigneus ex concepta nequicia in fratris excidium sollicitus incitauit. Verum Boleslaus Rex animosissimus hostem fugitium, an nouiter aduenienti resistere debeat, a suis proceribus percunctatur. Illi autem hoc inquirunt, & tucius illud honestius; ad utrisque tamen operam dare vir industrius festinat. In duas itaque partes exercitum diuidit. Cujus par-

tem cum Scarbimiro, comite seu Principe milicie, hostes fugitiosos iubet insequi, ut de Pomoranis victoriam referat & ipse Bohemorum acies reprimat; sicque injuriam propulsat & patriam in pace conseruat.

De Exustione Castri Cozle.

Interim autem Castrum Cozle in ducatu Oppoliensi, Moraue finibus vicinum, per desidiam prefidis proprio incendio fuit exustum. Quod Rex Boleslaus ne per Morauos occupatum muniretur, festinus ad reedificandum accelerat, fratrique Sbigneo, quasi non sui egeret auxilio, sed ut fiduciam & sponsonem alias vtrunque habitam experiri possit, supplicat, ut ipsum in reedificando castro iuuare festinet; sibi que talia per se ito nuncios intimare studet: Nimis delicatus est, qui honorem appetit sui euenire. Nam etsi honesta sit principandi solertia, honesta tamen videtur esse & utilis. Et nos quidem ejusdem orti carpimus delicias, sed modo d' ipar ortum excolimus; cum tamen ratio exigat, ut quem utilitas & preesse delectat, laboris difficultas non terreat. Decet enim eum principari debere, qui primogeniture preeminet dignitate; quod si laboris sarcinam potius declinare eligis, meorum saltem ac meis confave laboribus, & tuorum presidia michi non deneges impertiri. Penes te itaque sit iubendi potestas; penes me maneat obsequendi promptitudo. Turpe enim est luctare cum onore, quod semel susceperis. Sbigneus uero non solum fratri subsidia prebere contempnit; sed legatos capitaciens in vincula re-
trahit; ac Bohemorum, Moraue & Almanie duces & principes in fratris excidium suscitatur, ipsumque a Regno propulsat. Maritimos quoque presides non tam ab obediencia fratris sui Boleslai dolosis suasionibus re-

Boleslai Regis
& Sbignei Dis-
cordiat

trahit; sed ut in fratrem inlurgant, flectere presumit. Horret hys auditis Boleslaus, & hesitat, quibus hostibus se primitus opponat; tamen prout erat animi prudens & in bellicis actibus exercitissimus, diuine se gracie committens, quibusdam hostibus pacatis, quibusdam deuictis, Sbigneum fratrem suum insequitur, castra & municipia ejusdem alia igne dequastans, alia retinens; sicque omnibus municipiis Sbignei interceptis, ipsum persequi non cessat; donec veniens Mazouiam, ubi Sbigneus gracia vite conseruande confugerat, ipso Sbigneo humillime ad pedes Boleslai proculato vix optimatum tandem interuentu benigne suscipiens, ut miles saltim fratris, non Regni coheres estimetur. Pietate Regia, qua erat preditus, concessit sibi quasdam possessiones in castellania Siradiensi largiendo hoc pacto, quod nec noua erigere, nec vetera alias demolita fortalicia reparare presumat.

Qualiter Sbigneus perpetuo exilio dampnatur.

Boleslao igitur in Maritima prouincia constituto, Sbigneus a consueta prodicione, in fratrem ex inuidia concepta non cessans, cuiusdam Maritimae prouinciae praefecto insultus in exercitum Boleslai tempore nocturno, suasu Sbignei, fortuna fauente volente annis mutatis Sbigneus praefatus hostes accedit, ipsosque confortatos precedens castra fratris cum hostibus aggreditur & hostiliter invadit, gregarium militem se simulat; quibus noctu exploratis cum hostibus impetum facit. Erat interim Boleslaus extra castra suorum diligenter explorans excubias. A tergo igitur hostes invadit, quibus dispersis hinc inde Sbigneus dolli artifex casu deiecta galea deprehenditur coram primis proceribus presentatur Lechitarum & sistitur de crimi-

crimine lese maiestatis accusatur; qualiter cum hostibus castra fratris, pro quibus mortem subire debuerat, invadere presumpsit. Non diffiteor, quod hostes impetum ferentes processu, eorum impetum vobis cupiens nunciare. Cumque rei & facti peruersitatem totus stupelet exercitus, & Sbigneus verba vix finiisset; omnis vero exercitus in Sbigneum arma tollunt dicentes: Non tam ensibus & hastis, seu alio ferri instrumento confodi; sed etiam dentibus discerpi dignum fore acclamantes. Quorum tumultu vix sedato princeps milicie Regni, Boleslao proximus, in medium protulit: Indignum esse & Juri contrarium, quod pena sententiam precedat; & nos in quempiam terre sententiam non possumus, nec debemus; nisi aut in Iudicio confessus fuerit, aut per fide dignorum testimonium convincatur: praesertim juxta dictum Poeticum: Sit piger ad penam Princeps, ad premia velox. Mane igitur Magistratui placuit, ut notorius patrie emulus ac insidiator manifestus exilio perpetuo proscribatur. Sicque Sbigneus, sicuti meruerat, perpetuo proscribitur exilio; unde sic peccant, qui se prodesse fatentur & obfunt. Discat in auctorem pena redire suum. Cujus calamitati & plus uxori & liberorum defectibus post tempus non longum benigne compaciens sibi quasdam hereditates uti fruendas concessit. Post enim igitur sedicione excussa, hoste Patrie perfugato, Serenissimi Boleslai sidus rutilaciores virtutum radios expendit pro amplissimis Pomoranorum municipiis, hys in fauillam reductis, illis ultro se subdentibus, soli Albenfes, qui Balgradenses in vulgo appellantur, resistere contendunt; quos urbis famosissime, que est Pomeranie, Boleslaus sagacissimus inclusor, obfidione cingit, & obsessis duo scuta ostentans, vnum rubrum,

Sbigneus exilio damnatus

Boleslai de
Pomeranis re-
portata Victo-
ria;

beum, alterum album; quod, inquit, istorum elegi-
tis? At illi album, quia in se pacis blanditur cando-
rem. Illud, quia terribilem cruoris minatur aspectum,
quis est ille sane. Si ergo album, vultis esse nostra
sub ditione, candidetur; sin autem novum clipeum
eligitis, illi cruor nomen inscribat, ut non alba vrbs,
sed cruenta nuncupetur. Pertinaciori illi audent re-
spondere contumacia; ymmo & alba vocetur & cru-
enta, ut albam predicet nostre successus victorie: cru-
enta, vero tuorum preconetur occisio. Ad hec Bole-
slaus: heu procures, videntur isti, vernacula etiam
probris contendere. Respondeo quod talpa lincem
tigridem, quod aquilam in conflictum provocat sca-
rabeus. Sed armis viro, non verbis, opere opus est,
non querela: proinde manus omnis euolat vallum ag-
geris impetu transilit precipiti. Inauditam audi viri
audaciam; non hostium multitudo, non ulla vis telo-
rum tenet illum, non saxorum moles obterit, primus
valvas hostium pertransit, primus urbem ingreditur,
tot milium cohortes hos cedit, illos passim fugere coe-
git, omnes denique velut cujusdam terrore majesta-
tis percussi armis abiectis proni in terram procidunt.
Ignosce postulant: illorum non suam necem deprecantur.
Aiunt sese crucibus magis, quam venia dignif-
simos esse. Cumque nec etati, nec sexui fore indul-
gendum precipuorum iuberet finem, Indulgetissima
tamen Principis clementia omnibus ignoscit. Justio-
rem enim esse censuit piam humanitatis indulgentiam,
quam seuerissimam iusticie vlcionem; que res non
modicum illi opus peperisse edocuit. Sua etenim spon-
te tot Solibrigensium, quam Caminensium, Vcalmi-
ensium, Cosomensium & aliarum munitissimarum vr-
bium presides non ceruicose, ut pridem presumpse-
rant;

rant; sed obnixis concurrunt ceruicibus & illius sese ob-
sequiose humillime prosternunt.

Nemo misericors tamen, nisi iustus; nemo iustus,
nisi misericors. Nam Justitia sine misericordia cru-
delitas est. Et misericordia sine Justitia fatuitas. Mi-
tibus est mitis capris Leo, tigribus asper. Sed permira
hujus leonis animositas, qui leones ipsos non solum in
capreas, sed in meticulos os vertit lepusculos. Nec
secus ut Allexander, qui Ambrorum & Sicambrorum
LXXX. milia peditum, LX. milia equitum confecit.
Qui vrbs muros primus conscendit, & vacuam esti-
mans salit, insilit, hostibus ambitur solus contra tot
milia preliatur, dictum incredibile, ut solus tot legi-
onum turmas ceciderit & fugaret. Hic ubi se obrui
multitudine videt, & trunco prope murum se stanti ap-
plicat; cujus suspendio innixus tam diu turmas irruen-
tes sustinuit, donec periculo cognito amici ad eum de-
siliunt; tandem abiectis muris omnibus exercitus sub-
venit; tunc sagita sub mammam traiectus cum sangui-
nis fluxu deficeret, genu flexo tamdiu preliatus est,
donec volneris auctorem occidit. Et quanto vincen-
dis asperior; tanto victis fuit clemencior.

Quomodo Henricus Quartus Imperator pugnauerit.

Hys itaque peractis, Henricus Imperator, Roma-
norum quartus, per crebras suggestiones B. Ducis Bo-
hemorum inductus ad deuastandum Regnum Panno-
niorum, multa milicie comitiua stipatus studiose pro-
cessit. Quod vero Pannoniorum Rex certis rumori-
bus ad se delatis intelligens, & se Imperialis poten-
cie disparem existimans, Regis Boleslai implorauit
auxilium, scribens in hec verba: Illustissimo Polo-
norum ac Maritimorum Monarcho Colomannus, Hun-
garo-

Henricus IV.
Imp. cum E.
exercitu Hun-
gariam ingre-
ditur:

garorum Rex, quicquid amicissimorum intimo poterit reuerencie & honoris. Racio suadet, honestas postulat, ut communi communiter occurratur incendio. Juxta versum: nam tua res agitur, paries dum proximus ardet. Et neglecta solent incendia sumere vires. Nee enim ob aliud Almanorum locuste ad nos usque irrepere, quam ut nostris, quod absit, depastis vineis, vestris insiliant facilius oliuetis. Boleslaus itaque comperto, quod Imperator iam fines Pannoniorum depopulandos potenter fuisset aggressus; Bohemiam cum suo valido exercitu ingrediens, vrbes capit, subuertit & ad solum prostrernit municipia, queque dirripit & depopulatur. Et tandem vias occupat, per quas imperator cum exercitu fuerat reuersus, insidias tendit, cum redeuntibus configit, & viriliter triumphat. Sicque nece graui in gente Imperatoris & delecione urbium Bohemie non modice facta, quorum dolo & suggestione cognouerat Imperatorem Pannoniis seu Hungaris bella mouisse, ad propria reuertitur cum triumpho.

De Gnewomiro, preside maritime prouincie.

Gnewomirus
rebellis suppli-
cio ultimo af-
fectus

Porro Gnewomirus, cuius vitam alias Boleslai Regis pietas in excidione Balgardeni, seu Albenensi relervaverat, de sacraque leauerat donis Regalibus extulerat, partis quoque maritime regionis presidem prefecerat, mendaciter contingens Boleslaum in Bohemorum prouincia per Imperatorem Henricum esse devictum captum & vinculis constrictum, in remotas quoque Almanorum partes perpetue captiuitati mancipatum, Pomoranis premissa suggerens, plures de Boleslai Regis obediencia retrahens ad sui vota induxit, prefecit Regios, quos ab obediencia Regis Boleslai minis & promissionibus auertere non potuit, per potestatem

tenciam hostilem a prefecturis removit & eiecit. Qui cum Boleslao Regi rem huiusmodi nequissime presumptam patefecissent. Et licet Rex zelo iusticie accensus in vindictam consurgere festinuo voluisset: Ad se tamen rediens animi sui modum studuit temperare. Iubet nichilominus, ut sui procures arma prepararent. Sicque morose progrediens Pomoraniam ingreditur. Cuius adventum qui primi & natu maiores prescientes sibi festine occurrerunt, proni adorant, colla submitunt deprecantes; & Gnewomiri nequiciam, qua se fefellerit asserunt detegentes, quibus Rex pyssimus veniam largiens omnia indulget. Castra tamen & queque municipia destruit & ad solum redigit. Solo Gnewomiro, qui sibi male conscius de venia desperaverat, in rebellionem permanente. Hunc Rex Boleslaus cum suis agminibus fortissimis in castro Welomeni, ad quod confugerat, obsedit & impugnat. Qui, cum procures veniam obtinere, ut se gracie Regie subderet, renuit asserens, prodicionem maioris nequicie esse suam, quam venie indultum. Sicque Castro Welin discriminose & difficulter per vim obtento, ceteris gladio necatis, Gnewomirus fuste capitalem sententiam exceptit.

Pomorani Archiepiscopum Gneznensem inuadunt captiuandum.

Huius Boleslai tempore erat Sancte Gneznenfis Ecclesie Archi-Episcopus, nomine Martinus, cuius industria & consilio res publica in regno Polonie salubriter regebatur. Sed quia Pomeranos a ritu paganico, quod ydololatriam sapiebat, retrahere nitebatur. Ad prestationem quoque decimarum & primiciarum iam prius monicionibus, iam censura Ecclesiastica coarcebat, ipsi fomentum discipline renuentes dolosa nequicie ma-

Pomeranorum
Archiepisco-
po Gneznenfi
illata iniuria.

chinamenta componunt, ipsum sacrum antistitem occidere aut captiuare disponentes. Boleslao itaque extra Regnum suum cum suis exercitantibus diucius demorante; Pomorani tandem de loco mansionis sacri pontificis per nuncium informati de castro Nakel exeuntes festine properant & quodam mane Spiczmirz aduenientes Archiepiscopum Orationibus cum suo Clero in Oratorio Spiczmirzensi insistentem inopinante vallant, comprehendere gestientes. Clamor ergo attollitur, impetus hostium in ipsis foribus nunciatur. Quo quo fugiendum dum scindens mucro in hostiis corruscari videtur. Verum tamen prout erat contemplacione suspensus, sic cum inuamine suorum per quandam scalam sursum ascendens inter laquearia resedit iuxta versum: sic senio vires, pedibus timor addit. Alias Pomorani autem sacris non parcentes, Archidiaconum circa aram prostratum conspiciunt; & Archiepiscopum putantes fore ipsum leti comprehendunt, thesauros & omnem suppellectilem Curie Archiepiscopalis ac ipsum predium Spiczmirz deuastantes ad sua redeunt festinanter. Jubent itaque Archidiacono, quem Presulem estimant, ut decimis & primiciis renunciet, ipsisque ritus consuetos celebrare permittat ac pecunie innumerabilem quantitatem exsoluat. Ipse uero dum sic vita ipsius precio taxaretur, nichil horum annuit, sed fiduciam habens in domino, & de sui Antistitis confusus suffragiis, Deo se totum commisit. Presul autem post hostium recessum per triduum orationibus & lacrimis ac vigiliis insistent in ipso oratorio continuo permanfit, rem sacrilegam luctuose deplangens. Sed DEUS omnipotens sui devoti Presulis iniuriam inultam esse non sinens, quadam peste repentina in ualores sacrilegos, conjuges & liberos ipsorum subito

subito percussit; sic ut sese velut vesani invicem nunc ferro nunc saxis appeterent, & suos quosque legitimos tanquam incognitos & hostes a suis domiciliis expularent. Dumque alios attingere non possent se ipsos dentibus & unguibus discerptarunt. Ex qua peste nonnulli ex ipsis vitam miserabiliter terminarunt. Tamque diu sic vexati fuerant, donec causa supplicii & vesanie ipsorum intellecta omnia rapta pontifici ibidem remittunt, fidemque Catholicam recognoscunt, ydolatriam penitus abnegant, Archidiaconum cum reuerencia abire permittunt, primicias & decimas perpetuo se prestaturos fide data promittentes.

De Expugnatione Castri Nakel.

Post hoc Rege Boleslao ad propria redeunte, Regnicole sibi occurrentes nunciant, qualiter Pomorani rem nephariam presumptas, contra venerabilem Antistitem attemptassent. Quod Rex preclarissimus intelligens, licet graue suscepisset: tamen motum animi sui prudenter temperans, ulcionem ad tempus suspendit. Sed modico temporis interuallo morose progrediens ad urbem Cruszuiciensem cum suis agminibus fortissimis, ulterius versus Pomoraniam procedere cupiens peruenit. Quod Pomorani prescientes urbem nobilem, quam ex commissione Regis Wladislai & ad nutum ipsius tenebant, tunc gente armata, quam expensis sufficientibus copiose onustarent, hac intentione, ut non tam Regi rebellionem demonstrarent; sed ipso in Terris Pomoranie demorante ipsi Terras Hungarie & Polonie liberius possint crebris invasionibus perturbantes deuastare. Rege itaque Boleslao de urbe Cruszuiciensi ad propositum suum peragendum proficisci volente apparuit in pinaculo oratorii Sancti

Castri Nakel
mira BOLE-
SLAI Virtute
expugnatum

Sancti Viti, quod in vrbe Crulzuiciensi consistit, quidam inestimabilis forme adolescens, cuius splendor mirabilis non solum per ipsam urbem, sed etiam ipsius urbis campestris miro splendore perlustrabat. Hunc cunctis cernentibus & stupore nimio concussis, de pinaculo oratorii saliens exercitum versus Nakel recto tramite ducens, precessit, donec ad urbem Nakel veniens pilum aureum, quod in manu tenebat, quasi umbrans in urbem iaciens disparuit. Hac ergo fiducia animatus Rex urbem Naklensem obsidione includit machinis impetit & aliorum generum instrumentis, veluti inimicam & temere sibi rebellantem feruenter impugnat. Quod obsessi cernentes, dum virtute resistere nequeunt, dolo vincere proponunt. Treugas itaque humili prece petunt, & impetrant, quousque primos Pomoranorum procures consulant & requirant. Interea Pomorani insidias parant, ut incautos Boleslaides occupent & prosternant. Sed cum Boleslaides circa Ecclesiam Beati Laurentii & in nocte eiusdem secure quiescerent, nichil doli de Pomoranis suspicientes, subito ad morem locustarum in vineam editam agmina omnia urbis Naklensis operientes, Regi Boleslao aduenisse nunciantur. Prouiderant enim Pomorani, ne strepitu seu hincitu equorum insidie proderentur. Unde equis suis sub tuicione relictis pedestres preliari elegerunt. Quod Boleslaus illico aduertens ait ad suos, video, inquit, o procures nostris inuictis leuiculis. Et hoc dicto ipse primus hostes aggreditur. Quem Princeps milicie, nomine Scarbimirz leone animosior animose sequitur, hostes prosternunt, fugant, sicque Boleslaus cum suis viriliter pugnat & animose triumphat; tantaque tunc multitudo Pomoranorum occisa fuit, quod numerum occisorum nemo scire poterat.

terat. Huius enim stragis usque ad presens eggeret ad instar moncium ex humatis ossibus accervati fidem indubiam adstruere videntur. Multa etiam milia ex ipsis in captiuitatem Boleslai sunt deducta, qui vitam precio beneficio redimere sunt letati. Et extunc Nakel & alie vrbes, quas Pomorani ex largitate Boleslai regebant, decretum fuerat nunquam per ipsos regi & tueri debere.

Quando Henricus Imperator Poloniam impugnabat.

Hys itaque peractis, priusquam Lechitarum vulnerum liuor detumuerat, antequam cruor aspergens siccaretur: Henricus Imperator, non immemor suscepte iniurie sibi in metis Hungarorum a Boleslao illate, cum innumerosa armatorum multitudine Poloniam vastandam aggreditur. Castrum magnum Lubusz impugnat, quod ad capiendum facile estimans ulterius ad Bithoniense municipium festinat, illudque multis conatibus capere attemptat. Sed quum tam itinere, quam situ tutum pene inaccessibile. Eo similiter relicto, ad Glogouensem urbem sua castra applicat, ibique ciues improuisis obsidionibus cingit, & nisi infra dies constitutos liberentur obsides a ciuibz extorquet, obsidionis igitur Boleslao Regi angustias & obsides datos non tam subdendi animo, quam differendi remedio. Quibus renunciauit Boleslaus. Tunc, inquit, est paucorum salutis non parcere, quam pusillanimitatis ignauia plurimos in discrimina adducere: unde salubrius obsidibus, quam libertate carendum. Huius mandati Glogouenses informati fiducialibus vires colligunt, urbem muniunt, minas reformant. Sed & Cesaris castra inde ciues illuc Boleslaides continuis molestant incurribus. Quorum rebellionem cernens

Imperator

HENRICUS
V. Imp. Polo-
niam inuadit

A Boleslao ve-
ro subitis In-
cursionibus
maximè opere
vexatur;

Prælium ad
Wratisslaviam
An. 1109. ge-
sum:

Imperator filios ipsorum datos in obsides iam machi-
nis alligari, iam tormentorum diuersorum generibus
affigi cominatur & precipit; ut saltem parentes pater-
na pietate moti filiorum quoque excidio, Boleslaw
Boleslaw clamore attolente miserti imperiali subde-
rentur obsequio. Sed nec hostium illos terret impe-
tus, nec laboris frangit asperitas, nec filiorum pietas
evertit, Tucius inquit, aiunt, patres prole carere,
quam patria ciues orbari; quia honestius libertati,
quam labori consuli debere. Interim Szlesiani, Ma-
zouite & alie Lechitarum prouincie ad Boleslai sui
Regis incliti confluunt presidia, exercitumque Impe-
ratoris ab omni parte crebris vicibus invadunt & in-
festant, nunquam pause moram indulgendo; sed con-
tinuis aggressibus hostium castra seu stationes pertur-
bantes. Intelligens autem Bohemorum Dux Szlesia-
nos a suis finibus egressos in subsidium Boleslai adve-
nisse, Imperatori suggerit, ut partem sui exercitus ad ca-
piendam urbem Wratisslaviensem transmittat. Quod Bole-
slaus Rex concipiens ipsos insequitur & antequam
Wratisslaviam attingant, ipsos occupat, debellat &
prostermit; ibique victor existens uerus, ad castrum
Imperatoris festinus accedit. Quem Szlesiani orant,
ne prælium differat, egre ferentes tantum hostem suis
incubare prouinciis & continuis depredacionibus sub-
iacere; unde aiunt Sanctius esse semel cadere, quam
semper pendere. Boleslaus itaque Imperatori nunci-
at: tributum exigis cruentum, in crastinum prestola-
re tributum. Nam quid a quo exigere debeas nobis
cras redonante condiscas, ut ergo altero die primum
dies illucescat, Castrorum Boleslai acies ordinatissime
prodeunt, & quantum exercitum Imperatoris auget
innumerositas, tantum Polonos reddit audacior ani-
mosi-

mositas, ut ergo erant prime Bohemorum acies: sic
in primo congressu succumbunt; deinde Almanorum
gigantee legiones, hec a Boleslao, hec a Szlesianis &
Mazouitis corruunt, alij cursu dubio inter pugoanci-
um acies, incerti, quid agant, vel quibus ferant auxi-
lium, catheruati huc illucque reputantur nonnulli
toxicatis sagittis depereunt, Ceteri in pedestre cogun-
tur descendere certamen, quorum equi pre toxico
vulneris ceciderunt. Sicque exiles & confractas reli-
quias Almanorum flets eiulans recollegit Almania,
que vitam Cæsaris pro munere & fugam coluere pro
triumpho. Tanta enim ad locum certaminis canum
confluxit innumerositas, que cadaverum esu in quan-
dam feritatem prorumpens nulli hominum per multos
dies tutus transitus pateret. Ideoque locus prælii ad
presens caninus campus nuncupatur.

Loco Prælii
nomen Canini
Campi inditum.

De Expulsione Ducis Bohemorum.

Porro Boleslaus Tercius ducem Bohemie indila-
to impetu persequens, a Regno Bohemie exterminat.
Quem quodam tempore a suis expulsus benignissime
susceperat & humanitatis solacia studuerat impende-
re pia compassione ductus. Ipsum quoque principem
Olomucensem, & deinde ducem constituerat Pragitis.
Cuius tamen beneficii Dux Bohemie prefatus imme-
mor & ingratus Imperatoriam hostilitatem in Bole-
slaum excitare presumpsit. Quem tandem quidam
ex suis, prout meruerat, gladio crudeliter interfecit
& extinxit; loco cuius Boleslaus Rex quendam virum
nobilem, Budziwoyom nomine, Bohemis in ducem
prefecit. Quem frater invidie zelo concitatus eciam
similiter non post multum temporis spacium interfe-
cit. Iterum quoque Boleslaus Bohemiam ingressus, ne-
phari-

Turbæ in Bo-
hemia exorta.

pharium fratricidam expulit, & fratrem eius iunio-
rem principatu insigniuit: propter quod primi aule
Imperialis nimium indignati & zelo inimicie concita-
ti dicebant: Boleslaum quadam nepharia presumptio-
ne Jura Imperialia vendicare, in eo quod non solum
sacro Imperio bella inducere presumpisset: sed etiam
Regna Romano subiecta Imperio proprio arbitrio, qui-
bus mallet, excellenter sublimando donaret.

De Pyotrcone de Dania.

BOLESLAI
Expositio in
Daniam su-
scripta:

Hic autem peractis, quidam Nobilis adolescens
de Regno Dacie adueniens, Petrus nomine, per Boles-
laum consideratione Magnifici Principis, Rege Da-
naorum pro eo supplicante, in familiarem fuit rece-
ptus. Hic adolescens tam in armis bellicis, quam mo-
rum virtutibus strenuus & miro pollebat ingenio; sic-
que se cunctis morum venustate reddebat placibilem
& conuersatione preclarum; qui tam a Rege, quam
ab uniuersis proceribus nimio prosequeretur fauoroso
affectu. Inter hec Rege Danaorum per fratrem ne-
pharie interempto, Nobilis Pater Petri antedicti Ado-
lescentis thesaurum multam Regis Danaorum iam de-
functi, quem in sua habebat custodia, caute reseruans,
filio nunciat, quod ad se festinus redeat & de thesau-
ro Regio disponat; cum iam se senio confectum con-
spiceret, & vite breuitas finem inducere properaret.
Adolescens itaque visitato opportunitatem asportandi
thesaurum non reperiens, Boleslao Regi & suis proce-
ribus suggerit, ut exercitum moueant, & ad Regnum
Danaorum suo & sui Patris industrioso iuuamine obi-
ciendum accelerare non tardent. Sicque Boleslaus,
prout erat in subiugandis Regnis animositate consue-
tus, Anno Dni millesimo CXXIV. mare transiens Re-
gnum

Regnum Danaorum obtinuit, & potius in eo propriis
profectibus ad propria reuertitur, cum nimia gloria
honoris & triumpho. In cuius comitatu Petrus The-
saurum Regium, patre suo sibi dante, Poloniam se-
cum asportauit; cum quo multas possessiones sibi &
suis liberis comparauit, & nonnullas hereditatis ex
largitione Regis Boleslai & suorum filiorum successi-
ue sibi donatas fuerat in diversis provinciis Regni Po-
lonie consecutus. Iste Petrus posthac dictus Pyotry-
co Magnus; cuiusdam Principis Ruthinorum filiam,
uxoris Boleslai consanguineam, Rege Boleslao ordi-
nante, duxit in uxorem. Nam Rex Boleslaus Nobi-
lioris Principis Ruthenorum filiam primo habebat in
uxorem, de qua Wladislaum secundum & unicam fi-
liam procreauit. Post cujus decessum Henrici Quarti
Imperatoris Romanorum sororem sibi in conjugium
sociauit; de qua quatuor * filios, videlicet Boleslaum
Crispum, Myeszkonem Senem, Henricum Primum &
Kazimirum iuniorem suscepit. Iste Boleslaus filiam
suam, de Ruthena genitam Colmanno, Regis Hunga-
rorum filio, matrimonialiter copulauit. Qui nomi-
ne dotis Castellaniam de Spisz, quoad viueret, possi-
dendam assignauit. Quem Colmannum una cum Re-
ge Hungarorum Haliciensibus in Regem prefecerunt,
ipsum coronari facientes. Cuius coronacionem Rex
Boleslaus, prout erat credulus, per Regem Hungarie
dolosè circumuentus Castellaniam de Spisz & loco
ejusdem Castellaniam Przemisliensem nomine dotali-
ci filie sue recepit. Hec autem dolositas fuit origo
dissensionum inter Polonos & Hungaros; prout in se-
quentibus patebit. Et sic Castellania de Spisz a Po-
lonis

Thesaurus Re-
gis Danie ob-
latus:

Liberi RE-
GIS BOLE-
SLAI.

* Hoc ex Salomes: Comitibus Henrici Senioris a Bergen F. susceptos fu-
isse, Annales Zwifaltenses testantur quos sequimur Tom: 1, pag: 301.

52 (S)(o)(S)
lonis alienata per Hungaros utque ad presens fraudu-
lenter datenta occupatur.

De Captiuitate cuiusdam Principis Russie.

Boleslao itaque circa alias regiones diuersis ne-
gociis occupato; Princeps quidam Russie Lodorius,
fortune Boleslai inuidens, Ruthenorum Principes con-
uocat, uniuersos sollicitat, singulos ingenuitatis se
meminisse hortatur, docens quante infamie sit titulus,
quante derisionis in populis cauceriorum genus seruitu-
tis asserens; minus miserum esse nasci, quam fieri su-
um: Cum nasci sit clemencia nature; ferre uero nau-
fragium ignaue, cui faciliter quis inuoluitur, sed non
sine difficultate emergit. Vnde honestius esse mortis
compendium, quam contagiose vite dispendio subia-
cere. Omnes itaque Principes a Boleslai obediencia
recedere disposuerunt; omnes contra illum conspirant.
Quod Boleslaus Rex intelligens senatum conuocat,
quomodo huic malo occurrendum sit viribus ingenii
industria sciscitatur. Quidam vero alti sanguinis vir
princeps milicie & regni dignitate proximus tam ma-
gnanimitate strenuus, quam industriis Comes Petrus
Wlastides de Kszauth inter cetera consultorum re-
sponso ait, quod stante stipite frustra in ramusculis re-
secandis quis occupatur; sed ad radicem securis pri-
mitus est ponenda. Melius est itaque successus, quam
virtutibus experimenta deesse. Perinde quorundam
sibi fidelium comitatu assumpto Russiam ingreditur,
exulem se simulat Regis Boleslai, se uicium se ferre
non posse asserens a Laodorio Principe Ladimirie fa-
scipi & foueri poposcit. Gratulatur Princeps Russie
de tanti viri aduentu, gratulantur & sui de tanti Com-
militonis consorcio. Et quamuis crebro causas exilii
a suis

Mogium Pe-
tri Wlastidis
Comitis de
Kszauth.

(S)(o)(S) 53
a suis perquirentibus agittaretur; nulli tamen Petrus
rem de suis detigit, ducens non esse utile, si consilium
ante tempus prodeat in publicum: juxta versum: Non
bene, non tute teneris auis euolat alis. Opportuno
itaque tempore mandat suis Petrus, ut equos prom-
ptificent, arma capiant, ipsumque sequantur & extem-
plo domum Laodorii ingrediens a mensa epulantem
abstraxit, humo prostermit, prostratum coniecit vin-
culis, victum asportat & Boleslao Regi pro insigni
munere presentat, sic sue salutis dispendio honorem
patrie mercatur & Regem tranquillitati conciliat. De-
nique huius Laodori filius paterno vulnere saucius per-
amplissime compaciens calamitatem ejusdem indefi-
nenter reuoluet in animo, qualiter Patris mortem pos-
sit vindicare. Et consideremus, quod aperta uisione
in hoste multum dispari remediari non possit. Do-
lori dolum comiscet, & omnes Patris sui thesauros,
quos in fisco paterno reperit, in patris ulcionem ap-
pendere decrevit, preponderare estimans diuiciis ho-
nestatem; & sic in patris vindicta prodigalitem, &
in se ipso parcitatem ostendens, quendam siquidem
de Pannonia tam sanguine, quam dignitate insignem
muneribus elicit; auro corrumpit, ut quali dolo pos-
set Boleslaum decipiat atque fallat. Iste igitur Panno-
nius auri lucrum insigni nobilitate cupide preferens ad
gremium Boleslai confugit, exulem se dolose Regis
Pannonicorum fore mentitur, causas sui exulatus cal-
lide exponit, asserens hanc esse precipuam, reipublice
Lechitarum seu Polonorum amantissimus studuerit aut
studiose docuerit declinare. Quamobrem astruit ca-
lumpniam, suorum preualuisse emulorum & in se ca-
pitis sentenciam fuisse promulgatam. Malle igitur se
male declinare immeritum, quam innoxium caput sub-
mit-

mittere indebite noxe, spondens Pannoniam sublicere
pristine ditioni.

De Proditione Urbis Wisliciensis.

Historia de
Comite Wal-
thero & Hel-
gunda.

Erat enim temporibus illis Vrbs famosissima in Regno Lechitarum, murorum altitudine circumsepta, nomine Wislicia, cuius olim Princeps tempore Paganismi fuerat Wislaus decorus, qui & ipse de stirpe Regis Popeli duxerat originem. Hunc quidam Comes, etiam stirpis ejusdem, ut fertur, fortis viribus, nomine Walterus robustus, qui in Polonico vocabatur: Wdaly Walgerz: Huius castrum Tyneg prope Cracouiam, ubi nunc Abbatia Sti Benedicti per Kazimirum Monachum, Regem Polonorum seu Lechitarum, fundata consistit, in quodam sedicioso conflictu captiuauerat, captumque in vincula coniecit, ac in profundo Turris Tingrensis mire custodie deputauerat tenendum. Hic quandam Nobilem, nomine Helgundam, sponsam cuiusdam Regis Francorum filiam habuit in uxorem, quam, ut aiunt, clam versus Poloniam non sine magnis corporis sui periculis Walterus abduxit. Et cuiusdam Almanie Regis filius in curia Regis Francorum, Patris Helgunde predictae fouetur gracia morum capeffendorum. Et Walterus, prout erat animo perspicax ac industrius, considerans filiam Regis Helgundam in Regis Almanie filium amoris affectum conuertisse, quadam nocte menia Castri ascendens vigilem Castri precio conuenit, ne ipsum quouis modo detinere presumat; sic dulci melodia perstrepuat, quod ad huius dulcem vocis sonitum Regis filia a sompno excitata, de lecto saliens, cum ceteris coeuis puellabus, sompni quietis oblita nutui dulcissimo intenta manebat; donec cantor vocibus sonoroſe operam dabat.

Mane

Mane autem facto Helgundis vigilem iubet accersiri, perquirens diligenter, quisnam fuisset ille, qui tam dulciter nocte preterita resonasset, qui se omni modo ignorare asseuerans Walterum prodere non presumpsit. Sed cum duabus noctibus sequentibus Walterus adolescens similia caute peregisset, Helgundis dissimulare amplius non valens, vigilem ut cantorem prodat, minis & terroribus compellit. Qui cum prodere noller ipsum capitali sententia plecti iubet. Vigil itaque cum Walterum cantasse nominasset, ipsa in eius amorem feruide ardescens ad eius vota se totaliter acclinauit, filium Almanie Regis respuendo. Cernens itaque Almanie Regis filius se pudorose ab Helgunda abiectum & Walterum in amoris alueolum esse subrogatum, nimio zelo contra Walterum accensus, ad patriam rediens omnia Nacla Reni fluminis oucupat. Ac ne aliquis cum virgine nisi marcam auri pro nauigio exsoluat, custodiri sollicitè committit. Tracto igitur temporis spacio, Walterus cum Helgunda opportunitatem fugiendi captant, captatamque inueniunt. Et adueniente die optata aufugiunt: sed postquam rippam Reni fluminis optatam perueniant, naute marcamauri pro nauigio exposcunt, receptamque quousque filius Regis adueniat, transmeare contradicunt. Ille autem sentiens ex mora periculum, mox Bucephalum conscendit & Helgundam retro se conscendere iubet, & flumen insiliens sagitta velocius pertransit; & dum aliquantisper a fluuio Reni viam peregisset, audit clamorem post terga Almani ipsum insequentis in voce preconica dicentis: O perfide cum filia Regis clam aufugisti & pedagio non soluto Renum transmeasti. Siste gradum, siste ut iniam singulare certamen, & qui victor extiterit, victor existens equum & arma ac Helgundam

gundam retinebit. Cuius clamoribus Walterus intrepide respondens, ait, filiam quid loqueris. Nam mar-
sam auri tribui & filiam Regis non vi receptam, sed
vitronee me sequi volentem michi sociaui. Et dictis
hys alterum alter lanceis animose impellit, quibus con-
fractis, ensu idibus pugnant & viriliter vires exaptant.
Et quia Almano Helgundam ex opposito positam re-
putabat aspectus: idcirco eius aspectibus hilariter con-
fractus Walterum retroire coegit, quousque retroiens
Helgundam conspexit. Quam conspiciens tam pudor-
ose incredibili persistit, quam eius amore nimio suc-
census, viribus resumptis Almanum fortiter impeccit
& ipsum protinus occidit. Cuius equo & armis rece-
ptis itinere cepto ad propria remeat leti honoris tri-
umpho dupliciter trabeatus. Qui ad castrum Thinci-
ense veniens prosperis itineris successibus feliciter per-
actis aliquanto tempore medicandi gracia quieti indul-
sit, ubi ex querelis suorum intelligens Wissaum deco-
rum, principem Wisliciensensem in sui absentia suis quas-
dam iniurias irrogasse. Quas grave ad animum revo-
cans, causa vlciscendi contra Wissaum insurgit & tan-
dem cum eo configit, vincit, victumque ut premissum
est, in profundo Turris castri Thinciensis custodie
sarcerali deputat macipatum. Post aliquam uero
temporis reuolucionem, ad exercendos actus bellicos,
more militancium peragendos, remotas peragrat re-
giones, & cum duorum annorum eius absentie circulus
iam reuoluisset, Helgundis de mariti absentia nimium
anxiata, cuidam puelle sibi secretarie vultu submisso
referre fit compulsa, asserens nec viduam nec marita-
tam esse, reputans illas que viris strenuis & bellorum
certamina indagantibus matrimonialiter commiscen-
tur. Secretaria uero domine sue luctuosam inopiam

pro

pro qualitate temporis perpassam pudore prodicionali
protinus abjecto cupiens reuelare, Wissaum principem
Wislicie forme elegantissime & corpore venustum,
in aspectu decorum, in turri nunciat mancipatum,
suadetque misera, ut ipsum de turri noctis sub-
silencio extrahi iubet, & viciuis amplexibus
debriata ad yma turris iterum caute remittat. Fauet
illa suasionibus secretarie, & periculosis euentibus an-
gustata vitam & famam honoris exponere non metu-
ens, Wissaum de ymo carceris extrahi precipit, & eius
viso decoris aspectu, nimium admirans efficitur leta-
bunda. Nec ipsum amodo ad yma turris mittere; sed
eum ipso potius sodalicio federe sociata, & indiso-
lubili amoris vinculo compaginata, ad urbem Wisli-
censem fugam inire elegit, proprii viri thoro pro-
fus derelicto. Sic Wissaus ad propria remeat, dupli-
cem sic sperans habere triumphum; qui tamen in e-
uentu dubio utrique necis applicat interitum. Nam
post reuolucionem breui temporis Walterus ad pro-
pria rediens a castrensibus sciscitatur; cur Helgundis
solum ad valvas Castri sibi non occurrit, in suo iu-
cunda aduentu; a quibus cum didicisset, qualiter Wi-
ssaus de ymo turris custodum fretus auxilio Helgundam
secum asportasset; repente nimio zelo furoris repletus
versus Wisliciam festine properat, casibus fortuitis se
& sua exponere non pauescens, urbemque Wislicien-
sem insperate ingreditur, Wissaus pro tunc extra vr-
bem venacioni insistente: Quem Helgundis in vrbe
conspiciens, festine occurrit & prona cadens in ter-
ram, de Wissaus, quod ipsam violenter rapuerit, lamen-
tabiliter querulatur, suadens Waltero ut ad secrecio-
ra habitaculi eius ascendat, spondens Wissaum ejusdem

H

nutui

nutui subito tenendum putare. Credit ille deceptri-
ci deceptiuis suasionibus, circumseptus habitaculum fir-
mum ingreditur, in quo Wissaio per deceptricem pu-
tatur fallacem captus presentatur. Gaudet itaque Wi-
ssaio & Helgundis iocosus plausibus operam dantes de
successu prospero feliciter triplicato gaudii extrema
minime perpendentes, quos frequenter luctus mortis
occupare consuevit. Hunc ergo non carcerali custo-
dia tenere voluit; sed plus quam carceris squaloribus
coangustari decreuit. Fecit namque illum ad parie-
tem cenaculi vinctum bogis ferreis extensis manibus
collo & pedibus fortiter erectum alligari. In quo ce-
naculo stratum sibi parari iussit, ubi estiuo tempore
cum Helgunda infra meridiem delectationes venereas
exercentes quiescebant. Habebat etiam Wissaio quan-
dam sororem Germanam, quam ob despectabilitatem
ipsius nemo cupiebat in uxorem, cuius custodie Wi-
ssaio pre ceteris custodibus Walterum plus confidebat.
Hec Walteri afflictionibus nimium compaciens, ipsum
pudore puellari prorsus semoto, a Waltero percuncta-
tur, se ipsam habere velit uxorem: Sic sue calamita-
ti subueniret; ipsum a vinculis liberando. Spondet
ille & iuramento confirmat, quod eam maritali affec-
tione, quoad vixerit, pertractet & contra Wissaum
fratrem eiusdem gladio suo, ut eadem optauerat, nun-
quam dimicabit. Hortaturque eam, ut enssem suum
a fratris cubiculo subtrahat, & ipsum apportet, ut cum
ipso vincula dirumpat. Que mox ense apportato cla-
uem cuiuslibet boge seu ferree ligature in parte ex-
trema, ut Walterus iusserat, de ense praecepsit, enssem
que inter dorsum Walteri & parietem reposuit, ut
temporis opportunitate captata securius abscedere
possit.

Amor per me-
dios ira satel-
lites & per-
rumpere amat
Saxa potenti-
or ictu fulmi-
neo:

possit. Qui usque in crastinum hora meridiei expe-
ctata, cum Wissaio cum Helgunda iocosus amplexibus
in lecto cenaculi uterentur, Walterus contra morem
eos alloquitur dicens: qualiter ne vobis videtur si ego
solus a vinculis enssem meum stridentem in manibus
gestans ante lectulum vestrum conspicerer, vindictam
de commissis inferre minando. Ad cuius dictum Hel-
gundis cor concubuit & tremebunda Wissaio dixit: ve
Domine enssem suum hodie in cubiculo nostro non re-
peri, & tuis affatibus intenta oblita sum revelare. Ad
quam Wissaio, etiamsi decem ensibus fulciretur, pro-
pter bogas ferreas, quas rumpere absque fabrorum in-
dustria non valeret. Iphis vero inter se sic confabu-
lantibus, Walterus liber a vinculis saliens, ense vibra-
to ante lectulum stare conspicitur, & mox datis impe-
riis manum cum ense in altum erigens, ipsius enssem
in ambos cadere permittit, qui cadens utrosque per
medrum scidit. Sic uterque eorum detestabilem vi-
tam miserabiliore fine conclusit. Huius itaque Helgun-
de sepulcrum in castro Wislicienfi omnibus cernere
cupientibus in petra exitum usque ad presens demon-
stratur. Huic ergo urbi munitissime Boleslaus Rex il-
lum Pannonium, putatum exulem, quem non ut pro-
fugum, sed ut proprie alumnum benigne susceperat,
& caritativo modo pertractans, praefectiuo officio ge-
nerosissime insigniuit. Principis ergo Boleslai Panno-
nii ille noctua absencia, qui ad interiora Regni de-
scendens Regalia negocia dispositurus moram faciebat,
Laodoridem principem Russie festine accelerare iubet,
absentiam diuturnam nuncians Boleslai. Hostes itaque
Wislicie appropinquant & appropinquasse nuncian-
tur. Imperat denique proditor ille, ut omnes belligeri

H2

&

Sepulcrum
Helgunde:

Urbs Willicia
destruitur:

& cuiusvis status homines sexus vtriusque ad urbem tuendam confluant, ac se ac sua in ea conferunt, ne ut rei criminis lese maiestatis notentur, & bona basilica & mobilia regio fisco ascribantur. Omnibus vero populis tam salutis conservande, quam urbis gracia tenende in vrbe conclusis, proditor perfidus hostibus valuas apperit, populum exanimum Barbarice nationi ferendum exponens anno MCXXXV. sexto Idus Februarii Willicia destruitur. In cuius populi effusione cruoris Laodarida inhumaniter debriatus sic impie sevit; qui eius crudeli seivicia plus humano sanguine irrigata, quam faciat rabie existens ad propria reuertitur sine omni lesione. Illum autem Pannonium perfide prodicionis filium, utroque lumine priuat lingua precisa & enervat; ne de radice colubri & de perfido perfidum quid pestilencius propagetur. Quo audito Boleslaus, prout erat iniuriarum ultor atrocissimus, mox Russie fines attingens, Russiam ingreditur, Leodoridam perquirere iubet. Sed ille sibi male conscius repente, ut Capra silvestris, lustra nemorum penetrat & inter saltus & lucos ferarum more delitescit. Boleslaide vero leonibus truculenciores, in populum Ruthenorum graviter defeuiunt; non borgis, non urbibus, non municipiis parcunt, nec ulli sexus etati aut sanguinis generosi sublimitati patrocinia conferre putant, quin omnem, qui reperitur vivere, inhumaniter absorpsit. Sic Boleslaus in Leodorida ulcione centuplata ad propria reuertitur cum honore.

*De Expulsione * C. Regis Haliciensis.*

Post huiusmodi seriam Boleslai ulcionem Ruthenis, ut premissum est, asperrime inflatam, Ruthenorum

* Iarossaum Diagoffas appellat Lib. IV. ad an. 1137.

rum Princeps alie Russie, & aliarum provinciarum circa adiacentium principum conuocato consilio & eorum freti consilio, cum aliter ipsis possibilitas adesse minime videretur potencie Boleslai resistere posse. Qui Halliciensem Regem, Principis Boleslai generum a Regno eiiciunt; qui ad Regnum Boleslai loceri sui confugiens apud ipsum cum vxore aliquandiu fuerat commoratus, Ruthenorum ergo Princeps invasionem Boleslai, quem ut fulguris impetum abhorrebant, terribiliter formidantes, dolum credulo intermiscunt, ut quem armis vincere non possunt, sola saltim credulitate vincant. Omnium ergo Principum sibi adherentium ac barbarice gentis multitudinem armatorum studiose primitus recollecta; primatum primos ex parte totius Regni Haliciensis procerum ac vniuersitatis ad Boleslai presenciam in legacione dirigunt; offerentes se ipsos cum natis ipsorum & omne Regnum deuotis obsequiis ad Boleslai scabellum prouolui, qui Regem ipsorum fraterno colligit amplexu. Pannonii quoque Haliciens Regno contigui & de Ruthenorum astucia non ignari, querelas calidissima astucia comentatas depungunt subsidiari deprecantes, ut Regem propulsatum Regno restituant, suasque illi copias armatorum subsidio pari remittant; vtramque tamen maiestatem flagrantissimis suspirijs exoptant. Talibus igitur persuasionibus deceptiuis Princeps Boleslaus nepharie deceptus Haliciensem prouinciam cum paruo exercitu ingreditur. Cui quedam Pannoniorum catherue & Decem Ruthenorum cunei innumera numerositate conferti alternatim succrescunt, Regem exulem humili voce suscipiunt & Boleslaum consalutant. Omnes tamen successiue in postremas acies relabuntur. Boleslaus itaque rem tacitus considerat, quam Principi milicie

BOLESLA.
VS in Russiam
venit ibique a
Russis circum-
ventus forti-
ter cum suis
pugnat, vix
tamen evadit.

licie Wszeborio apperire festinat. Suspensis, inquit, Wszebori, quod suspicor? Qui respondit: Quid suspicaris? Qui ait. Cernisne omnes hos pene in caudam relabi, quorum causa hic agitur? Quid ergo non est mora libera nobis? Turpe viris non esse viros. At ille: tam subito subitos non competit esse peritos. Difficiles aditus quisque fuit subitos. Dum hoc invicem altercarentur; ecce innumeras Ruthenorum & Barbarie turmas eminus venire prospiciantur. Sic itaque concurrunt acies & pila imminencia pilis. Geminus Boleslai exercitum urget hostis, vnus a tergo, alter a sinistralibus fortiter impugnans. Clamat igitur Boleslaus eya viri, eya pugnare vobis conuenit non segniter a prelio diuertere; iuxta versum: Vt bene pugnetur bene pugnans efficit hostis. Quidam autem vir Boleslaides, magnus genere, sed degener animo & primus fugam de prelio iniit. Cuius ignominiosa fuga non tam victoriam victorioso Boleslao ademit, quam titulum victorie quasi quadam nube obduxit, aut ut verius dicam, sole illustrauit. Nam usque ad hunc diem etsi crebro Boleslai virtus, tum inestimabilis audita, fuit, non tamen Pannoniis credita & Ruthenorum virtutibus notabiliter manifesta extitit. Cuius equus tam labore, quam vulnere dum fatigatus succumbit, Boleslaus pedester eum hostibus configit, dimicat & prostermit. Quem quidam origendius de proprio equo prolapsus illum conscendere fecit. Et tandem Boleslaide non victi, sed vincendo fatigati; quidam autem ex ipsis a prelio diuertunt; quosdam autem prelii labore fessos hostes capiunt & ad propria non Boleslai lamenta abducunt. Tot enim & tanti ex gente Lechitarum fuere capti, quot gens Lechitica, licet omnem thesaurum in auro & argento, & diuersis clenodiis etiam, qui a tempore Boles-

Boleslai M. ex tributis diuersarum nationum in Regno Polonico habitus & reconditus habebatur, in captiuorum redemptionem positus fuerit; non tamen redemptioni singulorum suppetebat, quin plures non mediocri sanguinis viri in miserabilem servitutem genti Paganice venditi vitam infamem & miserabilem terminarunt. Frustra igitur Pannonie pars ignominioso gloriatur triumpho, nec victa nomen victricis usurpet, quam potius pudeat sue fraudis iugulum meminisse. Boleslaus itaque de suorum captiuitate quamuis satis anxius; ad propria tamen incolumis rediens, illum fuge militem tribus donariis premiandum fore attollit, colo videlicet penso & leporis pellicio; in quibus colum femineam pensum vero versatum, lepus meticolosum designabat. Quibus donariis ille vir animo ignobilis sic pudorose receptis, & quid designassent, intelligens se ipsum ad loramentum campae oratorii proprii suspendit, miserum se ipsum exalando; cuius exitus etiam in colo patibulum, in penso lanqueum & in lepore fugam ipsius poterit designare. Originarium autem illum insigne libertatis gracia seruituti emancipat, emancipatum locupletat, locupletatum nobilitat; iuxta id propheticum: Et de stercore erigens pauperem, ut sedeat cum principibus & solium glorie teneat. Huic autem Serenissimo Boleslao nichil virtutis aut industrie defuit; si tamen habenas crudelitatis parcius laxavisset. Iste vero Boleslaus postmodum Abbatiam in loco Castri Caluimontis & etiam in Szezechow per quendam nobilem nomine Szezechowecz, aliquibus bonis coenobio Szezechouiensi adiunctis ordinis Sancti Benedicti in honorem Sancte Trinitatis & beate virginis devote fundauit. Hic cum conspiceret vite terminum, plus labore preliorum confRACTUS, quam senio confRACTUS appropinquasse & fatale Munus a se

iam exigi sentiret; quatuor filiis Regnum Polonie di-
uidit, testamentales codicillos conscribi iubendo. Wla-
disław vero primogenito Cracouiensem, Siradiensem,
Lancziciensem, Szlesiam & Pomoriam & principandi
auctoritatem legat: Bolesław Crispo Mazoviam, Dobri-
niam, Cuyaviam & Culmensē Castellaniā. Me-
szconi vero Gneznā, Poznaniā & Kalis cum earum
appendiciis. Henrico primo Sandomiriensem & Lubli-
nensem provincias similiter atque ducatus deputat at-
que legat; prout ab olim provincie predictae terminis
fuerant circumdate. Suggestur illi de quinto filio
adhuc infantulo, nomine Kazimiro, cur illi nullam
nominaverit porcionem. Quibus ille iam, inquit, du-
dum nominaui & legaui. Stupentibus illis, quenam
esset, quintam dixit. Non cernitis quatuor tetrarchis
quadrinam tetrarchie esse fabricam. Sic isti paruulo
quinte rote in quadriga legatur successio. Cessit ergo
proceres inofficiosi querela testamenti. Aequum ete-
nim partes pupillares tutoribus debere committi, non
pupillis. Salutari ergo sumpto antidoto felicem fun-
ctus est diem Princeps Bolesław felicissimus Anno Do-
mini MCXXXVIII, etatis sue LVI. vnde de hoc ex-
tant versus.

De Wladisławo Secundo.

Succedit Fili-
us primogeni-
tus WLADI-
SLAWS II.
Dux SILE-
SIAE & CRA-
COVIAE.

Succedit autem Patri Wladisław tam Primoge-
nitae privilegio, quam per patrem Regni successione
insignitus. Erat itaque Princeps in se humanissimus;
sed vxoris atrocitate ab humanitatis ingenio delistere
fuit asuetus. Qui eo imperare senius studuit, quo ar-
cius vxoris amplexibus indulgit. Non enim de vxore
facile triumphatur, quae si semel triumphasse permitti-
tur, nec victoris animositas eciam vicisse sit contenta.
Nisi quaeque inuictissimorum colla suis suppeditare co-

rex

ret imperiis. Fuit etenim secundum quosdam consan-
guinea imperatoris * Henrici, Regis Pragitarum pro-
pinqua, vestem & calciamenta & mores Polonorum
Notilium detestando deridebat, virum suum semiprin-
cipem nominat. Quem parva Regni particula derisive
contentum affirmabat; viri autem animum femineo a-
more inclinat, ut fraterna pietate exutus hostilem ani-
mum induat. Et fratres pubertatis etate gaudentes,
porcionibus priuet & eorum vrbibus occupatis peni-
tus adheritare contendat, inuasionis occasionem pal-
liata nequicia contra fratres habeat. A subditis eorum
incolis tributa requirit. Iuuenes itaque ad vxorem
Wladisław concurrunt, prona supplicatione prostrati,
munimine ejusdem plus lacrimis quam linguae benefi-
ciis exorabiliter, ut fratris seviciam placare dignaretur,
implorant. Sed facilius leonis mansuescere rabi-
es, quam huius femine truculencia solius. Est enim
iuxta dictum cuiusdam sapientis: Atrox femina omni
feroci bestia truculencior, & mansuetudo feminea om-
ni serenitate serenior. Juxta vetus: Femina rara bo-
na, sed quae bona, digna corona. Sic fratres iuuenes
hostem suscipiunt, a quo patrocinium sperare debe-
bant.

De Pyotrcone de Dania.

Interim Pyotrco magnus vir ille, qui Wladisław
amicam habebat vxorem, Wladisław suadet ipsumque
hortatur, ut a persecucione fratrum desistens ipsos po-
tius fraterno amore, praesertim tenere etati eorundem
compaciens, prosequatur. Qui ob hoc Pyotrconi
Comiti quamuis nimium molestus fuerit, metuens, ne
fratribus suis apponens sibi bellum infligere presumat;
I tamen

* Sacer Imp. HENRICI V. Vid. no. 8. Tab. Genealog. I.
Tome nostro I.

Aduersa Ducis
WLADI-
SLAWS II. Pa-
te :

Aduersa Patri
Dani Patre :

Templum B.
M. V. in Arena
Wratislaviae
fundatum :
item Templū
in Honorem
S. Vincen-
tii :

tamen caute dissimulans vindictam inferre obmittit. Sed cum Pyothreo comes prefatus nuptias filie sue, quam Jaxe, duci Sorabie desponsauerat in uxorem, in vrbe Wratislaviensi celebraret sollempniter, Wladislaus missis clientibus ipsum capi & lingua precisa exoculari fecit; Cui diuinitus tam loquela, quam visus fuerant restituta. Assumpserat enim in crudelitatis sue tegumen quedam futicia, ut aiunt, per ipsummet confecta, qualiter quodam tempore dum venacioni insistens in nemore solus cum Petro memorato errabundi penoetarent, eidem Petro iocose dixisset, quod vxor suo cum quodam sacerdote Curie eiusdem mollius quiescerent, & quod Petrus Wladislao de vxore sua similia perorasset, ipsam cuidam militi apponendo asserens, propter hoc non solum lingua & oculis, sed etiam vita ipsum priuari debuisset. Isti enim Pyothreoni Penitenciaris domini Pape cum Romam iuisset, & de thesauro Regis Danaorum mortui asportato confessus fuisset, pro penitentia iniunxit, ut septem monasteria erigeret & conuenienter dotaret. Qui rediens in suburbio Wratislaviensi in honorem Beate virginis Marie Abbaciam, Canoniorum regularium in arena & aliam in honorem Sti Vincencii extra urbem eandem fundauit, & habunde dotauit. Item Abbaciam in Czirwenko, Monasterium Sanctimonialium in Strzelna, preposituram ad Stum Laurencium prope Kalis, Abbatiam in Suleow, preposituram in Mskow similiter erexit & dotauit, & alias LXX. Ecclesias ex lapide pulato & cottis lateribus fertur construxisse; quarum quasdam imperfectas reliquit morte preuentus; quas filius C. iussu Patris post mortem eiusdem dicitur perfecisse. Hunc enim in Comitem de Skrzin creauerat largitas magnifica Boleslai. Sed nunc iterum ad Wladi-

Wladislai discriminofam seuiciem redeamus. Pyothreonis gesta, que per se scripta habentur, obmittentes. Wladislaus itaque non motus fratrum lacrimis, nec Polonie procerum precibus instantissimis, exercitum fortem tam de Russia & circumvicinis partibus congregat. Et primo Henricum de Sandomiriensi; deinde Boleslaum de Mazouienſi ac de aliis terris fugam inire compellit, vt eorum dominiis pene omnibus improbe occupatis ipsos omnimode exhereditare proponit. Cum quo Wizeborius, princeps milicie, vice pupillorum sepius non improlere confluxit. Cuius freti confidentia principes paruuli lacrimas obmittunt & armorum studiis animosius insistunt. Proinde Wladislaus de suis minime confidens, extranearum turmas attrahit nacionum, quas in fratrum iubet grassari excidium; qui tandem de vlla virtutis potencia amplius presumentes ad Poznanienſem urbem, que sola iam restabat presidio cum fratre Melscone conflixerunt. Circa quam Wladislaus omne robur sui exercitus explicuit & obsidionis ingenium animose gessit, tanto securior, quanto milicie copiosior existens. Et dum aliquanto tempore Wladislaus in obsidione castri Poznanienſis moram facit terris Polonie per barbaricam gentem sui exercitus necem crudelissime inferendo, Jacobus primus, Archiepiscopus Goeznenſis ad stationes exercituum accedens, papilionem seu tentorium Wladislai in suo curru paruulo residens introit, ipsumque sub attestacione diuine vindicte obiurgando monuit, vt a fratrum persecucionem & super effusionem christiani sanguinis, stupracionem virginum ac violacionem matronarum, que incessantur, Barbarica gens sui exercitus in sua gente, de qua & ipse oriundus extiterit, nefarie exercebat, clementer compaciens ad propria placatis fratri-

Anathemate
Dux Wladi-
slaus II. per-
cussus:

tratribus studeat declinare. Quod dum more Pharaonis corde indurato sacri Presulis monicionibus parere contempsit; ipsum Archi-presul veluti contemptorem & christiane fidei inimicum ibidem mox anathematis vinculo innodavit. Quo facto currum de papilione exire faciens, statuam papilionis seu tentorii casu inopinato vector crus cum curru confregit, que cadens cum parte tentorii Wladislaum fere oppressit, presagium futuri mali Wladislao demonstrans. Nec ob hoc Archiepiscopo fuerat indignatus: Sed casum huiusmodi fortuitum sustinuit patienter; propter quod dubium non est prolem suam partem Regni Polonie post ipsius decessum possedisse; quam etiam usque in presenciarum tempore cernitur possidere. Denique Sandomirite, Mazouite, Cuyauite & Poloni dominos suos pupillos feruentissimo affectu insecuti, frequenter Wladislai exercitui parant insidias, incautos trucidant, capiunt & in vincula coniiciunt. Et tandem cum pupillis industriose deliberantes, castra seu staciones Wladislai caute inuadere deliberant. Ita signo de turri Castri extrinsecus dato latentibus in staciones Wladislai vno momento & hij de castro & hij de latibulis irruere non pauescunt. Interea quidam Pupillorum miles strenuus quosdam de castris Wladislai occupat atque capit, & quidnam in castris agatur, fateri iubet. Agnoscunt illi nil de pupillari resistencia suspicari: sed inter epulas lasciuia securitate torpere. Tempore igitur meridiei dum Wladislaus & sui exercitus epulari cepissent, castrensem de Turri Poznanienſi retro Ecclesiam Sancti Nicolai situate clipeum rubeum ter in altum erigunt & submitunt. Quem Princeps Ruthenus Wladislao propinquus erigi & submitti considerans, a Wladislao percunctari cepit, quidnam ere-

ctus

ctus clipeus designabat. Ad quem Wladislaus, fratres mei gracie mee se submittere ostendunt. Cui ille fratres vt gracie pristina restituat, exhortatur; sed Wladislaus tumore superbie inflatus respondit: non esse locum reconciliandi, cum eorum exterminium iam discriminosse fuisset. Inter quas confabulaciones pupilli de castro Poznanienſi cum paucis quidem, sed armorum exercitissimis in hostes morose procedunt; alique de latibulis prodeunt, castra Wladislai repente inuadunt, contra epulantes ieiunii infiliunt, catheruas hostium arduissime penetrant & fortissime ensibus mactant, trucidant & occidunt; sic vt duo ciui Czi-bina & Glowaa, iuxta que certamen belli gerebatur, ex cruore occisorum inundati wartham fluium rippis alcius repleuisse perhibentur. Verum Wladislaus, qui de multitudine sui exercitus confidens paternam monicionem Archiepiscopi obstinata mente & anathematis nuncionem contempserat, confusus circa Poznam Anno Domini MCXLII. Cracouiam rediit mestus & totaliter corde desolatus. Quem Boleslaus Crispus, Meszko & Henricus non vt pupilli; sed vt Principum Serenissimi suorum fidelium manu forcium copiose re-collecta, aliquanto tempore post bellorum certamina quieti indulto animose insecuntur. Quorum aduentum Wladislaus prestolari non audens, versus Hungariam fugam iniit & demum ad curiam Conradi Imperatoris, cuius sororem habebat in vxorem, se trans-tulit subsidiari poposcens. Vxor autem illa ferocissimas ygas eiusdem per Boleslaum & Meszconem de vrbe Cracouienſi versus Almanniam, cum duobus filiis Boleslao & Meszcone virum sequi compellitur. Et sic

Clades Wladislai II. ad Poznam. an. 1142.

* ADELHEYDEN: Wladislai II. Ducis Coniugem, Imp. Henrici V. sororem fuisse ad Tab. I. Genealog. no. 2. Tom. I. curatius exposul.

70 sic eandem perniciem, quam pupillis euenire optauerat, fortuna variante meritorum ordine in ipsam reuertitur, iuxta versum: Discat in auctorem pena redire suum.

De Boleslao Quarto cognomine Crispus.

Boleslaus Crispus ad Gubernacula Regni Poloniae accessit.

Boleslaus igitur, cognomine Crispus, tamquam secunde uxoris Boleslai primogenitus ex Wladislao secundo natus eidem in Regno succedit. Qui omnes cupiditatum causas prudenter abiiciens, tamen sue dignitatis mores exercet, non ea solum fratribus deferens, que ordo successionis & Juris non poposcit; sed ad impertinentes quoque prouincias caro affectu collocans eisdem Meszcone videlicet & Henrico. Nam Kazimirum utpote adolescentulum quasi filium educari committit, non ut illi gradum participii prorsus abneget; sed ne tenellum vitis palmitem vento leuitatis exponat; quia quod flamen oleum, hoc solet adolescenti exhibere libertas. Wladislaus itaque suimet immemor, munitissimè tam non residens urbi Rathiboriensi, Imperatorie culm non concitat maiestatis, uxoris & filiorum allegans sanguinis proxime rationem. Bohemorum quoque & Russie principes sollicitat, propinquitatis annexe Jure assignans, ut sue calamitati dignanter subuenire intendant. Imperator itaque tantis allegationibus persuasus, sororisque & nepotum motus lacrimis, Boleslaum crebris legatorum interpellat monitionibus, ut fratrem saltem patrimonii parte, non Regno sublimatum restituat. Sed Boleslaus quanto pertinacius monitis eius parere detrectat, tanto acrius animositatem Imperatoris in se prouocat. Omne itaque robur Imperii in Boleslaum conspirat. Fit igitur manus omnium contra Boleslaum & manus Boleslai contra omnes. Bina quoque illi electio proponitur, ut

Eius de Wladislao II. Fratre Triumphus:

ut videlicet Regno cedat, aut belli conflictum non declinet. Sed vir industrius ytraque dissimulans, amputat hostibus ubique pabulancia subsidia. Illud robur inuictissimum legionum peste fama contabuit. Boleslaus sine bello cum hoste configit & sine prelio indurx ole triumphat. Denique Wladislaus crudelis tercio anno exilii sui mortuus uxore sua & in Aldemborg sepulta, vocatus per fratres suos ad colloquium in Plogk, ubi in eodem colloquio grauiter infirmatus moritur, & in Ecclesia Cathedrali, ante altare maius, primus Ducum Poloniae ibidem sepellitur. Quo defuncto Conradus Imperator Boleslao non armis, sed precio instat, ut orphanis Wladislai misereri dignaretur, ipsos aliquali porciuncula terrarum fratris consolando. Boleslaus itaque, qui per Imperatorem vinci non poterat, mature non dedignatur obedire Imperio, & gratuito amplexu fraternos filios ab exilio reuocat in humanitatis solacia, impendens ipsis Silesianam prouinciam donat, Oppolensem ducatum adiungens. Quorum primogenitus Boleslaus Altus vocabatur, secundus Meszco loripes, tertius Conradus Primus; & hi tres tractu temporis inter se terras diuiserunt in hunc modum; videlicet Boleslaus Altus ratione primogeniture urbem Wratislaniensem pro se retinuit cum suis appendiciis vniuersis; Meszkoni Loripedi Oppolensem urbem cum suis adiacenciis assignando, & ob hoc, videlicet propter inequalitatem diuisionis inter Meszconem & Boleslaum plurimis annis vixerunt. Conradum vero Juniores Imperator Conradus, avus eisdem, ut quidam referunt, Abbati Wlad commiserat nutriendum. Hys itaque peractis, Boleslaus Crispus ad depopulandas terrarum Prussorum prouincias animatum

Mors Wladislai II.

Silesia Wladislai II. Liberis relictas:

Et quare ratione inter ipsos diuisa:

72
mum suum bellicose conuertit. Quos non solum ho-
minibus, sed etiam animabus Christianorum constat
esse infestos; quorum quibusdam post bellorum mul-
torum discrimina tandem animose subactis hoc edictum
promulgavit, ut qui Christiane religionis caractere
insigniri elegisset, absoluta gauderet libertate; illius-
que in rebus paretur dispendium; qui autem gentilita-
tis ritum destruere contempsisset, rebus confilicatis vl-
timo capitis plecteretur supplicio. Sed eorum assump-
pta religio tanto fuit breuior, quanto coaccior vide-
batur. Mox etenim Boleslao ad propria redeunte, in
Apostasie gurgitem resiliunt, culturam ydolatrie re-
sumentes. Nuncios itaque ad Boleslaum destinant,
obnixè supplicantes, ut tributorum dacionibus & ob-
sequiorum prestationibus contentus ipsos a ritu tradi-
cionis paterne recedere non arceat, sed hunc colere
permittat. Sufficere siquidem sibi arbitratus est Bole-
slaus, sic quod principis est, deferatur principi, licet,
quod Dei est, Deo degenetur. Non enim vlla exige-
tur vlcio Apostatici contagii, dummodo salua sit Re-
galium pensionum. Ob hanc causam Deo permitrente
non solum deinceps denegant, sed contigua Regni oc-
cupant, occupata diripiunt, directa ad instar luporum
abducunt; sicque factum est, ut Boleslaum, quem ze-
lus Dei ad augmentum Christiane religionis non mo-
uit, durior saltem tribulationis ictus stragem excitauit.
Tandem Boleslaus congregata exercitissimorum in-
numera multitudine Polonorum prouincias Getharum
feroci animo aggreditur, hostes non tam propulsans,
sed animo delere intendens, quorum prouincie nulla
prorsus arte munite sed nature situ inaccessibiles ex-
tant. Est autem locus transmeatus de vestibulo den-
satis diluviorum undique confectus paludine, in quo
limos

limosi bituminis abissus sub quadam graminum viren-
cia degliscit. Per hec autem loca quidem Gothe seu
Prussi Boleslai familiarissimi, sed proditores nequissimi
Pruthenorum denariis corrupti, turbas electissime gen-
tis Lechitarum ducere affirmant securissime, transitum
planum & securum profitentes, in quo turbarum pri-
me ruunt acies, per angustum semite limitem. Viden-
tes nam ex insidiis hostes ebulliunt, spicula iactant &
quasi cuiusdam torcularis impressos absque prelio con-
culcant; Lechitis ultra aprorum more in cuspides ir-
ruentibus; nonnullos armorum pondere pressos abissi
profundum absorbit; quorum casum miserabilem di-
uturno tempore diuersimode Polonia lugubriter de-
plangit. Et ex tunc Boleslaum bellici deseuire tri-
umpho, ut non multo tempore post hoc etate matura
decessit Anno Domini MCXL. Lestkoni filio suo ducatum
Cuiaue derelinquens, taliter, quod si ipsum sine
prole decedere contingat, extunc Kazimirus frater e-
iusdem Boleslai, nullam adhuc habens terrarum par-
ticulam, eidem in ducatus Cuiaue & Mazouie suc-
cedat.

Boleslaus III.
Pol. Dux an-
1140. defun.
Gusi

De Conrado Imperatore.

Anno itaque Domini MCXLVII. Conradus Im-
perator Poloniam intrauit & cum multis principibus
Ierusalem perguit, pro recuperatione dominici se-
pulcri pugnaturus; quem Boleslaus Crispus honorifice
& magnifice suscepit &c.

CONRADI
IMP. Iter in
Terram San-
ctam

De Mestkone, filio Boleslai Crzynousti.

Post decessum itaque Boleslai Crispi Mestko, fra-
ter eius tercius, qui sicut erat fratri Boleslao natu pro-
ximus,

Laudes Mic-
cislai Senis:

ximus, sic & in Regni, successione propinquus, in Regno successit eidem. Ascultabant illi omnes adherentes prouincie, affluebant obsequio, affatu vndique principum remotissimorum sublimitas arridebat, omnis dignitatum gloria applaudebat eidem in prosperis successibus omnis fortune elegancia, non illi bellorum defuere triumpho, & super omnia vota votorum transcendens numero prolis in vtroque sexu felix comitabatur successio. Mascula proles omnibus intuentibus veneranda, feminea vero cunctis graciofa. Nihil enim prorsus humane felicitatis defuisse; quamuis nemo tam felix sit, quin cum alia felicitatis parte rixetur. Iste Mestko ob gravitatem morum senex est appellatus. Hic anno Domini MCXLV. abbaciam Laudensem ordinis Cisterciensis fundauit, adhuc in iuuenili etate eximii & suis bonis sufficienter dotauit. Io Kalis vero Ecclesiam in honorem Sancti Pauli de lapidibus dolatis fundauit & construxit, in qua prepositum & aliquot prebendas instituit & dotauit. Ecclesie vero Gneznenfis partem extremam de plumbo tegere fecit. Habuit namque quinque filios, quorum duos videlicet Odonem & Stephanum ex filia Regis Hungarie, reliquos vero tres ex consanguinea Fredrici Imperatoris, Regis Romanorum suscepit. Horum itaque & filiarum affinitatibus plurimos diuersarum prouinciarum principes sibi attraxit in amicos. Princeps enim Bohemorum Boleslaus, Dux Saxonie gener eius, Princeps Russie socer filie vnus, Princeps Rugie socer alterius. Nam Stephanus, Boleslaus & Mestko inconiugati decesserunt. Sed quid super hec? Sepe enim summa prosperitas summum parit infortunium; presertim cum omnis glorie sublimitas, quo sublimior est, eo procliuior ad lapsum existit. Nam

Mestko,

Mestko, tot privilegiorum prerogatiua subuentus cuiusdam, pro dolor! securitatis insolencia deuictus in quendam torporem repente dilabatur; non aduertens, quod vlla sit in summo tranquillitas, que in sui securitate non vnquam proximum prenunciat naufragium tempestatis. Illam etenim asperitatem Roboam, filius Salomonis assumens optimatibus Regnum dicere presumpsit, qualiter minimus digittus seius grassior esset patris sui. Addens: quodsi pater meus virga vos cedebat, ego cedere faciam vos scorpionibus. Ob quam causam scissum est Regnum Israel & ablatum est ab eo usque in sempiternum. Propter quod Gethko Episcopus Cracouiensis ipsum crebris exhortacionibus mouere studuit, ut animi feritatem erga Regnicolas deponens, terram suam velut matrem filius, non ut primogenitus nouercam, fauoribus gratuitis amplexetur. Preuignali enim hostilitate induitur, qui calamitati materneli minime miseretur. Hortatur insuper, ut officiales rapidos compescat, qui sua iussione nodis discipline penitus dissolutis in populum Regni feruent, descuiunt, nec aliud sitire videntur, quam ut lacerato grege gregis cruore debrientur. Sed ex hoc princeps maioris odii causas in presulem confert asserens, eum talia non zelo pietatis, sed inuidie oblatrasse. Nec enim dolore seu prurigne caret cuiuslibet leuissimus appostematis tactus: vnde tam de presule, quam quibusdam proceribus terre Cracouie natu maioribus vl-cisci concepit. Episcopo quidem proscriptionis occulte meditatur exilium; aliis vero capitum mutilationis dispendium. Sed conceptus principis antistitem non latuit, qui industrie illius machinamenta declinat & alios deuigare docet. Proceres igitur prouincie Cracouiensis cum Gethka, eorum antistite secreta

K₂

secum

Qui tamen in-
de in deterius
ruit.

Quare Casimi-
rum Ducem
Sendomirien-
sem Proceres
ad Gubernan-
tula vocant:

secum deliberacione pertractant. Turpe, inquit, est ingenuitatem ancillari & importabile tot calamitibus premi. Inter quos vir quidam insignis sui consilii responsa proferens, Non vos latere arbitror, que & quanta Kazimiri ducis Sandomirienensis est fama virtutum, cuius odora menta licet omnibus sint notissima, cunctis tamen incognita habentur. Sub huius itaque umbra auram quietis nos captare conuenit & eius salubri oleo nostri tumor doloris leniter fomentatus detumescat. Huius namque persuasionibus tam Presul, quam proceres vno animo inclinati Kazimirum caute adeunt, orant & sollicitant; vt si culmen Regni dignitatis non amittit, nec regnare appetit; Supplicacioni eorum tamen benigne annuens misereri non contempnit. Ad quos ille antiqua inquit & antiquata penes vos est huius temptationis indagacio, nec tam subito a vestra poterat euelli memoria, qualiter primi principum Jaxa videlicet & Suanthoslaus & cuncti pene proceres me licet nitentem ad idem Regnum pertrahebant, ut propulsato strenuissimo Principe, fratre meo, duce Boleslao securius imperassem. Sed fraterne pietatis amplexu cum Imperio perferre malui, & quia tunc pure innocencie studio laui pedes meos, quomodo nunc in fraterno sanguine inquinabor. O quam detestabiles ad principatum illi gradus; per quos in se homicidium, in fratre patricidium, in fratricidio patricidii presumpta temeritas consistit. Quo namque modo, quo pacto, in cuius exterminium confugiam, qui me plus quam paterna fouit pietate; quem eciam plus quam filiali semper dileccione colui & venerari non desui. Periniquum quippe & exemplo perniciosissimum prorsus est iniquis quemquam prosperari comercia. Sed illi plane inquirunt, Princeps

Serenif-

Serenissime parcendum erit pietati, quia tunc nulla necessitas honestatis causam intercesserat; sed tantum solo facionis impetu contra illum perstreperente. Hic autem alia ratio pactum reformat, ubi omnes extrema vrget necessitas, quibus nisi tua festina succurrat clemencia, suffocari necesse est, cum nulla sit transmissa facultas. Vix itaque tam crebris Episcopi Gothge ac procerum instantiis importunis, quam amicissimorum impulsus consiliis Cracouiam cum paucis adyt, ne violenta occupacio plus videatur illius, quam vltionea procerum electio & communis. Occurrunt ei inedicibiles exercitus, innumerosae catheruatim undique turbe confluunt, gratulantur & exultant, omnes saluatorem aduenisse proclamant. Omnis illum Cracouitarum amplectitur condicio, omnis etas & dignitas venerat. Omnes illi Juris iurandi religionem constringunt, omnique tempore mortituros pro illo constantissime spondent. Sed Meszkone omnes eius carissimi dilabuntur & Kazimiro animo firmiter adherent. Inter quos Odo, dux Posnaniensis eius primogenitus hostis atrocissimus eidem efficitur, prope radicem stipitis eradicare intendens, & hoc ideo ut nouerce filios, quibus pater post se regni successionem sponderat, arceret a Regno. Igitur Princeps Meszko plus suorum persecutione & perfidia quam fratris eliditur armis, qui anno Dni MCLXXVII. Pene ab omnibus desertus patrie simul cedit & Regno cum vxore & tribus filiis Rathiboriensi contentus oppidulo. Circumdant illum infortuniorum agmina. Nam gener eius Boleslaus, Bohemorum Princeps a Regno similiter manet profugatus, alter gener & alter Saxonie & Bawarie duces ab hostibus undique im-
petun-

Et Mleci-
Cracouia pol-
lunt:

Discordia lin-
ter Casimirum
Pol. & Silesie
Duces: qua
ratione sopita.

petuntur; & sic a quibus subsidiari sperabat, necessitatibus propriis adeo urgentur, quod sibi in nullo poterant suffragari. Omnes quoque maritimorum pre-
sides & prefetti non solum obsequie re-
nunciant eiusdem; sed hostilitatis arma in eum cape-
scunt; omnes Kazimiri imperio subesse gaudent. Cui
dum omnes vrbes, omnium provinciarum & municipia
gratuita patefierent, sine bello solus Mieszko, Wla-
dislai exulis primogenitus, Boleslao fratre germano
expulso visus est cum Silesiana provincia rebellare.
Quem Kazimirus non minis & armis, sed pietatum
studiis ad sua vota discrete pertrahens, Boleslao Wra-
tislauiam cum suis appendiis restituens, prefatum Me-
szconem propter strenuitatem eiusdem largicione quo-
rundam opidorum insignit; fratrem quoque ipsorum
Conradum, qui in Aldemborg Saxonie ad matrem
vsque ad hoc tempus fouebatur, Glogouensem Mar-
chionem creat. Nam hys tribus fratribus Wladislai
exulis filiis, post mortem eiusdem Boleslaus Crispus,
ut premissum est de fratrum suorum, Mieszconis vide-
licet, Henrici & Kazimiri assensu votiuo provinciam
assignauerat Silesianam Jure hereditario possidendam.
Inter quos, ut puta inter Mieschcum & Boleslaum pro-
pter diuisionem provincie predictae dissensio extitit
exorta; in qua Mieszco fratrem suum Boleslaum in fu-
gam de Wratislauia vrbe cogit. Sed Kazimirus prin-
ceps Serenissimus ad unitatem concordie, ut premissum
est ipsos, reuocavit, Mieszconis, fratris sui exulis pri-
mogenito Oppoliensem, Boleslao Wratislauensem, Con-
rado Glogouensem ducatus assignando. Mieszconi au-
tem Duci Oppoliensi & ducatu ipsius prefato dum si-
bi filium de sacro fonte leuasset, quem nomine suo
Kazimirus appellauit Bithonensem & Oswanzcensem
cum

cum eorum pertinentiis & appendiis vniuersis hilari-
ter adiunxit. Lestkonis vero Iuueni filio Boleslai Cri-
spi fratris sui cuidam Nobili, Syra nomine, viro o-
mnium virtutum donis predito, tutelam commisit,
Mazouiensem & Cuyauiensem provincias comittens gu-
bernandas; Samborumque nepotem Syronis prefati Po-
moraniam superiorem, cuius vrbs capitalis Gdansk no-
minatur, prefetti officio instituit. Quendam vero
Boguslaum de stirpe Griffonum Pomeranie inferiori
ducem instituit; Gneznensem autem provinciam, que
est omnium Lechitarum Metropolis & provinciarum
origo, cum nonnullis Russie provinciis, scilicet Premi-
sliensem, Wladimirientem, Brescensem, Drochi-
cziensem, cum castris municipiis & opidis ac eorum
appendiis suo imperio annectit. Sic itaque Kazi-
mirus fit Monarchus totius Lechie: Sic quatuor fratres
Wladislai exulis, Boleslai Crispi, Mieszconis senis &
Henrici Primi principatus in solum Kazimirum prospe-
ro successu confluerunt; prout pater Boleslai Crziwo-
usti longe ante predixerat in lecto egritudinis consti-
tutus. Iste etiam Kazimirus seruitutis ioramentum
disrumpere cepit, exactoria iuga dissipat, tributa dis-
soluit, vectigalia relaxat, omne onus non aleuiat, sed
penitus exonerat, angarias & perangarias expirare
proclamans.

Casimirus II.
Monarcha to-
tius Polonie.

De quibusdam Constitutionibus Regni Polonie.

Fuit autem in Regno Polonie quoddam Jus Con-
suetudinis antique approbatum, vt quisque potentum
quodcunque pompaticè vrgens, pauperum annonam,
horeis & granariis violenter confractis, diriperet, equo-
rum pabulis depascendam. Erat & aliud simile teme-
ritatis

restituere Rem-
publicam Po-
lonie ac Abu-
sus quosdam
abrogati

ritatis industria antiquatum, ut quotiescunque principum nuncii legaciones referrent heredum ac in prediis eorundem degencium equos in itinere cepto capiebant, in quibus parui temporis momento infinita stadiorum milia cursu citatissimo transcurrerant. Que res, scilicet Pothwoda multimode multis erat periculose dampnosa; sicut quorundam equis incurabiliter eneruatis, quibusdam penitus extinctis, nonnullis, cum probati fuissent, irrevocabiliter abductis. Erat & aliud pessime consuetudinis piaculum, ut bona decedencium pontificum fitco principum accedebant. Ne igitur de cetero talia fierent, iubet Kazimirus, equitatis princeps, Archi-Episcopo Gnezneni ut suorum Suffraganeorum convocata Synodo sub Anathematis mucrone curet prohiberi.

Hic Jura Polonica excommunicantur.

Synodus Gneznae habitavit

Sdzisslaus itaque Sancte Gneznenis Ecclesie Archi-Episcopus, convocata Synodo cum provincialium Episcoporum sue dioceseos uniuersa, induti Pontificalibus, Kazimiro parante, primo unanimi voce & consensu mutuo pronunciant, ut omnes qui pauperi annonas vi aut ingenio quocunque violento seu inualius modo rapuerit, acceperit aut accipi & rapi iusserit, Anathema sit; excepto casu quando hostes alicuius provincie imminere nunciantur; nulla enim videtur esse iniuria; si tunc cum iactura alicuius saluti patrie consulatur. Rursus qui defuncti pretulit bona inuasit siue rapuerit, seu inuadi aut rapi iusserit, siue princeps sit, siue quilibet persona Illustris aut quouis Officialium minister, siue omnium personarum exceptione, quis quis talium quid attemptare presumpserit, anathema sit. Simile puto Iudicium de militibus Jus patro-

patronatus obtinentibus. Qui mortuo sacerdote per ipsum presentato derelicta presumunt diripere. Item qui taliter spoliatum susceperit Episcopatum absque sublatorum integra restitutione consencientes fuerint, Anathematis sententia similiter innodentur. Approbant uniuersi & cuncti, gratissimas asserunt tam sacrarum institutionum sanctiones, que postmodum per Pappam Alexandrum Tercium fuerant perhenniter roborata.

Qualiter Mieszko Kazimiro supplicat, ut eum ad patriam reuocare dignetur &c.

Dux igitur Mieszko exilii tedio affectus Kazimiro humili prece, qua poterat, supplicauit, ut ipsum non principatui, sed tamen ad patriam restituere dignaretur, inquit minus miserum esse domestico teneri iugo, quam exilii calamitate constringi. Tucius quoque & magis honestati consentaneum ipsum suorum obsequiis fulciri nepotum, quam proditorum stipari infidiis. Proponit insuper illius oculis senectutis tremule defectus, luctuosum nurus sue elulatum, funebria nepotum lamenta, crebros eorundem singultus, quibus honestius esset occisis gladio, quam angustiis interimi fame. Meminisse illum rogat, quanta teneritudinis dulcedine apud ipsum eius fota sit adolescencia, quo studio, quo pie clemencie amplexu educata iuuentus. Quibus auditis Kazimirus & lacrimas continere non valens, ait ad proceres: fateor inquit, ac semper fateri velim, me fratris mei & auris mee in mortalibus ac a mente non recessimus, nec in obliuionem deductis obnoxium beneficiis fuisse & esse debere. Nec iniusta est eius postulatio, que non nisi patrimonii restitutionem debitam cernitur continere. Suboritur

Miecislauus Poloniam iterum maiorem occupat

L

exinde

exinde murmur inter proceres & sedicionis non parue tumultus. Ayunt enim: Ey, quod verebamur, accidit. Raro enim coruus coruum exoculat; Raro fratrem frater stirpitus exterminat. Nostrium hic discrimen euidentissime agitur. Mefzkonis enim restitucio nostrum est exterminium; quia non differet, cum tempus acceperit, atrocissime in nobis vicionem. Quid ergo o viri, eodem certe sarculo amputare conuenit eiusdem sarcultus propaginem. Frustra enim extirpatur cardus, radice interius manente. Kazimirus autem intelligens tam discriminofum sedicionis euentum ad se deuolui conuocatis proceribus asserit; hec a se dicta non animo fratrem restituendi, sed studio eorum animos experiendi. Acceptissimam esse ipsorum constantiam erga se firmiter teneri. At uero Mefzko cernens beneficium restitutionis in fratre non esse, ad Fredricum Imperatorem conuertitur subsidia petiturus. Sed cum & ibi nil prorsus perficeret, ad quandam Boleslaum olim per maritimam prouinciam questorem, quem iam Kazimirus in ducem Pomeranie inferioris creauerat, se conuertit. Cuius filius filiam suam matrimonio copulauit, eum ope maritime gentis non obsequelam quidem, sed fauorem inimiciciam assequitur. Mefzko igitur taciturne Anno Domini MCLXXXI mo fretus auxilio occulte Gneznam nocte adiit, & diluulo subintrat & occupat, omnesque patrimoniales munitiones repente recuperat, Kazimiro fratre suo occultiore, illi facultatem recuperandi prebente. Quia vero nunciorum accessu spes spei concipitur maioris, proponit ille in fratre recuperare principatum, diuque inter se iam uerbis, iam armis, sed Mefzko longe inferior viribus plus ingenio & arte contendit ac dolo.

Quo

Quomodo Kazimirus vicit Ruthenos.

Contigit itaque, quod vrbs Brestensis Russie ab obediencia Kazimiri recedens, consueta tributa eidem dare denegat, & ad resistendum Kazimiro arma preparat. Quamquam & eius principem Kazimirus manu forcium recollecta anno Dni MCLXXXII. precessit, ipsamque viriliter subito impugnat & acquirit; vrbeque predicta sic repente acquisita & prefecto proprio in ea posito versus Haliciam castra mouens iter arripuit filium sororis sue alias cum patre eiectum ad Regnum Haliciense restituere proponit. Qui Swseboldus dux Bosie cum principibus Ladmirientibus & Allicientibus primatibus ac electorum Trbianorum & Partorum innumerabilibus turmis accurrens bellum campestre non inducere quidem, sed inchoare presumens, ipsum animose aggreditur, plus de multitudinis copiosa quam de strenuitate suorum presumens. Quorum primas acies Kazimirus impetuose ad instar fulminis strenuissime transuerberat, ensibus dissecat, hostes, quasi agri fenum humo prostermit. Res igitur non minus fidei, quam stuporis plena, quod illum & suos in tot robustorum milibus non impetus hostium obruit, non tot mucronum acies transuerberat, non densa telorum spicula configunt; quin hostes robustissime obruit & transuolat ense fulmineo. Et tandem non vincendo fatigati feruentes in se hostium luctus excipiunt, quos admodum scopuli obterunt & obtundunt. Sic quasi omne robur hostium coliquescit, iuxta verbum: Vincit conflictu lapis, olla suo cadit ictu. Petra stat inuicta fouens fert olla quasi icta. Que cum impeerit prelia teste perit. Hostes namque viso viridis aquile signo tanto minus confluunt, quanto viatoriosius principem Kazimirum conspiciunt triumphasse.

L2

phasse.

Kazimirus II.
Monarcha
Polonie Bre-
stensem Vr-
bem occupat.

Et Russos ma-
gno Prælio
vincit.

84

(S)(O)(S)

phasse. Sic ut tot milibus ex ipsis hostibus prostratis, vix quidam principes eorum evaserunt, agilitate pedum; residuos autem satur gladius absorbuit, aut fugientes ynda torrens inuoluit aut vinculis victor mancipavit. Igitur Kazimirus gloriosus victor de Ruthenis existens sororis sue primogenitum, alias ut premis- sum est, de Regno eiectum principem, Halliciensibus restituit. Qui post recessum Kazimiri avunculi sui veneno a suis sibi propinato fuit extinctus. Qui in Regno Hallicienfi Lodimirus frater eius per matrem, Kazimiri sororem successit. Fertur namque, & in quibusdam Cronicis scriptum reperitur sororem Kazimiri predictam filiam Boleslai Crziwousti primo filium Regis Pannoniorum virum habuisse, de quo hunc principem restitutum genuerat, antequam vir eius de Regno fuisset eiectus. Mortuo autem filio Regis Pannoniorum, viro eiusdem, Boleslaus Crispus ipsam cuidam principi Russe dederat in uxorem, de qua plures filios procreauerat in Allicienfi principatu agens; & cum primogenitus eiusdem Nepos Pannoniorum Regis Regnum Haliciense a fratribus & a vitrico restitui veluti primogenitus & ad ipsum ex successione paterna speratam mater eius ad iussum viri, ut creditur, negabat ipsum filium suum esse, asserens suppositum viro suo primo gracia complacendi. Et ob hoc successio sibi in Regno Hallicienfi negabatur; Kazimirus avunculus eius sororis dictis incredulus nepotem Regno restitui curavit; propter quod bellum predictum dicitur fuisse commissum.

Kazimirus Ladimiro fugato Romanum instituit.

Fata Regni
Hallicienfi.

Kazimirus itaque potenter Russiam ingrediens
Ladimi-

(S)(O)(S)

85

Ladimirum de Regno Allicienfi fugam inire coegit. Quo fugato Romanum, sororis sue filium, de secundo viro genitum Halliciensibus principem instituit, & pacata Russia ad propria feliciter remeavit. Ladimirus vero a Rege Pannoniorum restitutionis implorat auxilium. Rex autem Pannoniorum minime compaciens; sed potius Regnum Haliciense ambiens Romanum eiecit, Regnum Haliciense occupat & proprium filium instituit Regno in eodem. Exulem vero, ne filio suo noceat victum ergastulo includit. Qui tandem carceris squalore angustatus nimium & custodibus carceris munera promittens, captiuitatem euadit. Hic postmodum in partibus Russe existens tum patrimonialibus bonis contentus, quadam temeritatis audacia assumpta limites Regni Polonie cum quibusdam latrunculis invadens raptas Illustrum feminas & nece sacrilega in Christianorum populo in die assumptionis *Beate Virginis* crudeliter comissa intrans ultimas barbarorum transtulit regiones. Quamobrem prefatus sceleris auctor per Kazimirum de omnibus patrimonialibus bonis fuit in exilium relegatus.

Ladimirus Kazimiri gratiam & veniam impetrauit.

Quamvis autem eius seniore indignacionem formidare debuit, cuius maiestatem ausu temerario offendere presumpsit; quia tamen ad pijssimi Kazimiri munimen confugit, desperare venie successus illi nunc defuere. Non solum enim temeritatis presumpte veniam impetrat; sed etiam apud sacrorum principis oraculum gratiam assequitur ampliorem. Nam quod feueritate Nicolaus ille famosissimus sacri principis palatii destinatus filium Regis Hungarie, qui cunctis ori-
entali-

entalium regionum Polonie videbatur cum omnibus Pannoniorum pompis ac paratibus potenter trucidat & expellit; exulemque Ladimirum in Regnum Halicense restituit. Sic manus huius eadem vulnus opemque tulit; vnde montalium Regna tantus terror concussit, ut omnes ad Kazimiri nuncium plus quam tremule folium tremescerent. Huius autem Kazimiri tempore per Ægidium, Episcopum Muchinensem, ossa sancti Floriani Cracouiam apportantur; & per Episcopum Gothcam suscipiuntur reuerenter, & deuote. Qui Gothca Episcopus Anno sequenti diem clausit extremum. Cui Fulco per Canonicam electionem in Episcopatu Cracouiensi successit. Lestko iterum dux Mazouie & Cracouie filius quondam Boleslai Crispi anno sequenti videlicet migravit ad CHRISTUM: In cuius dominio Kazimirus, Cracouiensis Dux eidem successit.]

Gedeoni Epi-
scopo Cracov.
succedit Ful-
co:

*Cracouite Kazimiro derelicto Meszkonem senem in
dominum suscipiunt.*

Ladimiro igitur Regno Halicie; ut premissum est, feliciter restituto procures Cracouie aduersus Kazimirum magno furore, pro eo scilicet, quod tantum nephas & flagitium; quod idem Ladimirus ipsis inferre presumpserat, in ipso non fuit ultum, sed potius miro nimio munere premiat; quem decebat magis patibulo affigi, quam Regno sublimari; assensus quoque Regis Pannoniorum soluto federe securitatem Regni Lechitarum prorsus expirare. Vnde quod viribus nequeunt, dolo parare disponunt. Kazimiro denique in Russie partibus constituto diuturno tempore negotia disponente, fingunt necis artifices Kazimirus

Bellum Polo-
nicum intesti-
num:

rum toxico interemptum; pro duce quoque Meszko-
ne transmittunt; eumque ut festine Cracouiam pro-
perare non desinat, hortantur. Quo subito veniente
ciuitas Cracouiensis in Castris & municipiis eidem ap-
perte traditur; solo Fulcone Cracouiensi Episcopo pro
viribus resistente, sed minime perficiente. At ubi
proditoris nephas ad aures Kazimiri rumor detulisset,
Kazimirus intrepidus cum Romano, Wladimiro &
Wstheboldo Belszie principibus suis nepotibus Craco-
uiam aggreditur. Cuius aduentum Meszko frater pre-
stolari non audens: sed Boleslaum filium suum cum
gente copiosa in Castris derelinquens ad propria se-
stine rediit; Kazimirus uero obsidionibus Cracouiam
circumdat ac breui diei interuallo recuperat, omnes-
que municiones & municipia redduntur eidem; Bo-
leslao nepote cum gente sua in captiuitatem sponte se
prebente. Sed Kazimirus Regno informato nepotem
suum cum omnibus captiuis additis muneribus a capti-
uitate absoluens ad Meszconem fratrem suum genero-
se remittit. Que res Meszconis animum tanto amore
deuicit, ut omnium iniuriarum totaliter oblitus am-
plexibus gratulabatur fraternis. Huius autem facti
& concordie fuit auctor Ille insignis industrie vir Pe-
trus Archiepiscopus Gneznenfis. Quem vidit Vincen-
tius Kadlubkows, Episcopus Cracouiensis, qui scripsit
hec; & scimus, quia verum est testimonium eius. Re-
gis quoque Pannoniorum federa Nicolaus, princeps pa-
laci cum Fulcone Episcopo Cracouiensi ad statum
pristinum reintegrare cupiens Reges Hungarie & Po-
lonie ad certum locum comportare studuit, & iuxta
sanctorum instituta, videlicet Sanctissimi Polonorum
Patroni Adalberti & Beati Stephani, olim Vngarie Re-
gis spondet vterque communiter coli Regni debere a-
micicias

Pax inter Hun-
gariam & Po-
loniam sanc-
ta:

micicias concorditer alterutrus hostiliter insectari, communesque prosperitatum successus indifferenter affidue futuris temporibus obtinere.

Qualiter Kazimirus Pollexianos subiugauit.

Kazimirus II.
Pol. Monar-
cha cum Exer-
citu Borussia
ingreditur:

Kazimirus itaque prefatus ex omni parte amicorum tutela stirpatus Prussorum terminos aggreditur, quorum continua per prelia invasionibus creberrimos nimium afflicti, & vix tandem non sine graui bellorum certamine subactis Pollexianorum terras subintrat, quorum ceruicofam feritatem nondum quisquam bello vel insultu hostili attriuerat. Sunt autem Pollexiani genus Getharum seu Prussorum gens atrocissima, omnium ferarum immanitate truculencior, inhabitatrixque vastissime solitudinis, ad quam propter concretissimas nemorum densitates & bituminata locorum palustria via patebat inaccessibilis. Horum habitacula Kazimirus flammarum facibus desorbuit, cuspidum accensum ictibus persequit; donec flagrata pene tota prouincia Pollexianorum primi proceres ad Kazimiri pedes obtentis dextris pronis seruiciis prosternuntur, tam suam, quam reliquiarum patrie salutem deprecantes. Ad cuius calamitatem Serenissimi principis pietas mox compassionem animi inclinat, ydoneaque & sufficienti obsequale ac prestacione tributorum caucione applexionis suscepta, cum nimio triumpho ad propria feliciter remeavit, ubi non sui victus corpore, sed suorum persuasus lassitudine aliquatisper ocio indulget.

De Morte Kazimiri.

CASIMIRI
II. Pol. Mon-
arche Mors
& Elogium

Fuit autem victoriosissimo Kazimiro deuote consue-
tudo sollemnia sanctorum deuotissime venerari; unde cum
beati

beati Floriani diem in diuinis officiis in oracionibus & gratiarum accionibus totum Deo peregrisset, sollemnes hostias effundendo; & in crastino principibus & primis proceribus Regni ac Episcopis epularum conuiuia preparare iussisset. Qui inter epulas multa leticia exhilarati plurima inuicem conferunt. Et primo de hostium prosperis ubique triumphis; secundo post tanta laborum discrimina principibus incolumitas; tertio tam propria, quam patrie secunda tranquillitas; quarto rerum & corporum festinior amenitas. Adheret etiam omnibus deliciis suauior Serenissimi Kazimiri principis alacritas; que omnium exultandi animos refulcendi cordi hilariter perfundebat. Et cum etiam vox exultacionis alcius resonaret tante glorie serenitas & leticie iubilus repentina subito tempestate obruitur, & non extrema luctus occupat pro dolor, sed media gaudii. Sicque conuersa est in luctum cythara Lechitarum, dum enim quasdam de salute anime questionibus pontificibus Kazimirus proponeret, modillo hausto poculo mox prosternitur morbo, incertum an extinctus veneno. Sicque vnicum illud sydus patrie Kazimirus occubuit. Tante igitur tristitiarum tenebre opprueuerunt populos, ut omnes meror ingens omnimode occuparet, ad quos tanti infortunii calamitas poterat petuenire. Mortuo itaque felicissimo Kazimiro Anno Dni MCXCIII. ortum est quoddam chaos & personarum confusio de tam inopinato euentu, quibusdam supra se stupentibus, aliis extra se raptis, plurimis uero velut quoddam fulminis ictu prostratis. Vidisses enim plurimas magnatum ymagines velut prorsus exanimas, nonnullos vberibus lacrimarum ymbribus perfusos. Vultus Matronarum illustrum ac virginum, quibusdam fulcis vnguium crebra

bra cruoris proscindi flumina; quosdam uero allisos ad statuas propriis penes ictibus excerebratos, omnium illo moriente vna & eadem commoriendi voluntas. Non desunt tamen in eodem hore puncto quedam plurima ducentes suspiria, qualiter primates ad sua vota inducerent aut vacantem principatum occupent, sed in suis cogitationibus tandem euanescent.

De Albo Lestkone filio Kazimiri.

Comitia in qui-
bus LESZKO
Fil. eligitur.

Exequiis igitur funeralibus sollempniter peractis Wenerabilis Ille Cracouiensis Episcopus, primo cum primatibus de Regni successore tractatu habito, omnes ad colloquium conuocat, & vix tandem strepitu sopito ait illis: Pyus o proceres dolor est, sed impia doloris atrocitas: pie quidem princeps defunctus dolet, defuncto alius substitui non negligatur. Ob quam causam queso examen apum sepe defluit & prorsus deperit, nisi quia in locum principis mortui alium substituere negligit uel ignorat? Vnde quedam reptilia, que steriliorem habent principem eo vix defuncto mox illum in eius locum assumunt, qui primus de morte principis lacrimas emittat. Et quamuis Kazimirus mortuus videatur; in suis tamen facile mori non potuit; in quibus adhuc viuere videtur & futuris temporibus viuet in gloria. Nec vitis dicitur succisa, quam vini palmites viuere protestantur. Due namque vites & duo supersunt luminaria, duo filii Kazimiri, Lestko & Cunradus, licet in pupillari etate constituti. Dignum uero est maiorem etate dignitate paterna insigniri. Ad quod quidam vir insignis respondens ait: Saepe, inquit, presul Wenerande omnibus est amplexanda vestri salubritas consilii, maxime in hiis que di-

lacio-

lacionem non capiunt. Periculosa est enim mora, ubi in se trahit pericula: ideo in eligendo principe nulla debet committi negligencia: sed tamen de persona Principis omnium experienda cunctatio & diligens vigilacio exhibenda. Non enim decens est, ut cano uertici impubertas dominetur. Immo valde puerile est ut imprudentibus viris puerilis imperet imprudencia, cum uerbum sit Sapientis: Ve terre, cuius princeps puer est; presertim cum principem discretum, strebuum, cautum & industrem esse in omnibus ad omnia conueniat. Hoc autem dicebat, ut Meschco senex princeps maioris Polonie vel nepos eius Mieszco, dux Oppoliensis, de quo premissum, substitueretur princeps. Ad hec vir zelo iusticie plenus, Ffulco antistes respondit. Hec a te, utpote viro prudente, non eleganter sunt allegata: sed presenti articulo prorsus locum habere non videntur; que tunc demum vera esse poterunt, cum de eligendo principe, non de uite successionis disceptatur. Prorsus enim aliud Juris habet Eleccio, aliud Jus successorium; in illo est liberamen librationum libertas ac in isto vrgentissima Juris necessitas: ab illo omnes citra legitimam etatem relegantur; ab illo nec infantuli nec postremi excluduntur; que etiam omni sollempnitate Juris vallatum rumpunt testamentum. Sed illud, quod de regimine Reipublice tetigisti, paruulis istis non officit. Nam si Respublica Juris testimonio instar habetur pupilli; constat idem esse Juris in utroque; Quia ubi eadem ratio, eadem est Juris censura. Nec ergo pupillis omnem tutelam auferas; ac etiam reipublice tutores non negabis. Nec enim per se Principes rempublicam administrant, sed per administratas potestates. Ideoque promptum per impium & iniquum dissimulare,

Ma

nedum

nedum impedire ratio doceat, quod poscit utilitas, quod iubet honestas, quod suadet pietas, quod Juris utique imperat & cogit necessitas. Non est igitur hoc, quod consensum & fauorem procerum per vota omnium & affectum populi, ac per te possit remoueri. Proinde vnanimis omnium vox celatenus & hilaris alacritas attollitur: viuat, viuat Princeps, Rexque in eternum; omnesque tanta serenitas leticie quadam sollempnitate perfudit, quod quasi preteriti meroris nullam meminerunt angustiam; tanta illis dulcedo, tantus amor & tanta omnibus amoris affectio erga pupillos, vt non fauor nec odium, non tribulatio, non gladius, non questus, nec vlla penitus occasionis necessitas ipsos ab ipsorum latere, ab obsequio posset aliququaliter disiungere. Post autem Primus ille Comes Nicolaus princeps milicie omnibus summe negociatus, omnes de constancia & forma fidelitatis ammonet & informat eosque, ne cuiquam in contrarium suam possint mutare voluntatem, Iusiurandi religione constringit. Nouerat enim vir prudens volatile semper esse mentis humane vehetrum ac in lubrico glaciali positos animi affectus.

Mieszko Senex sublimacionem Nepotis dolens plangit.

Hys auditis Mieszko senex maioris Polonie princeps contristatus & indignacionis dolore repletus lectulo prostrernitur, inquiens non suum apud illos dolorem contemptum, non tam Jure primogeniture confuso, quam super excellentem tante dignitatis maiestatem scurili ludibrio prostratam, que etiam sine ridiculo dissimulare non potest. Infantum est cum infantibus ludere parumper equitare in arundine longa.

Dolo-

Dolor Mieslai
Senis ob LE-
SCUM album
electum:

Doloris quoque non dispar est ratio, quia cum in fratre meo Kazimiro huius Regni corona ceciderit, eam non subleuare, sed in sceno & in quodam lacu miserie suppressere, remque publicam hostibus exponere studuerunt. Infantem quoque principem creant, vt eo pretextu ipsi principibus suis principentur, vt stitpe regia prorsus eradicata liberiori tandem potiantur imperio, & pro vno capite tot ex ipsis succrescant Reges, quot capita. Vestri nempe, o proceres, misereor vestri, vestra me mouet calamitas, vestrum omnium hic agitur discrimen, vos eis obsequiari oportet, quos vobis obsequi decuerat, eisque verbis & eadem verborum acrimonia Boleslaum longum Szlesio & fratrem eius Mieszconem loripedem Oppoliensem duces filios olim Wladislai exulis fratris sui crebro sollicitat & ad suum votum inclinat; aliorumque procerum tam huius Regni, quam extraneorum vndique conquirat subsidia, de quorum subsidio presumens, Cracoviensis provincie magnatibus scribit, precipit & mandat, vt a Lestkone resipiscant, ipsumque principatui excedere iubeant, nec arundineo baculo innitentur; sed sese principem recognoscant, ac gratiam gratuito mereantur obsequio, ne feruorem prelii experiri cogantur.

Turbæ exortæ

[De Prelio inter Mieszconem senem & Cracouitas commisso.]

Anno itaque Domini MCXCV. Cracouienses priuatus vnus voluntatis effecti, Mieszconi remandant, gratuitum dici non posse, quod minatico strepitu extorquetur. Promptus ergo esto, si desistere nolis; promptos nos ad resistendum inuenies: iuxta versum: Pondus inest verbis & vocem fata secuntur. Proinde Mieszko

Prelio Mie-
szko Senex cū
Cracouiensibz
gesto victus &
vulneratus:

Meszko senex manu forcium recollecta, Cracouiensem prouinciam appropinquat; qui Cracouienses cum Romano, duce Wladimirienſi, non cum parua ſuorum & Ruthenorum armatorum innumerofitate accurrunt. Meminerat namque Dux Romanus beneficia per Kazimirum, auunculum ſuum, ſibi impenſa, apud quem pene a cunabulis extitit educatus, eodem quoungebatur, principatu Wladimirienſi a Kazimiro fuerat inſtitutus. Sciebat eciam Leſtkone & Cunrado excuſſis ſuo capiti ſecurim imminere: Hinc a Leſtkone ſene ſi viciffet, illic a principe de Kyow, cuius filiam dato libello repudii a ſe remouerat. Eſt autem in Cracouienſi prouincia locus a nomine fluuii Meſzga-wa dictus ab Andrzeowienſi cenobio non longe diſtans; in huius loci pinetis ſiue rubetis vterque exercitus conueniens acies inſtruxit. Non filiacio paternitati reuerenciam exhibuit, non filiacioni paternitas ignoſcebat; non fraternitatem fraternitas, non affinitatem affinitas, nec vlla ſancta ſpiritualis cognacio agnoſcebat; ſed omnes invicem ſine omni delicto promiſcua cede ſeſe interimunt. Tunc Meſzconis filius Boleslaus Criſpus expirat. Sic quoque inclitorum gloria proſternitur; & Meſzconem ſenem quidam miles Gregorius lethaliter vulnerat; quem cum occidere nititur; ille deiecta galea ſe eſſe principem exclamat. Quo miles cognito veniam precatur, eum ab aliorum impetu conſervans prelium declinare facit. Sed & dux Romanus grauibus in ſe ſuſceptis vulneribus, non ſine magna cede ſuorum a prelio diuertere cogitur. Nam in principio congreſſus pars ſuorum maxima Ruthenorum terga fuge dederat, quod Cracouitis victorie ademit triumphum. Quorum plurimi non prelio intenti, ſed Ruthenos fugientes quidam auditate prede, quidam indigna-

indignacionis animoſitate fuerant infectati; poſtquam autem fuiſſet dilapſus populus a prelio; affuit iterum in Meſzconis ſenis ſubſidium Meſzko loripes, dux Oppolienſis predictus, cum nepote ſuo Jerolſao, Boleslai ducis Slefie filio; qui in loco pugne nemine penitus re-perto, cum iam vtraque pars ab invicem diuerterat, gratulantur & exultant, quaſi victorioſe campum certaminis obtinuiffent, ſigna victorie extollentes: quos Comes Goworicius aſeſſe intelligens, licet in pauca manu virorum forcium aggreditur & ad inſtar fulminis impetum faciens viriliter conſigit atque pugnat. Sed diſpari hoſtium numeroſitate agitatus tandem ſuccumbit, capitur, captus abducitur, & diu tentus vix demum amicorum interuentu a captiuitate liberatur. Porro Eſfulco preſul, ſepe dictus, inter ſpem & timorem anxius oracioni propenſius intendit, belli exitum in loco ſemoto preſtolatur: Qui cum quendam de prelio venientem vidiffet, ait, proſperene nobiſcum agitur; qui reſpondit noſtros nunquam deſerat hoſtis ho-dierna die noſtra proſperitas; cedit enim Romanus & primorum primi proſtrati, quidam capti, nonnulli diſfuge dilapſi, totuſque populus noſtri exercitus emarcuit. Et illud cercius certo habe, ſenem Meſzconem cum triumpho ſpoliis honuſtum Cracouiam proſciſci. Vix hic finierat & ecce alius, itemque aliud aliud ſupereſt proferens mendacii comentum, vnde preſul, aut ergo cuilibet eorum credamus aut nulli, cum dicta eorum diſſona videntur. Supereſt igitur, ut aliquis noſtrorum rem diligencius exploret. Cui quidam preſto ego ſum; ait illi preſul, tria verba tene impiger, diligens, cautus. Eſt angelus domini tecum. Igitur ille clericali habitu imutato pedestri curſu ad locum prelii veniens rem diligencius explorat, nunc ab eis, quos

quos semivivos reperit, nunc ab hys, qui predocimii erant occupati. Qui cum omnia exploratissime didicisset, quantocius reuertitur, & cuncta per ordinem pontifici pandit. Senem Mesthconem sub duplici onere gementem ad propria remeasse; sub onere meroris pro morte filii, & sub onere doloris pro vulneribus in se susceptis. Romanum quoque vulneratum, non tamen letaliter nunciat. Quem Pontifex nocte proxima insequitur, insecutumque obnixè reuocare studet; ne Mestco senex ira incandescens & viribus resumptis per se vel Wladislaum filium suum Cracouiam occupet. Cui Romanus, geminæ me pater carissime ut vides compedit debilitas, vna in me ipso, corporis ob vulnera; altera in meis ob milicie carentiam, que partim prelio corruit, partim fuga disparuit. Ad quem Presul: quid ergo consulis. Cui ille: Tuam non latet prudentiam. Nam prudentia serpentis est in custodia: Caput igitur custodiri iube, donec nostrorum vulnerum tumor detumescat. Romano itaque ad propria remeante, primi procerum Cracouie, ut primum crastina dies illuxit cum paucorum quidem, sed exercitatissimorum manu hostes querunt vndique. Quibus non inventis, an senem Mestconem insequi debeant, an Mestconem loripedem a presule sciscitantur. Sed presulis consilio neutrum facere iubentur. Jubet ergo pontifex & consulit, ut ad sedem Regni properent, custodiamque diligentem adhibeant, ne quasi vaccantem quisquam occupet. Nam piscium genus facilius deprehenditur in gurgite turbido. Cracouiam itaque festine adeunt, & sollempnius quam ab initio sollempnitates institute principes instaurant. Itaque mater puerorum tam in consiliorum industria,

quam

Cracovia ad-
versus hostes
munitur:

quam prudentia rerum mulier supra muliebrem sexum prudentissima, legitimam in se tutelam pupillorum suscipit, donec maior filius adolescat. Ad cuius nutum pro meritis singulorum distribuuntur dignitates Castellanie quoque & potestates. Tanta erga illam & pueros omnibus fuit reuerencia, ut procures quasi obliti status sui dignitates mulieri mallent obsequi, quam pueros deferere. Presul vero Ffulco & Nicolaus Comes Palatinus curam reipublice suscipiunt; cuius administracionem ydoneis & fidelissimis primatibus distribuunt, siluitque aliquamdiu terra & pacis aliquantisper facta est tranquillitas.

Lestko Albus in Hallicia Romanum instituit.

Porro dux Lestko etate proficiebat & industriis, utpote adolescens studiis sese ad iuvenile robur exercens; iamque in hys exercitacior ad armorum vsus aspirabat, qui necdum tyro, necdum miles gloriose tamen in se milicie premonstrabat insignia. Ex quibus illud saltem culmen glorie suscipit, quod super omnes Russie principes, licet adhuc adolescentulus quasi quidam sol emicuit. Eo nempe tempore Wladimirus, frater Romani germanus & Lestconis amitalis dux Hallicie, nullo herede legitimo relicto debitum nature persoluit. Vnde Russie principes quidam munere, quidam arte, nonnulli merito ut quoque vacantem student rapere principatum. Inter quos dux Romanus quanto pereximior, tanto ambiciosior solercior, cum se aliis principibus disparem cerneret, duci Lestconi obnixè supplicat, ut eum perpetuo famulatu sibi obliget, & ipsum non principem Hallicie, sed procuratorem suum sibi constituat; alioquin indubitatum hostem

N

sibi

Wladimiro
Haliciens Du-
ce defuncto
Romanus suc-
cedit: Prin-
ceps Wladi-
mirienus;

sibi iminere non ambigat, si aliquis principum Ruffie illius principatus sedem ceperit. Sed friuola visa est quibusdam eius peticio, tum quia non est tutum patrie principem creare de famulo & extraneo; tum quia res magna, res utilis longe utilius ut per se possideatur, quam alteri committatur. Ad hoc quidem inquit, qua ratione extraneus dici potest, cum quo princeps noster Lestko secundus consanguinitatis gradu fore reperitur? Quo pacto obsecro de Romano ambigi potest, qui nostre reipublice coadiutor fidelissimus & quasi quidam pedagogus extiterit. Cuius examinatissima fidei constancia & diligens obsequiorum studiis in foribus clarescunt, qui ob nostram necessitatem, suscepta adhuc in se cruda gestat vulnere. Horrendum certe nefas esset, aut in consanguineo pietate destitui, vel in proximo mutui debitum non reddi. Sicque parantur cohortes & versus Halliciam castra mouenda deliberant. Interim vero sanccius principem Lestconem domi iocis indulgere quam intempestiuus laborare itineris sudoribus. Sed adolescens pene illacrimans pro pudor, inquit, o procures, me feminam estimatis non principem. Parum enim distat a femina, qui semper cetus colit femineos; & fama est quosdam sepe sine Rege prostratos, quo tamen in cunis tandem in prelio peracto de hostibus triumphasse. Non ergo ut princeps sed ut signum principis vestra castra non deseram: alioquin vel solo comite sociatus vestra sequar vestigia. Gratulantur omnes tanti animi habere principem, adolescentie flore rutilantem. Mirantur sioguli in tam tenella spica tante maturitatis gradum, stupet inuicem nondum testata vestitum soliditate matura nuclei preferre saporem. Ruffie igitur limites Lestko animosius aggreditur. Cui primi Hallicie primates pronis illi ceruicibus occur-

runt, omne obsequium, omnem clientelam suam, suorumque subiectionem ac fidelitatis perpetuitatem cum dacione Tributorum pollicentur. Ipsum Regem ac sue salutis presidium eligunt & optant. Eligere, inquit, dignetur vestre serenitatis dignacio animum vestri persona nobis imperare velit, seu in substituta. Nichil enim aliud querimus, nisi ut vestri nominis gloria super vos inuocetur. Hec illi licet in dolo, ut quasi securis caucius occuparet. Nam dolum subesse mox rei euentus declarauit. Prima siquidem ipsorum opida & fortalicia Lestconi contumaciter resistunt & rebellant. Quibus tandem contritis & subactis Halliciam properat vallare & impugnare proponens. Sed ad instar arene hostium innumeritas conglobonata reperitur. Quibus dux Lestko per suos mandat & imperat, ut mox a finibus Hallicie recedant, aut campestre bellum prestolentur. Qui pro reuersione prelium vociferabatur in instanti. Sed cum Polonorum effulserunt acies, fere omnis illius multitudinis animositas penitus contabuit, nec vlla prelii apud illos resistencia sed fuga in instanti: belli tamen dilacionem pretextu pacis obtinende postulant & impetrant. Quibus deliberacione suspensis; Hallicienfes pronius quam prius ad stabulum ducis Lestkonis prosternuntur. Nec iam ficto, sed summo affectu principem sibi creari proposcunt; quia suorum principum viros, in quorum confinitate fiduciam fixerant, emarcuisse conspiciunt. Romanum igitur ducem, quem quasi fulgur horruerunt, coguntur suscipere; cuius ingeniosam tyrannidem & atrocitatis astutissime ambitionem impetuose in suis exercere consuetam iam bene experti nouerant. Angustie igitur illis vndique: nam rebellandi nulla spes: preces ergo precibus accumulans, ar-

genti auri talenta innumera, gemmas preciosas, vasa & vestes generis exquisitissimi; omne sericorum genus rerum prestantissimarum duci Lestconi offerunt, & singulis annis ad thesauros principis similia illatos pollicentur. Cuiuslibet eciam condicionis obsequium, tributorumque donacionem repromittunt, ne Romani iugo subesse compellantur; sed eius declinent imperium. Sed hys non obstantibus omnium Lechitarum in Romanum principem resedit sententia. Omnibus itaque Ruthenorum primis ac precipuis renitentibus Romanus princeps Hallicie instituitur per ducem Lestconem. Quod beneficium Romanus postmodum Polonis male rependere studuit, ut infra patebit. Nam formam fidelitatis erga omnes pari coluit perfidia in suos maxime crudelis ac truculentus.

De Truculencia Ducis Romani.

Romanus in
Hallicienfes
Tyrannidem
exercet:

Duce igitur Lestcone ad propria remeante, Romanus crudeli tyrannide inductus, satrapas Hallicienfes florentissimos incautos occupat & trucidat: quosdam viuos ferro infodit, quosdam inebriatos dicerpit, alios excoriat, multos quasi signum ad sagittam figit, nonnullos exenterat & interimit, omne genus supplicii in suis experiens, grassancior ciuibz hostis efficitur quam hostibus. Nam quos palam apprehendere nequivit, ut puta ad alias prouincias metu dispersos dictis blandimentis & dolosis ingenis revocatis amplectitur, honorat & sublimat; & mox tandem precipitat, & inexcogitatis iubet interire tormentis. Ad hoc ut fugitiuis terrorem incutiat, & potencioribus de medio sublati securius imperet. Vnde ille erat quasi sollempne prouerbum: Melle apum securius vti non posse,

posse, nisi examine penitus oppresso. Aliorum ergo infelicitate oppresso tempore creuit in immensum. Ita ut in omnibus fere Russie principibus ac prouinciis potentissime imperaret.

Mescko senex tercio Cracouiam dolo adipiscitur.

Hys itaque peractis Mescko senex ambiens principatum Cracouiensem, qualiter ipsum assequi possit, industria & doli veneficio rem aggredi meditatur, se viribus potencie nepotum imparem esse recognoscens; ideoque maiorum natu animos prius quadam benignitate pertemptat, conciliat & ad suum votum inclinat. Sed quia omnes amor adolescentum adeo demulserat, ut omnium animi ex animo matris ipsorum pendere videantur, Matrem igitur ipsorum tam scriptis, quam nunciis nonnunquam muneris importunitate sollicitat, ayens quod non principandi gloria, sed pro Regni tranquillitate & filiorum eius tranquilliori statu esset sollicitus. Nec aliud se optare ad presens, quam ut omni discordiarum fomite prorsus extincto, nullum imposterum occasionis oriatur incendium. Astruens illud aliter fieri non posse, quam hoc pacto. Cedat michi filius tuus Lestko principatu, quod ego eum in filium adoptem, eique consenquenter milicie cingulo a me insignito principatum restituam, & Cracouiensis dignitas ymo totius Polonie principatus in tua stirpe perpetua successione solidetur. Quare perpetuum nequit esse, nichilque perpetui habere, quod vulgi strepitu conclamatur, nisi princeps constituat, & eius auctoritate roboretur. Excute igitur de filii capite coronam luteam, ymo ridiculum illud gestamen capitis arte figulorum impositum. Aureum enim decet, non fictile

Miecislauus Senex Helenae
persuadet ut
sibi de Monarchia
Poloniae
cedat

fidile principes dyadema gestare, quod tuo filio ad presens & impofterum eius liberis nostre decreuit dulcedinis liberalitas imponi. Et quam credula est mulierum facilitas & facilis ad credendum leniri sui mater Lestconis inebriata promissionibus, suadet filio & consentit, vt ad tempus cedat principatu; tucius quoque existimans patris loco patrum venerari, quam hostem perpetue sustinere; sanciusque patrui regnare munere & auctoritate in Regno roborari, quam in vulgi semper pendere arbitrio. Conueniunt itaque loco & tempore statutis, vt mater Lestconis cum filio. Jusiurandum proponitur in medio. Jurat senex, iurant vtriusque partis procures in violatissime tenendam formam prescripte pactionis; quam qui violare presumpserit vel consulere aut quouis modo consentite violationi temptauerit per Metropolitanum & omnes prouincie pontifices anathemate innodetur, Ita Mieszco senex principatus dignitatem assequitur dolose: & anno Dni MCXCVI. Cracouiam subintrat. Qui tandem Cracouia potitus, nec Juriurandi nec pacti visus est meminisse. Si quando tamē nepotis mansuetudine & monicione diuictus meminit, aut vbi potest dissimulat, & dissimulare nequit, procrastinando frustratur Lestconis affectum. Rogat igitur & sollicitat a patruo milicie insigniis insigniri & pacti ratam habere sponsonem Seque Cracouie heredem vice versa institui. Sed ad id Mieszco respondit, quod pactis priuatis Jus publicum conuelli non deberet. Conuelliur autem si reipublice conditio deterior fieret, quod fieri quis non dubitet, si regni regimen adolescentis impericie committatur. Decencius enim adulescentia obsequi debeat, quam imperare permittatur. Sed quia Mieszco opibus & facultatibus aliorum insidiari ceperat, vt eas sibi quocun-

Mieszco Senex
denuo Cracouia
expulsus:

que

que quesito colore applicaret in paciencia procerum Cracouie, de Cracouia expellitur, & dux Lestco iterum reuocatur. Sic ergo tam pacti quam Juriurandi penam quadam confusus depressione promeruit.

Mieszco quarto Cracouiam recuperat.

Mieszco etenim sue experitissime artis non immemor, versus Cracouiam eadem arte, qua prius additis astutiis recuperare nititur, & ad matrem adolescentum Lestconis & Conradi eiusdem ingenii passibus recurrit, suspicionemque perfidie extenuare & amouere studet, & a se pacta & Jusiurandum summa religione custoditum affirmat, sed ab emulis impeditum fuisse ac preuentum. Nec sua fuisse responsa, que sua fore dicebatur; sed eorundem emulorum inuidia & dolosa astucia conficta. Nunc ergo nurus dilecta vester duntaxat non desit fauor: fides etiam apud me non deerit promissa. Nam non solum Cracouiam vestris filiis hereditandam protestor & conscribam; sed etiam Cuyauiam restituere prouinciam permitto; occupauerat enim idem Mieszco senex Cuyauiam, quamuis ad se minime dependisset. Vnum tamen peropto, vt hostis omnium communis omnibus exilio relegetur, ne de principibus animo ludibria faciat, quando vult princeps creans & quum vult & precipitans. Hoc autem de Comite Nicolao significabat Palatino Cracouiensi, quem nouerat matri puerorum tunc temporis exosum valde, quamuis alias utpote virum discretum ac strenum non modicum preceteris amplius dilexerat; cuius etiam in consilio in quibusuis negociis ipsa & eius pueri prouide regnabant, donec inuidorum dolo fabricante causas odii contra illum congererat; & ideo more femineo ad vota

Senis

Nicolaus Pala.
Crac. in Exilium
abire iussus:

Miesko senex
Cracoviam re-
cuperat:

Sed paulo post
moritur: an.
1101.

Senis Mieszconis omnium procerum Cracovie sensum inclinatus, ut vir innocens exilii perpetuitate dampnetur. Rursus igitur paciscuntur, ut Mieszco senex in Cuyaviam instanti restituatur; & in Cracovia ad finem vite ut princeps regnet, duce Lestcone ex illius constitutione successuro. Sciens autem Comes Nicolaus exilii sibi imminere periculum gratia sepe ac sepius ducis Lestconis ac matris ipsius multis modis implorat. Qui humilime quesita nec inuenta non sine graui labore cum plurima amicorum societate ad senem Mieszconem transmigrat; de quorum aduentu senex Mieszco alacrior effectus Cracovie principatum ingreditur. Cuius nactus possessionem tam pacta fidei, quam sacramenti religione penitus oblitus, nec Lestconem Cracouiensi principatui heredem instituere, ut sponderat, nec Cracoviam restituere curauit; imo Wisliciam & alia tria castra Lestconis & Conradi, asserens illa esse, Cracouiensis prouincie violenter occupauit. Que tandem magnis Maiorum Sandomirie & Mazowie consiliis ac studiis cum Cuyauensi prouincia restituta & recuperata fuere. Sic Mieszco senex Cracovia potitus regnavit potenter. Sed in breui factus est in pace locus eius. Obiit autem in Kalis Anno Domini MCCII. & sepultus in Ecclesia Sancti Pauli per ipsum fundata in sepulcro filii sui Mieszconis.

Lestko Albus respuit Cracouiensem Principatum.

Cracouiensium autem primi optimates & natu maiores cum Ffulcone Episcopo, ad Lestconem Album ducem Sandomiriensem nuncios mittunt, fidelissima illi obsequia & principatum Cracouiensem offerentes. Sed quedam inhererat fermenti massa, que

totum

Turbæ inter
Cracouienses:

totum studuit corrumpere pactum. Erat quidam vir prosapia generosus, moribus insignitus, consiliis prouidus, armorum vtitacione strenuus, omniumque virtutum venustate perspicuus, nomine Goworcus, qui tunc apud Ducem Lestconem palatini dignitate fungebatur; cuius arbitrio omnium dignitarum ipsius Lestconis cardo vertebatur. Inter hunc igitur & Comitem Nicolaum Palatinum Cracouiensem quoddam infortunium inexcetabiles iacerat discordias, susurronum fortis ingenio fabricatas. Non aliter ergo Nicolaus Comes in ducem Lestconem suum velit accommodare assensum, nisi comitem Goworcium a se reiciat & omnino expellat. Ait enim: nec fidelitati, nec obsequii locum esse inter discordias. Nec rem publicam tranquillitatis pace inter rixantes posse gaudere. Hesitat enim dux Lestko, hesitant & sui: ac in hoc dubio quid eligant, ignorant; Cracovia careant, an Virum utilem sine demeritis expellant. Sed primum dampnolum, secundum criminolum. Quibus inter dubia percunctanter reuoluentibus, Indignum est, inquit, Comes Goworcus, in re tam perspicua vestram discrecionem pendere. Nam quis ambigit multorum commoda modicillo mercari dispendio? Quis nesciat, cuiuslibet persona potius carendum esse, quam vniuersitate. Quis ignorat minus malum maiori preferendum, presertim cum publica utilitas praeferenda sit priuata. Quando ergo is vitam exponat pro amico, qui exilium horret pro domino, nisi exilium dixerim cum quis licet exul nec amicos deserit, nec periculorum se euentibus exponit. Felix ille exulatus, quem prosequitur gracia non odium testatur. Ad hoc Dux Lestko, hoc ita te comprobo proposuisse, ac si mei animi sit, quocunque pacto fatum ambitionis comple-

O

re.

re. Sed absit a principe omne negociacionum genus; inhonesta procul absint honestorum & precipue principum commercia. Quid enim illi offerunt, qui innocentissimi precium querunt, cuius luctuosi euentus sit plena dignitatum venalitas, & liberi capitis nulla sit estimatio. Alium ergo, quam ducem Lestconem, sibi querant Cracovite, qui condicionibus ipsorum conveniens sit & moribus. Cracovienses igitur intellecto ad Wladislaum, ducem Gnezeensem, filium Meszconis lenis, ac si adhuc de eligendo principe tractatum habuissent, legatos transmittunt, asserentes patri fidelitatem promissam filio se debere: ideoque in ipso electionis locum non esse, quem ad paternam successionem vocat Juris ratio postulat & requirit. Quibus primo regracians Wladislaus, graciosius sibi ait tante fidelitatis obsequia, quam gubernacula Regni. Sola enim fides est que claudit & aperit, propagat & artat, firmat, & conservat imperia. Hec sola non solum regit, sed & ipsos Reges eam regere, quam regi decet. Equidem rem aggredimini satis arduam, arduis egentem amicorum consiliis. Si ergo placet, fratri nostro Lestconi, duci Sandomiriensi, vestrum pandam propositum, quatenus non sine effectu vestra circa nos laboret intentio. Ipse namque solus & impedimentum esse potest & profectus. Nam frater eius dux Conradus eius per omnia sequitur arbitrium. Sed & Wladislaides Metzconem & Boleslaum eius nutum sequi non ambigo. Quorum etsi magnum non sit habere fauorem; operosum est tamen non habere invidiam. Proinde legatos ad Lestconem transmittit, per quos sibi ordine rem exponat, & dirigit Epistolam infra scriptam:

Plus quam anime sue fratri dilecto duci Lestconem
dux

dux Wladislaus vite utriusque salutem. Status Racionis non patitur studium sane mentis a se dissidere, vel in semet ipso coruscare, desideriam vix admittit ydemptitas amicorum. Porro & perpetuitatem dilectionis concathenavit, que res parem in nobis gignere gliscit voluntatem, & contonum in omnibus reddere debeat consensum. Et cum Cracovientem vos respicere ille certo cercius cognovimus principatum, omnium in nos vota procerum super eo noveritis incurrisse. Quorum propositum tanto confidentius aggredimur, quanto minus de vestra dulcedine dubitamus, non ut illo perpetui potiamur, sed ut promptior ad illum nobis ex nostro arbitrio paretur facultas. Hoc igitur in facto non est solum nostra promocio, sed vestri profectus honoris. Dux igitur Lestco mente huius intellecta Epistole, quidquid in se vel in suis visus est habere promotionis & studii, fraternis desideriis accommodat; condescendens contra pontificum & primatum consilia ac prudentum. Gemebant enim successionem filiorum ducis Kazimiri in illa dignitate, in hoc facto deinceps ex pirare; cernentes ipsum Lestconem contra suum commodum & profectum laborare. Unde frater eius, dux Conradus, vix tandem & quasi coactus eorum voluntati superficietenus visus est consentire. Itaque sub totius Polonie conspectu latraporum a coligato milite usque ad supremum, consensu omnium accedente, dux Wladislaus, Meszconis lenis filius, constituitur Cracovie princeps. Qui tam accessibilem, tam favorabilem, tam benignam, dulcem & suavem omnibus se prebuit, ne aliorum crederetur affectus contemnere: immo ne de propriis virtutibus arrogancior videretur, sese offerebat cunctis affabilem, etiam dona largitus effundendo. Quo non obstante subito

Oz

pria-

Wladislaus
Dux Poznani-
ensis Monar-
che iam Polonie
fortiturs

principatui Cracouiensi cedere sit coactus, ut infra patebit.

Lestco dux perpetuus efficitur Cracouiæ Possessor.

A Wladislao
Duce Monar-
chia redit ad
Lestconem:

Mortuo itaque Nicalo Castellano, Comite Cracouiensi, qui iuxta votum duces amouebat & alios subrogabat, potiores Terre Cracouiensis cum Ffulcone Episcopo ipsorum, duci Wladislao fidelitatis obsequia denegant, & expresse ipsum pro duce habere recusant; & mox pro Lestcone versus Sandomiriam transmittunt ipsum deprecantes, ut principatum Cracouiensem suscipere non recuset; qui veniens Cracouiam per vniuersitatem Nobilium in Cracouiensem principem fuit honorifice susceptus, Wladislao de Terra Cracouiensi reiecto & penitus profugato: &c.

De Diuisione Terrarum inter Lestconem & Conradum.

Lestko & Conradus
Terras
suas diuidunt:

Lestco namque primogenitus Cracouiæ Sandomiriæ Syradiæ Lauciciæ & Pomeraniæ dux & dominus efficitur; Conradus vero iunior totam Mazouiam & Cusauiam plenissime consequitur & possidet ac seminem suum diuino munere possidebit in æternum. Post hac Lestco Albus accepit uxorem Nobilem de Russia, nomine Grzimislawcam, de qua genuit ducem Boleslaum pudicum & felicem Salomeam.

Lestko & Conradus Romanum Principem Russie viccrunt.

Illo quoque in tempore Romanus potentissimus Princeps Ruthenorum sepe dictus duci Lestconi tributa denegat, audaciterque suo imperio se opponit, ac congregato magne numerositatis exercitu manu po-

tenet

tenti metas Polonie aggreditur insperate. Quod dum auribus Lestconis peritrepuit, illico paucorum armorum congregatione facta in Zawichost sibi occurrit, in eumque irruit, occupat & prostermit. Quod Rutheni cernentes, qui primo pompatice venerant, vulnerati & occisi quam plurimi cum duce suo Romano mortui ceciderunt; reliqui fuge presidium inire; in qua fuga multi in Wisla fluuio vitam miserabiliter terminarunt. Sic Romanus, qui oblitus beneficiis per Kazimirum & Lestconem filium eius sibi quamplurimes impensis, fratres suos impugnare presumpsit, a gladio corruens in loco certaminis expirat. Et hoc Anno Domini MCCVto.

Turbæ in Russia:

Lestco per Pomoranos in Dominum suscipitur & honorifice tractatur.

Post hec Lestco Albus Pomoraniam intrat, ibique ab omnibus maritimarum proceribus, tamquam eorum legitimus Princeps & dominus honorifice est susceptus & magnifice pertractatus. Negociis quoque rite & prouide ordinatis statuit loco sui Capitaneum, Swanthopelkonem nomine, virum potentem & strenuum; sed domino suo minime fidelem, ad sedem Regni sui reuertitur feliciter prosperatus.

Lestko Pomeraniæ Res ordinat:

Qui Principes in quibus prouinciis principantur.

Vt autem quilibet lector Historiarum Polonie actus & gesta ac progressum principum Polonorum, que sequuntur, plenius possit capere & lucidius nominare. Restat videre qui principes, qui Tethrarchiis hiis temporibus presuerunt. Lestco e itaque & Conrado filiis Kazimiri in Cracouia & Mazouia, ut pre-

Quotum Polonie Principes habuerit

premittitur, regnantibus, Henricus cum barba in Slesia, Wladislaus Kazimiri in Oppol, Wladislaus magnus, dictus Lasconogi, Meszconis senis filius in Gnezna, Wlad Plwacz filius Odonis, filii Meszconis senis in Poznanis similiter principantur & regnant. Obmissis namque Slesie & Oppelie principibus aliqua tamen de ipsis incidenter inserere non obmittam; de ceteris tamen scribere intendo. Siluitque aliquot annis Regnum Polonie, utens tranquillitate pacis perorante.

Wladislaus Odonis de Terra fugatur.

Janiz in Polo.
Ya Turba:

1217

1223

Wladislaus igitur, filius Odonis, sub cura Wladislai magni, dicti Lasconogi, ducis Gneznensis, patru sui existens, cum ducatum suum Poznanensem & Kaliszientem habere voluisset; & castrum Kalis ignorante patruo subintrasset, Wladislaus patruus suus congregato exercitu, ipsum de Castro Kalis fugientem utque ad Ungariam profugavit. Et hoc Anno Dni MCCXVII^{mo} qui post aliquot annos rediens Vszcze castrum, Swanthopelcone, capite Pomoranie sibi auxilium prebente, anno Dni MCCXXIII, subintrat, ipso die Sti Dionisii & sociorum eius &c,

De prelio ante Castrum Vszcze commissio.

1227

Anno itaque MCCXXVII^{mo} Wladislaus Magnus totali sue gentis potencia & magnitudine recollecta, Vszcze Castrum vallavit; in cuius structiones Wladislaus Odonis ipso die diuisionis Apostolorum de Castro repente exiliens, exercitum patru debellavit; palatis quoque ipsius cum multis Nobilibus & gente innumera prostratus occiditur. Sic Wladislaus magnus castrum impu-

impugnare desistens, ab iplo confusus abcessit; quem Wlad. Odonis post modici temporis intervalum animose insequitur & Poznaniam, Kalis & alia castra domini sui recuperat, Patruo suo invito.

De Morte ducis Lestconis Cracouie.

Tempore quoque eodem & Anno Swantopelcus, Pomeranie superioris Capitaneus, de quo superius premissum est, rememorans, qualiter Kazimirus Lestconis pater, quendam virum strenuum de cognacione Grif-tonum, Cracum Boleslaum nomine Capitis Cassubitarum in ducem paceis Pomorie & Cassubitarum creasset, sibi tamen & suis successoribus obsequialem reservans, anelebat & ipse importunis instantiis Lestconi supplicando, ut ipsum similiter in ducem Pomoranie superioris creare dignaretur. Quodque Lestco facere differebat, Swantopelcus sibi fidelitatis obsequia & tributa debitis temporibus reddere negligebat. Quod Lestco perpendens, inito consilio cum Henrico Barbato, duce Slesie, Odonis expugnare prelatum Swantopelconem Capitaneum & ceterarum Terrarum suarum Capitaneos evocari precipit, iubens ut in Gansawam prope Zuvinam predicti Monasterii Trzemenis certa die conveniret, super bono cum ipso reipublice tractaturi. Volens etiam Castrum Naklanense sub duce Wladislao, ubi Swantopelcus veniens domino suo ducti Lestconi bellum mouere presumpsit; a quo bello dum dux Lestco diuertisset ad villam Marczincova fugiens, Swanthopelcus proditor ipsum fugientem nefarie occidit, & magna strages in populo committitur utroque. Henricus vero dux predictus ibidem in balneo grauter vulneratur. Sicque dux Lestco de loco necis in Cracouiam ducitur, ibique in maiori Ecclesia

Swantopelcus
Pomeranie
Præfectus
Meszkonem
Album inter-
fici:

Cui Boleslaus
Pudicg F. sac
cedit.

1217

118
 (S)(S)(S)
 clesia honorifice Anno Dni MCCXVII. sepellitur. Cui
 Boleslaus pudicus, filius vnicus in Regno successit; dux
 vero Henricus versus Slesiam similiter reductus est cum
 nimio dolore. De cuius virtutibus infra patebit. Et
 extunc Swanthopelcus proditor nequissimus sibi in Po-
 morania ducatum vsurpauit. Fertur namque quod
 mors huius piissimi ducis, ut quidam aiunt, Wladisla-
 us Odonis per patruum suum, ut premissum est, de ter-
 ra fugatus & tempore sui exilij sororem Swanthopelci
 prefati duxerat in vxorem, & ad finem, ut eiusdem
 Swanthopelci auxiliis fortificatus terras suas a patruo
 recuperare potuisset. Quibus recuperatis etiam Swan-
 thopelcus consiliis & auxiliis assistebat.

Conradus Dux Mazouie Boleslai pudici tutor efficitur.

Conradus Dux
 Masouiae Bo-
 leslaum Cra-
 couensem cum
 Matre capti-
 uum

Denique post mortem Lestconis, preclari Prin-
 cipis, Conradus frater eius, Mazouie dux, nepotem
 suum, Boleslaum pudicum, nondum pubertatis annos
 habentem, cum suis ducatibus Cracouiensi & Sandomiri-
 enti & aliis terris in sui curam suscepit. Sed postquam
 Boleslaus annos pubertatis attingens cum sua genitrice
 dominia sua a patruo suo Conrado, tutelam suam respu-
 ens, habere voluisset, Conradus ipsum cum matre capti-
 uum & in Castro Szezechow arte custodie vinctum de-
 putauit. Qui tandem post aliquod tempus sollicitudine
 Abbatis Szezechouiensis captiuitate euadens, Zanichosth
 & Sandomirie castris vltro se sibi, veluti Domino suo
 naturali tradentibus obtinuit reuerenter. Quibus ha-
 bitis Henricum cum barba, ducem Slesie, Boleslai al-
 ti filium, fratrem suum patrualem in subsidium con-
 tra patrem suum euocauit. Qui Henricus fratri suo
 Boleslao in subsidium festine veniens, cum Conrado
 patruo

HENRICVS
 Barbatvs Dux
 Silesiae Terras

(S)(S)(S)

119

Maiores Pol-
 niae occupas

patruo suo multa prelia, non sine desolacione Terra-
 rum Cracouiensis & Sandomirie commiserunt, prius-
 quam ipsam de Terris Cracouiensi & Sandomiria eii-
 cere potuissent. Quo tandem eiecto, Henricus cum
 Barba, dux Slesie predictus, Cracouiensem ducatum
 & partem Terre Sandomirie etiam consensiente Bo-
 leslao pro se vsurpauit. Iste namque Henricus Mo-
 nasterium Oppathonienſe, cuius Monasterii Abbas &
 Ruthenorum Episcopus pro Catholicis ibi degentibus
 de nouo fuerat creatus, ad Ecclesiam Lubuczenſem
 tranſtulit omnia bona Episcopatus Rusſie olim ad Mo-
 nasterium Oppathonienſe pertinencia incorporando Ec-
 clesie Lubuczenſi predictae, licet de facto. Huius eci-
 am Henrici tempore mos ille nepharius inoleuit, quod
 Ecclesie incaſtellabantur. Nam monasterium Andrze-
 onienſe, Ecclesia in Prandoczin, Ecclesia Sui Andree
 sub Castro Cracouiensi, Scarminiensi incaſtellabatur;
 & vicissim expugnate prophanabantur.

Cunradus paganos contra Nepotes educebat.

Cunradus igitur dominia nepotis ambiens, & eieccio-
 nem sibi fore pudorosa estimans Iaczwezanszitas Sco-
 weas Pruthenos Lithuanos Szanmitas precio conuen-
 tas ad deuastandas Terras Sandomirienses Nepotis sui,
 frequenter educebat. Qui furtim aliquas Terras inua-
 dentes ipsis rapinis desolabant; Belciam quoque, Epi-
 scopi opidum & villas plurimas eidem opido adiacen-
 tes deuastarunt. Cui Cracouite & Sandomirite for-
 tissime resistebant, ipsius gentem paganica & exchri-
 stianam pluries debellant s prout in annalibus hysto-
 ris continetur. Huius Cunradi tempore gens pagani-
 ca ad euocationem eiusdem, vt premittitur, Regnum
 F Polo.

Expedicio Co-
 radi Ducis Ma-
 souiae in Pru-
 sias

114 (S)(o)(S) Polonia primitus cepit deuastare. Congregauerat enim Conradus predictus magnum thesaurum ad suggestionem uxoris sue, paganis sibi auxiliantibus largissime effundendum. Sed impunitus non remansit, prout suo loco describetur.

De Captiuitate Wladislai Odonis.

1228

Wladislaus
Odonis captus

Anno vero Dni MCCXXVIII. Wladislaus magnus cum Wladislao Odonis nepote suo congressi campestri bello inuicem bellauerunt. In quo congressu Wladislaus magnus victor existens nepotem suum ducem Wladislaum Odonis in captiuitatem euadens patrum suum Wladislaum magnum seu Lasconogy dictum, anno sequenti de terris Polonie fugauit, &c.

Dux Wladislaus magnus Gneznam impugnat.

1231

Wladislaus
Lasconogi frustra
Gneznam
impugnat: &
paulo post mori-
tur.

Demum Anno Dni MCCXXXI. dux Wladislaus magnus veniens de Raciborzs castrum Gnezne vallauit & aliquanto tempore in expugnatione eiusdem mora facta, expugnare non valens tristis abcessit, & eodem anno in exilio existens diem clausit extremum. Sic Wladislaus Odonis in totius Polonie Dominio principatur.

Quare dux Wladislaus Odonis de terris expellitur.

1232

Fata Wladis-
lai Odonis:
Ducis Maioris
Polonias:

Sequenti igitur anno, videlicet MCCXXXII. dux Wladislaus Odonis totius maioris Polonie princeps effectus, volens de sublimacione sua Deo vices rependere, qui iam duos filios de uxore legitima procreauerat,

(S)(o)(S)

115

creauerat, videlicet Przemislaum primum & Boleslaum piuum, & tactus deuotione, quam ad Ecclesiam Poznaniensem pietatis motu gerebat, in qua pater suus Odo & magnus Boleslaus & alii sui progenitores tumulati requiescunt, libertates ipsi Ecclesiae ducales concessit, absoluens omnes hereditates Ecclesie predictae, quas pro tunc Episcopus & Capitulum Poznanien-
se possidebant, ac in posterum iusto modo acquirere possent; & incolas eorundem ab omnibus Angariis, parangariis, a Stofza, a poradieu, a przewodis Podwodis, a Sepii, a Stani, ab expeditione & ab omni Iurisdictione Palatinorum, Castellanorum & omnium Iudicum & Subiudicum; ita quod coram nullo eorundem homines seu Ecclesie citati comparere seu respondere tenentur; sed tamen coram suis dominis Episcopo, Prelatis & Canonicis deceant respondere, propter tres causas, propter quas homines Ecclesie Dominis eorum presentibus, per ducalem Iudicem seu Regalem iudicari debebunt; nec tunc penas pecunias, si ad ipsas condemnarentur, Iudex ducalis tollere debeat; sed Ecclesiasticus, cuius homo fuerit, ipsas tollet. Prima autem harum causa est. Si homo Ecclesie inimicus ducis ad Terram suam deuastandam eduxerit, & si in mortem ducis machinatus fuerit; & ex hoc quidem multa capitis vel effusio sanguinis sequeretur. Ob hoc non vir Ecclesiasticus, sed Iudex ducalis seu Regalis sententiarum debeat. Concessit etiam prefatus dux in eodem privilegio Paulo, Episcopo Poznanienfi & suis successoribus monetam eudere in opido Crobis, dans eidem villam, que dicitur Sulcowacroba, & quod possit venari in quolibet loco Episcopatus sui, propter quarum libertatum donationes primates Polonorum sequenti Anno volebant ducem Wladislaum occidere; inducen-

Pa

inducen-

Monarchia
Poloniae ad
Silesiae Ducem
tanquam line-
am Ducum Po-
loniae princi-
pem translata:

116 **(S)(S)(S)**
inducentes & assumentes in dominum Henricum cum
barba Slesie & Cracovie ducem. Contra cuius ad-
uentum Wladislaus Odonis cremanit castrum Buyn &
Castrum Gnezne reedificavit. Alia autem causa elec-
tionis eiusdem ducis fuit hec, quia Henricus cum bar-
ba rememorans vulnera alias in Gantowa suscepta, si-
bi que per machinationem Wladislai predicti illata,
Terras Pomeranienses, Kalisientes, Pisdientes & Sre-
denses ac castrum Bechow de Cominetia & ad ena-
cationem Poloniam subintravit, Castraque Buyn &
Srem reedificavit, ac expensis & hominibus muniuit
decenter, locavitque in Srem filium sororis sue Han-
dleidis, Marchionis Pomoranorum, quam post mor-
tem Dyppoldi, Marchionis Moranie, Rex Bohemie
mondulus de terris Moranie cum quatuor filiis eie-
cerat, qui apud fratrem degebat pro tunc. Sed Po-
loni post aliquod tempus Castrum Srementie clam in-
trantes ipsum occiderunt. Alter vero postmodum Bo-
leslaus a paganis occiditur; tertius Przemisslaus mori-
ens in Trebnicz tumulatur; quartus Dyppoldus Ca-
nonicus Magdeburgensis ibidem decedens sepellicur. Et
sic idem Henricus cum filio suo Henrico ducis Slesie,
Polonie & Cracovie terrarum Domini sunt effecti.

*Qualiter Hospitalarii Sancte MARIE de domo Theutu-
nica Culmensi Terram introiuerunt.*

Terra Culmen-
sis Hospitalari-
is S. MA-
RIAE de Do-
mo Theutoni-
ca oblata:

Conradus namque Mazowie dux supra dictus, qui
multas infestationes a Pruthenis & Pollexianis in
Terra Culmensi sustinebat, ad Consilium Guntheri E-
piscopi, barbati nigra cruce signatis Hospitalariis San-
cte Marie Ierosolymitane de domo Theutonica con-
cessit Terram Culmensi viginti annis, ut resisterent
Fru-

(S)(S)(S) 117
Pruthenis & Pollexianis cum ipsis preliando eius iu-
uamine mediante. Infra quos annos cum Prutheni &
alie gentes Paganice Terris Mazowie ducis Conradi
predicti nimium fuissent infesti, predictus Conradus
Henricum cum barba nepotem suum ducem Slesie
prefatum in sui adiutorium euocavit, cuius fretus au-
xilio & cruce signatorum predictorum in Pruthenis
& in aliis gentibus paganis magnam stragem commi-
sit, ipsos fortiter debellando. Post cuius victorie ta-
mosum triumphum, Henricus dux, sepe dictus, Conra-
dum patrum suum peciit, ut cruce signatis Terram
predictam Culmensi perpetuo ascribere dignaretur.
Ad cuius preces idem Conradus Terram predictam in-
fra Ossam, Wissam, & Dzwanczam fluuios Hospitalari-
is predictis graciosè donando * perpetue ascripsit.

De morte Ducis Henrici cum barba.

Anno igitur Dni MCCXXXVIII. Henricus cum
barba dux Slesie, Polonie & Cracovie, diem clausit
extremum; Henricum filium suum unicum, quem de
Sancta Hedwigs procreauerat relinquens heredem. Et
sequenti Anno, videlicet Anno MCCXXXIX. Wladi-
slaus filius Odonis, Dux Polonie exul existens & in
modica parte Polonie principatum, videlicet Vszcze,
Nakel, Szim cum eorum appendiis obtinens,
migravit ad Christum & in Ecclesia Poznanien-
si tumulatus quiescit, Eodem quoque Anno Archi-Epi-
scopus Magburgensis Lubucense Castrum obsedit, alle-
rens illud per Henricum Imperatorem tempore Bole-
slai expugnatum fuisse & Ecclesie sue Magburgensi
donatum. Sed magna multitudine hominum sui exer-
citus deperdita & per Polonos deuicta mestus discessit.

Eodem

* Cumulatius hoc negotium, & Diplomatum quidem fide Celebert.
Autor Bibliothecae Polonicae nuper S. pec. IV. no. 1. exposuit.

1238
Mort HENRI
CI BARBA-
TI: Ducis Sle-
siae an. 1238.

1239
item an. 1229.
Wladislai O-
donis: Ducis
Mazowie Kolo-
nia.

Eodem quoque Anno, videlicet MCCXXXVIII. Thartari Vngariam deuastauerunt; & cremauerunt & spoliis receptis secundo anno ad propria redierunt. Sequitur de nuptiis Boleslai pudici, ducis Cracouie.

Boleslaus pudicus, dux Cracouie, Kyngam duxit in uxorem.

Nuptia Boleslai Pudici

Anno igitur, quo supra Boleslaus pudicus, filius olim Lestconis ducis Cracouie Kyngam filiam Boleslai Regis Vngarie sibi copulauit in Vxorem. Que, ut aiunt, statim, ut nata fuerat, contra morem infantum in vocem prorupit dicens: Ave Regina celorum; quo loqui desit usque ad tempus a natura prefinitum. Hec cum viro suo celibam vitam ducentes continenter ad finem vsque dum vixerunt & feliciter animas Deo reddiderunt.

Qualiter Castrum Lowicz cum districtu ad Ecclesiam Gnezensem peruenit.

Patrum Scholasticorum Plocensium:

Demum Anno supra dicto Cunradus Mazouie dux vefania indutus Magistrum Johannem Cappleus Scholasticum Plocensem comprehendere iussit & plagis appositis nimium afflicto ut furem suspendere precepit. Quem iterum iam mortuum a patibulo sublatum, & ad Ecclesiam Sancti Benedicti in ripa Wisle contra faciem Ecclesie Plocensis deferri & suspendi iussit. Et hoc id eo, quia cum Kazimirus filius Conradi predicti filiam Henrici ducis Slesie neptem ducis Henrici cum barba & Sancte Hedwigis quinto gradu consanguineatis a se distantem duxisset in uxorem. Et prefatus Scholasticus Kazimiri Magister & Pedagogus existeret; idemque Kazimirus dux circa uxorem in domo saceris sui preter Patria voluntate plus debito tempore moram faciebat.

ciebat. Imposuit culpam dux Conradus Magistro Johanni, qui ipsius consensu & consilio dux Kazimirus in contemptum patris hoc facere presumebat; & ob hoc in eius necem prorupit. Loco cuius maleficii dux Conradus sepe dictus Castrum Lowicz cum suo districtu Archiepiscopo & Ecclesie Gnezensi in satisfactionem perpetuo donauit.

De Concilio per Gregorium IX. Rome celebrato.

Denique Anno MCCXL. Papa Gregorius nonus iussit omnes Archiepiscopos Romam conuenire; Episcopi vero & Capitula eorum qui nollent seu non possent ex aliqua causa rationabili per nuncios comparerent. Ad hoc ut de consilio eorundem Fredricum Imperatorem, quem iam in anno proxime preterito excommunicarent pro eo, quod quosdam Episcopos de sedibus suis eiecerat, & quosdam Cardinales captiuauerat, ab Imperio remoueret, quia per annum & amplius in excommunicatione perdurans reconciliari contempsit. Sed ipsius Imperatoris attutia & dolo precluse fuerant vie Romam venire tendentibus: sicque venire minime vocati valuerunt &c.

Archi-Episcopi Romam vocati:

De primis Thartaris, qui Poloniam & Vngariam intrarunt.

Anno vero MCCXLI. Bathi Rex Thartarorum cum suis Thartarorum exercitibus gentis seue & innuere transiens per Russiam volens intrare Vngariam. Sed priusquam fines Vngarorum attigisset, partem sui exercitus contra Poloniam destinauit. Qui die Cinerum Ciuitatem & Terram Sandominienlem vastauerunt nulli leui vel etati parcentes. Et postmodum per

HENRICVS
PIVS Dux Si-
lesie & Polo-
nie a Tarraris
prope Elqui-
um occisus :

120

105)(0)(50

per Williciam Cracouiam peruenerunt vastantes. Qui-
bus prope Oppol Bolelaus Oppolienfis & Wladislaus
Sandomirienfis duces occurrerunt & preliari ceperunt.
Sed terga vertentes fugerunt multitudini & voluntati
resistere non valentes. Et sic decima pars exercitus
Thartarorum deinceps Syradiam, Lauciciam & Cuya-
uiam vastantes usque ad Slesiam peruenerunt. Quibus
Henricus filius Henrici cum barba Slesie, Polonie &
Cracouie dux cum multis millibus armatorum in cam-
po Castri de Legnicz potenter occurrit & animose
spem in DEI auxilio & fiduciam obtinens cum ipsis
concreditur. Sed permittente DEO, qui suos aliquan-
do propter scelera flagellari permittit, Nobilissimus
dux Henricus prefatus multis milibus hominum deper-
ditis, ipse cecidit interfectus. Cum quo quidam dux
Bolelaus, dictus Szepowa, fuit similiter interfectus.
Bathi vero Rex Thartarorum, cum intrasset Vngari-
am, occurrerunt & Bela & Culmannus, fratres ger-
mani Reges Vngarorum; Qui tandem maiori parte e-
xercitus sui in prelio amissa terga verterunt. Et sic
Baty Vngariam vastans & homines a maiori ad mini-
mum crudeliter interficiens nec parcens ulli sexui vel
etati eciam Danubium fluium pertransit. In quo Re-
gno per annum & amplius fuit commoratus, crudelem
stragem in populo & desolationem vrbiu nephari-
am committendo.

Bolelaus filius Henrici occisi de Polonia eiicitur.

Bolelaus namque primogenitus Henrici, quem
Thartari occiderunt, mansuetudine patris exutus &
seuicia beluina indutus, qui patri suo Henrico cum fra-
tribus suis, Henrico videlicet, Wladislao, Conrado
& Me-

Bolelaus Cal-
lus Dux Sile-
vie Terras Ma-

05)(0)(50

121

& Melzconi in ducibus succederat, cepit seuire in
Polonos & insolenciam nimiam exercens Theutoni-
cos Polonis preferendo & ipsis predia large tribuendo.
Propter quod Poloni sibi fidelitatis omagia facere re-
cuserunt, ab ipsius dominio sponte recedentes, adhe-
runtque dominis suis naturalibus Przemislao & Bolelao
filiis Conradi ducis Wladislai Odonis. Quo facto mox
terrigenae Poloni Castrum Przemanth sub Bolelao,
duce Slesie, a quo recesserant, ceperunt & dominis
suis Przemillio & Bolelao assignauerunt.

joris Poloniae
amittit:

*Swanthopelcus proditor, dux Pomeranie Pruthenos,
contra Christianos insurgere fecit.*

Swanthopelcus itaque proditor, qui se ipsum pu-
dorose & nepharie in ducem Pomoris creauerat, Pru-
thenos baptizatos sub ditione barbarorum constitutos
ab eorum fidelitate suo prauo consilio subtrahens sibi-
que coadunatos in eisdem insurgere fecit. Qui ino-
pinate irruentes in Theutunicos nulli etati vel sexui
parcentes multos de Theutunicis peremerunt. In cu-
ius facti vlcionem barbati cruce signati cum ducibus
Polonie coadunati castra predicti Swanthopelci Wisse-
grad & Zartawizam expugnauerunt. Castrum quo-
que Nakel, quod idem Swanthopelcus sub Przem-
illio & Bolelao iuuenibus fraudulenter paulo ante oc-
cupauerat, de eius potestate capientes, duci Przemillio
& suo fratri reddiderunt. Et hoc Anno Dni MCCLIII.
quo tempore Przemisl dux Polonie predictus edifica-
uit Castrum Cawarszin.

Adversa Swan-
topulci Pome-
ranie Ducis
Fata:

*Conradus dux Mazouie bona Ecclesie Cracouiensis
spoliuit.*

Q

Eodem

Conradus Dux
Mazoviae In-
terdicto Ec-
clesiastico sub-
iectus: & quā
ob causam?

Eodem quoque anno Conradus dux Mazoviae, dio-
cesim Cracoviensem intrauit, Ecclesie villas spoliavit
& curias Episcopi exussit & multis dampnis Ecclesie
illatis ad propria rediit illesus. Et ob hoc Prandotha
Episcopus Cracoviensis, qui Anno proxime preceden-
ti in Episcopum fuerat electus & consecratus, ipsum
ducem excommunicavit. Cuius sententiam domnus
Fulco Archiepiscopus Gneznenfis confirmavit. Et
eodem tempore Swanthopelk, Pomorae dux filium su-
um Miecznyonem barbatus cruce signatis ex pacto ob-
sidem dedit. Et quia cum Pruthenis statim post hoc
pacti & fidei promissis oblitus sedicionem in Terra
Prussie mouere presumpsit; filius eius predictus in
Theutuniam est deductus. Anno quoque supra dicto
Conradus Mazoviae dux sepe dictus cum suis Mazoui-
ensibus iterum Terram Sandomiriensem potenter in-
travit. Cum quo Boleslaus nepos eiusdem sepe dictus
in Suchdol congressus prelium commisit & multos Ma-
zovitarum prosterbens Conradum patrum suum de
terra fugavit.

De Exustione Ciuitatis Culmenis.

Swanthopelk
Pomeraniae
Dux Terram
Culmenensem
cum Exercitu
ingreditur.

Anno igitur sequenti, videlicet MCCXLIII.
Swanthopelk dux & proditor memoratus Zarthaniam
Culmenensem ciuitatem dolo quorundam pecunia corru-
ptorum succendi fecit. Et post modicum temporis in-
teruallum, coadunata sibi multitudine Pruthenorum
Cuyauiam intrauit & multos christianos nepharie pe-
remit & alios captiuos adduxit; terram quoque Cu-
yauie incendio hostiliter deuastauit, & duos fratres de
ordine minorum exercitus interemit.

Qualiter dux Przemisl Castrum Kalis recuperauit?
Post

Post modici namque temporis interuallum anni
predicti Przemisl Polonie dux, duxit * Hedwigem fi-
liam Conradi Henrici ducis Slesie, quem Tharthari oc-
ciderunt in uxorem quarto & quinto gradu consan-
guinitatis a se distantem. Post nuptiarum autem sol-
lemnitatem Milites Poloni castrum Kalis ceperunt &
duci suo Przemisllo presentarunt. Tenuerat enim Bo-
leslaus dux Slesie castrum Kalisense usque ad tempus
predictum Przemisllo & Boleslao reddere recusans.

Boleslao Cal-
vo Duci Slesie
Castrum Ga-
lisense eri-
pitur.

De recuperatione Castri Santhok.

Eodem vero tempore & anno Pomorani, qui
longo tempore in antiquo Castro Santhok Slesie Duci
Henrico & filio eius Boleslao seruierant: ipsum Ca-
strum duci Przemisllo ipote tradiderunt.

Item Castrum
Santhok:

Poloni insurrexerunt contra Ecclesiam Poznaniensem.

Anno itaque & tempore prefatis, omnes pro-
ceres Polonie contra Ecclesiam Poznaniensem vnani-
miter conspiracionem fecerunt, libertatem quam ei
Dux Wladislaus filius Odonis, de qua premissum est,
concesserat & privilegio suo confirmauerat, infringere
volentes. Quorum vetanie dominus Boguphalus Epi-
scopus cum suo Capitulo cesserunt ad tempus. Sed
anno sequenti videlicet MCCXLV. Przemislus & Bo-
leslaus fratres duces prefati ad instanciam dicti Domi-
ni Bogufali Episcopi & sui Capituli privilegium patris
ipsorum libertates prefatas reexemptionis continens
prouide confirmauerunt, & in foris, ut sub pena ser-
uentur, proclamare fecerunt. Et post hoc in crasti-

Privilegia Ec-
clesiae Pozna-
niensis Baro-
nes Polonie
tollere con-
tendunt. Du-
cibus eo ma-
gis has ipsas
libertates con-
firmantibus:

Q2

no

* Itz Codex Manuscriptus errore manifesto, Elisabethen enim HENRICI
PIL: Ducis Silesie filiam an. 1245. Przemislus. Dux Poznanienfis de-
xit: vid. Dlugosius VII. ad an. 1265.

no beati Adalberti Przemilius dux fratrem suum Boleslaum gladio cinxit militari, & hoc in Ecclesia Gnezneni Domino Fulcone Archiepiscopo missam celebrante.

Qualiter Castra quedam Boleslao duci Zlezie accesserint.

Concordia inter
Duces Si-
lesie & Polo-
niae

Anno quoque MCCXLVII. Boleslaus dux Slesie sepe dictus veniens Poloniam Castrum Copaniczam super fluvium Odram edificavit; cui occurrentes Przemilius & Boleslaus fratres cum suis exercitibus ante congressum belli facta compositione amabili tria castra Santhok Myedzneg & Cwanzin sibi gratuite pro bono pacis contulerunt.

De prelio in Zarzissow commisso.

Imperio Lith-
uanorum insti-
gante Conrado
Duce Masoviae

Conradus namque dux Mazoviae prae titulus molestie gerens, qui per nepotem alius in Suchdol fuisse debellatus & non sine instanti pudoris obprobrium in ultum pertransire, elegit magis maculata conscientia Deum offendere, quam obmittere vindictam. Et congregata Lithuanorum multitudo Terram nepotis sui invasit depredando, Cui Boleslaus in Zarzissow occurrens prelium invicem grande comiserunt. Sed Boleslao prope dolor fugato, Lithvani & Mazovites Sandoviritas & Cracovitas quamplurimos occiderunt, multos ex eisdem captivando.

*De Divisione Terre inter Przemilius & Boleslaum
Duces.*

Polonia Major
inter duos Fra-
tres divisae

Demum Anno Domini MCCXLVII. Przemilius & Boleslaus fratres memorati Terram Polonie dividerunt in hunc modum. Quia duci Boleslao cessit ca-

-strum

strum Kalisiense cum suis appendis, & tota terra, quae protenditur a fluvio Przofna usque ad Przemanth, & ipsum castrum Przemanth cum suis adiacentibus universis, versus vero septentrionem usque ad Wartam fluvium & usque in Manizmam & ad paludem, qui Sepno nominatur, & inde Lanka, demum Obra fluvii terminantur. Residuum vero Terre Gneznenis & Poznanientis cum suis appendis cessit in dominium duci Przemilio. Jurat uterque quod huiusmodi dominium nunquam alter eorum violabit. Episcopus quoque Bogufalus Poznanientis instantibus ducibus predictis tulit excommunicationis sententiam in illum, qui contra Juramentum aliquid de terra fratris presumeret vindicare. Sed nec Juramentum nec excommunicatio obfuit, quin divisio huiusmodi fuit violata, ut infra patebit.

De impugnatione Castri Santhok.

Prefatis igitur anno & tempore Barnyn dux Slavonorum seu Caschubarum obsedit castrum Santhok. Ad cuius resistenciam Przemisl dux Polonie festinus accessit; cui Boleslaus Slesie dux, cuius erat Castrum, in subsidium properavit. Quos cernens Barnyn advenisse, ab obsidione Castri nocte abscessit. Dux vero Boleslaus considerata Przemillonis strenuitate & sollicitudine defendendi Terras sibi mox castrum Santhok gratuita voluntate restituit.

Castrum San-
thok Barnyn
Dux Slavonum
frustra obside-
re & Boleslaus
Calvus Dux Si-
lesie Przemil-
lao Duci Po-
znanienti sed
dixit

De recuperatione Castri Landensis.

Post paucorum namque dierum revolutionem anni predicti Boleslaus dux Kalisiensis, frater Przemillonis recuperavit Castrum Landense, quod Kazimirus dux Cuyavienis & Lencienis filius Conradi ducis Mazoviae sub Monachis Landensibus firmaverat, &

firma-

Conradus Dux
Mazowie mo-
ritur

126

(126)(127)
firmatum detinuit occupando. Post quod factum Cun-
radus dux Mazowie, pater Semouiti & Kazimiri pre-
dicti de hoc seculo migravit, Semouito filio suo du-
catum Mazowie relinquens. Frater autem ipsius Ka-
zimirus patre sepulto Lanciciam Spiczmirz & Ro-
szprzam ex improviso occupavit; dum frater eius Se-
mouritus cum matre ipsorum in paternis exequiis mo-
rarentur.

De Synodo in Wratislavia per legatum Pape celebrato.

Anno itaque MCCXLVIII. Jacobus Archidiaconus
Leodnensis, domini Pape Capellanus, & in Polonia,
Prussia & Pomoria nuncius eiusdem celebravit Sino-
dum in Wratislavia; cui interfuerunt Ffulco, Archie-
piscopus Gneznenfis, Thomas Wratislaviensis, Bogu-
phalus Poznanienfis, Praudotha Cracouiensis, Michael
Wladisl. Petrus Plocensis, Nankerus Lubuczensis &
Henricus Culmenfis primus ordinis Cisterciensis, qui
de Abbate eiusdem loci de nouo in Episcopum fuit
creatus. In qua Synodo idem Jacobus de consilio &
consensu Episcoporum indulgit Polonis, uti carnihus
libere a Septuagesima usque ad XLmam. * Consue-
uerant enim Poloni dicto tempore more primitiue Ec-
clesie ab esu carnihus abstinere. Et quia plurimi fre-
quenter violabant & ob hoc excommunicabantur; &
eueniebant ex hoc pericula animarum. Et ideo indul-
gentia huiusmodi ipsis fuerat concessa.

De Subsidio per Clerum provincie polonicae Pape.

Denique Anno prefato Ffulco Archiepiscopus
cum

* Add. vescerentur.

Jejunii Qua-
dragesimale a
Die Cinerum
incipit.

(127)(128)

127

cum Episcopis & Clero sue provincie, quintam partem
redituum Ecclesiasticorum pro tribus annis simul &
semel recollegerunt, & per fratrem Gothfredum pri-
marium domini Pape pro subsidio Ecclesie Romane
transmiserunt. Nam prefato tempore Innocencius quar-
tus in concilio Lugdunensi Fredricum Imperatorem
ab Imperio deposuit & contra ipsum brachium secu-
lare inuocavit, &c.

Qualiter villa Cozlowo Ecclesie Poznanienfi accessit.

Anno quoque supra dicto Boguphalus, Episcopus
Poznanienfis villam Cozlowo a Semouito duce Ma-
zowie pro XC. marcis argenti recepit: quas idem dux
pro debitis paternis soluere tenebatur. Et eodem an-
no & tempore Przemisl dux Polonie Thomam Castel-
lanum Poznanientem & Thomislum ac Sandiwogium
filium eius pincernam de cognacione Nalancz capti-
uavit & vinculis ferreis constrictos in Gneznenfi ca-
stro carcerali custodie deputavit. Volebant enim pre-
fati milites cum suis consortibus in Terram Polonie
Boleslaum ducem Slesie inducere, Przemisl & fratre
suo profugatis. Sed eorum consilia quamuis occulta
& malicie conceptus presencia ducum fuerunt propal-
ata.

De diuisione Terrarum Polonie iterum facta.

Deinde Anno Dni MCCXLIX. dux Przemisl Po-
lonie reedificauit Castrum & ciuitatem Poznanientem
circa Ecclesiam maiorem & fratri suo duci Boleslao
dedit Gneznam, Boyn, Gredcz seu Gedcz, Bechow,
Ostrow, Nakel, Vlsze, Czamcaw & Szim. Bolesla-
us uero Przemissoni duci redonauit partem suam Ca-
stri & Terre Kalissientis ipsum contingentem.

De

Fridricus II.
Rom. Imp. in
Concilio Lug-
dunensi ex-
communica-
tus:

Turbæ in Po-
lonia:

Nova Matorie
Poloniae Diui-
sio:

De Alienatione Castri Lubuschi.

Teutones in
Poloniam &
Silesiam alle-
runt

Tempore quoque & Anno predictis, Boleslaus dux Slesie predictus, volens de fratre suo Henrico duce Wratislaviensi, qui ipsum paulo ante propter suas insolencias captiuauerat & vinctum in Turri Lowicz arte custodie deputauerat, summere vindictam, Castrum Lubusz nobile & firmum fratris sui Meszeonis, qui ibidem in Ecclesia Sci Petri sub Castro tumultus quiescit, Archi-Episcopo Mathburiensi, ut sibi contra Henricum ducem prefatum ferret auxilium minus consultorum donauit. Cuius fretus auxilio nitebatur fratrem suum Henricum prefatum ducem de Terris penitus profugare. Iste enim Boleslaus cepit primo Theutunos Poloniam inducere, & ipsis predia & castra tribuebat, vt contra fratres suos germanos, quos sine cessatione impugnabat, sibi auxilium preberent; Sythuiam quoque & Gorliciam & alias plures vrbes & castra a ducatu Slesie alienauit confuse.

Qualiter dux Przemisl rehauiit Castrum Rudense.

Necessario
que Silesia
cum Masovia
Ducibus in-
tercessit

Post modici igitur temporis reuolucionem predicti anni, Wladislaus dux de Oppol, filius quondam Kazimiri ducis Oppolienfis, qui Castrum Rudense cum suo districtu suo Wladislaus Odonis & suis filiis tempore exilii coruadum occupauerat, nitebatur ducem Castrum Kazimiri ducis Caynate filio Conradi olim duci Mazouie pro quingentis maris obligare. Duxerat enim Meszeo Wladislaus dux de Oppol & filius fratris Sorogani Kazimiri ducis predicti. Cui assignauerat ratione donationis propter nuptias, summam argenti predictam, quem postmodum in Testamto decederet per fratrem suum Wladislaum commiserat uxori sue exoluentem.

Sed

Sed dum nuncii Kazimiri ad recipiendum Castrum predictum Rudense tardarent, Przemisl dux Polonie fugatis nunciis ducum predictorum, Castrum Rudense predictum accedens ipsum per Castrenses sibi presentatum occupauit. Eodem tempore in prima nocte post diem Beati Johannis Baptiste, Ego Boguphalus, Episcopus Poznaniensis audiui licet peccator, per visum quendam Religiosum mihi dicere: Infra XXV. annos tota Polonia consumabitur, & dum a loquente interpretationem diligenter inquirerem, vtrum in bono, an in malo deberet consumari, non michi respondit, dixit tamen, quod & papa deberet consumari. &c.

Fata Castri
Rudensis

Viso Bogu-
phali Episcopi
Poznaniensis

Dux Przemisl edificauit Castrum Bythom.

Transacto vero eiudem anni modico tempore Cunradus dux Slesie, filius Henrici ducis occisi a Thartaris, metu fratris sui Boleslai sepe dicti, qui ipsum non solum captiuare, sed etiam occidere nitebatur, partem Terre sibi dare denegando secessit in Poloniam ad Przemillonem generum suum, qui ipsum benigne suscepit & honorifice pertractauit. Et tandem Przemisl dux ante dictus collecto exercitu suo & sui fratris Boleslai Gneznensis, edificauit Castrum Bythom prope Glogouiam super Odram, & tradidit illud duci Cunrado predicto. Medio autem tempore, quo Castrum predictum munebatur, dux Przemisl Boleslaum, ducem Silesie sepe dictum captiuat & in vincula coniecit; & rediens Poznaniam sororem suam Salomeam Cunrado duci prefato dedit in uxorem. Quorum nuptiis intererat Fulco, Archiepiscopus Gneznensis, & Boguphalus Episcopus Poznaniensis. In hac etiam sollemnitate nuptiarum Thomas Castellanus Poznaniensis & filii eius a captiuitate per manus fideiussorum

Conradus II.
Dux Glogouien-
sis Salomeam
sororem Prze-
mislai Ducis
Poznaniensis
ducit

Qui Castrum
Bythom exer-
xit

R

libe-

liberantur; sicque bona fide & absque fraude & dolo duci Przemislioni & suo fratri perpetuo seruitio se obligarunt. Denique Anno Domini MCCLmo in Kalendis Januarii Hedwigis, mater Przemislionis & Boleslai ducum diem clausit extremum.

De Captiuitate Boleslai Ducis Gneznenfis.

Boleslaus Dux
Gneznenfis
captus:

Eodem uero anno XIII. Kalendas Junii dux Przemisl fratrem suum Boleslaum captiuit & omnes munitiones illius, uidelicet Gneznam, Nakel, Vlcze, Czarncow, Szim, Obedz, Bechow &c. occupauit, tradentibus se eidem spontanea voluntate &c. Sequitur de captiuitate ducis Henrici.

De Captiuitate Henrici Ducis Wratislauensis.

Henricus III.
Dux Wratisla-
uensis a Con-
rado II. Duce
Glogov. Fra-
tre captus:

Tempore quoque eodem Cunradus dux Slesie de Bythom predictus fratrem suum germanum, Henricum ducem Wratislauensem captiuit pro eo, quod sibi promiserat & iuramento firmauerat, adhuc Boleslao fratre ipsorum sepe dicto partem ducatus Slesie repetere, quod non fecit. Ipse autem dux Henricus datis pro se obsidibus liberatus est promittens Cunrado a Boleslao partem Terre repetere, aut de sua sibi certam partem assignare.

Croznenses Terrigene duci Conrado adheferunt.

1251 Conradus II.
Dux Glogovi-
ensis Terram
Croznensem
occupat:

Anno igitur MCCLmo Boleslaus dux Slesie prefatus Hymkonem filium Muzonis, Castellatum Croznensem, quem pre ceteris singulari fauore prosequi videbatur, captiuum tenuit & Theutunicis custodiendū presen-

presentauit, volens ab ipso pecunias exigere, cum quibus Theutunicis in auxilium conueniret. Quod cernentes Poloni & de ipso penitus fratri ipsius duci Cunrado adheferunt, Croznam urbem & alias munitiones eidem presentantes.

Wladislaus dux de Oppol Enfennam duxit in uxorem.

Eodem namque tempore Przemisl dux Polonie Sororem suam * Enfennam Wladislaw duci de Oppol copulauit in uxorem, quinto & quarto gradu consanguinitatis sibi coniunctam &c.

Nuptie Wla-
dislaw I. Ducis
Opoliensis.

De occupatione Castri Dzbanzin.

Tempore quoque predicto quidam Latrunculi de Castro Lubusz exeuntes uenerunt ad campestria Castri Dzbanzin, & predam caperent. Quibus pecora capere uolentibus, quidam Pastor ait, ut quid pro modica preda maiora spernitis? Ecce enim Castrum Dzbanzin tam acribus uiris custoditur expectantibus ceteros, qui debent ad custodiam Castri venire. Quod audientes latrunculi & ad custodiam Castri euntes eo dolo castrum intrauerunt, ipsumque occuparunt. Sed cum mane ad ducem Przemillaum rumor facti huiusmodi peruenisset, f. stinus ad Castri obsedicionem proponit Edictum emittens, ut omnes Nobiles & populares ipsum festine insequerentur, & ueniens latrunculos in Castro existentes obsedit. Latrunculi uero se in mortis articulo positos cernentes, clemenciam principis inuocarunt. Qui ipsos benigne suscipiens &

Fata Castri
Dzbanzin:

R₂

vi-

* Diploma Spec. C.D. CIV an. 1258. Coenobio Raudensi concessum ZUSANNAM vocat. Quare una eademque Dlugossi EUPHEMIA ad an. 1251. ac hac ENSENNNA siue ZUSANNA adde Tab. nostra VI. Genealog. Tom. I. no. 2.

& in ea Canoni-
ficatione mor-
tuis resuscita-
tus est:

134

celebrabat, delatus fuisset, propinquis ipsius flentibus & magnum lamentum facientibus, papa prostratus ante altare beati Francisci flens orauit in hec verba: O beate Francisce, si sunt hec omnia vera de Sancto Stanislao, Polonorum Prothomartyre, sicut audiuius, suscita hodie hospitem nouo signo: quo signo statim, qui mortuus fuerat, resurrexit. Benedictus DEUS.

De Diuisione Polonie iterum facta.

Poloniae Ma-
joris inter du-
os Fratres Di-
uisio:

Anno quoque eodem in festo Paschatis dux Przemisl fratrem suum Boleslaum a captiuitate absoluit; & post hoc conuenientes in Castro Gedz Domino Ffulcone, Archiepiscopo Gneznenfi & ceteris Nobilibus Polonie presentibus Gneznam Metropolin, Kalis, Rudam, Pysdii, Srodam, Bnyn, Bechow, Gedcz, Robycdziskam & Cieczito eidem fratri suo Boleslao pro sua portio-
ne assignauit.

De Tempore pluuiali.

Inundatio a-
quarum:

Eodem itaque Anno a festo Paschatis usque ad festum Sancti Jacobi tempore messis, nocte dieque pluit incessanter; & tanta fuit inundatio aquarum facta, quod per agros & vias homines nauigabant, & cum segetes metebantur, querebantur monticuli ad fruges reponendas. Inueniebantur etiam pisces per agros, intula in gulguistris pendebantur. Et ex tunc Terra Wiszinenfis tum ex infestatione paganorum, tum multitudine ymbrum fuit desolata. Et posthac in festo omnium Sanctorum post missam Petro electo Poznaniensi Episcopo cum suo Capitulo consedente audita sunt sexies tonitrua magna.

De

135

De Edificatione Ciuitatis Poznaniensis.

Eodem vero tempore Przemisl dux prefatus ciues de Szroda prope Ecclesiam maiorem ad predium Ecclesie ultra Wartham ad instanciam cuiusdam Ciuis de Enbyn transtulit, vbi iam primitus per dictum ducem ciuitas erat locata, quam iam fossatis circumfodi & blancis muniri procurauit. Szrodam predictam loco predii in quo ciuitatem, vt premissum est, situauit, Ecclesie Poznaniensi perpetuo assignauit.

De Consecratione Eleclii Poznaniensis

Anno vero predicto Petrus Electus Poznaniensis & frater Vitus de ordine Predicatorum, Lythwanorum primus Episcopus per Wenerandum Ffulconem Archiepiscopum Gneznensem in Episcopos fuerant consecrati.

Przemisl
Dux nouam
Ciuitatem eri-
git: & Eccle-
siae Poznani-
ensi adscri-
bit:

Consecratio
PETRI Epi-
scopi Pozna-
niensis.

De Interdicto in Terram Przemislonis prolato.

Anno igitur MCCLIIII. Oppiso Abbas de Messano, Sedis Apostolice legatus, in ducem Przemislonem excommunicationis sententiam promulgauit, & Terram ipsius Ecclesiastico supposuit Interdicto. Et hoc ideo quia ipso legato in Terra Slezie extante, Przemisl dux Oleszniczam Opidum cum suo districtu Henrici ducis Wratislaviensis miserat spoliari, propter quingentas marcas argenti, quas Henricus dux Slezie prefatus Przemisloni duci pro captiuitate cuiusdam Theutunici soluere tenebatur; durauitque huiusmodi Interdictum a Sexta feria post Reminiscere ad diem terciam post dominicam Iudica & tunc fuit dux absolutus & Interdictum relaxatum.

Varia Bella
inter Duces
Poloniae:

De

De Obitu Petri Episcopi Plocensis.

Petrus Episcopus
Plocensis obiit:

Eodem vero Anno Petrus Episcopus Plocensis vitam carnis est ingressus: Et Andreas Prepositus Ecclesiae eiusdem cognomine Golek fuit Electus in Episcopum: & Anno predicto consecratus.

De Eleuacione ossium Sancti Stanislai.

Corpus Sancti
Stanislai exhumatum &
Ossa pro Reliquiis in Veneratione habentur:

Anno igitur predicto VIII. Idus Maii Canonizatio Sancti Stanislai martiris fuit in Ecclesia Cracouiensi sollempniter publicata, & ossa eius benedicta, quae a die passionis suae usque ad eleuacionem ipsius in terra iacuerant Centum LXXXIII. annis, minus medio fuerant honorifice eleuata seu sublimata & pars eorum per Ecclesias iocunde distributa. Alia vero in predicta Ecclesia cum capite gloriose recondita conseruantur. Huius autem publicationi canonizationis & factorum ossium eleuacioni interfuerunt Wenerabiles erorum ossium eleuacioni interfuerunt Wenerabiles Patres, Oppiso Abbas de Melzano legatus Domini Papae Innocentii III. Ffulco Archiepiscopus Gneznenfis, Prandotha Cracouiensis, Thomas Wratislauiensis, Walimirus Wladislauiensis, Andreas Plocensis, Vitus primus Lithonienfium ordinis Predicatorum, Gothardus primus Russe Ordinis Cisterciensis, quondam Abbas de Oppatowo, Episcopi, & preclari principes Kazimirus Cuyauie & Lancicie dux, Przemisl dux Plocensis Polonie, Semouitus dux Mazouie, Boleslaus dux Cracouiie & Sandomirie. Petrus autem Episcopus Poznaniensis huic sollempnitati non interfuit, quia paralisi morbo VIII Kal. Maii laborabat & V. Idus Maii diem clausit extremum. Cui successit Boguphalus de Ciczelnem. Cuius eleccionem Ffulco Archiepiscopus Gneznenfis in Ciczelow confirmauit &c.

De

PETRUS Episcopus
Poznaniensis obiit:

Succedit Boguphalus III.

De Deuastacione Terre Oppauie.

Eodem quoque Anno Illustres principes Boleslaus Cracouiensis & Wladislaus Oppolienfis duces cum suis exercitibus etiam Ruthenis terram Oppauie, quam Przemissius, qui cognominabatur oculakarus Rex Bohemie occupauerat, incendio & gladio vastauerunt.

Ducatus Regi-
Bohemiae Oppolienfis per-
vastatus:

De Deuastacione Terre Slesie.

Anno eodem Przemisl & Boleslaus Polonie & Cunradus Glogouie duces cum suis exercitibus vastauerunt terram circa Trzebniczam Widauam & ultra Odram Lelzniczam Henrici ducis Wladislauiensis Ecclesiarum villas in nullo molestantes.

Item Ducatus
Wratislauiensis a Ducibus
Poloniae:

De Captiuitate Semouiti ducis Mazouie.

Eodem vero anno Kazimirus quondam Cunradi filius Cuyauie, Lancicie, Siradie dux, Semouitum ducem Mazouie fratrem suum germanum & uxorem eius captiuauit & captiuos destruxit.

Semouitus
Dux Mazouie
a Fratre Kazimiro captus:

De Consecracione Boguphali Episcopi Poznaniensis.

Anno itaque Dni MCCLV. in dominica Reminiscere in Ecclesia Laudensi Boguphalus de Ciczelnem fuit per Wenerabilem patrem dominum Ffulconem Archiepiscopum Gneznensem in Episcopum consecratus. Cui consecracioni astiterunt Wenerabiles patres Thomas Wratislauiensis, Walimirus Wladislauiensis, Andreas Poznaniensis & Culmenfis, ordinis Predicatorum Episcopi.

Boguphalus
III. Episcopus Poznaniensis consecratus:

De Absolucionem ducis Semouiti a captiuitate.
Eodem itaque Anno Kazimirus Cuyauie dux pretitula-

Semouitus
Dux Mazouie

138
a) Carcere li-
beratur:

138

culatus fratrem suum Semouitum ducem Mazouie a captiuitate liberum dimittens cum iplo fraternaliter concordauit &c.

De prodicione Castri Nakel

Pomerani Ca-
strum Nakel
subita & ino-
pinâ irrupti-
one capiunt:

Eodem igitur anno dux Msczyng, filius Swanthopelci, ducis Pomorie, proditoris nequissimi, in nocte beati Michaelis Archangeli per tradicionem cuiusdam Bolestarii Castrum Nakel sub duce Przemissio occupauit. Przemissio vero collecto exercitu suo & fratribus sui Boleslai vna cum Kazimiro duce Cuyaue, Castrum predictum yndique vallauerunt. Quibus pudicus Boleslaus dux Cracouie mille & Semouitus Cunradi Mazouie dux octingentos viros armatos in subsidium sibi destinarunt. Przemisl vero & Kazimirus cernentes, firmitatem Castri & quod non possit de facili expugnari, edificauerunt aliud castrum ex opposito Castri antiqui versus occasum solis & positis in eo viris fortissimis & audacibus, qui illud custodierunt; ac ingressum & regressum facientibus de antiquo Castro pro posse prohibuerunt, ad propria redierunt. Castrenses vero Castri vtriusque sepiissime inter se congressi conflictum habebant, & in quodam congressu Pacoslaus Sprzedrici & Hermanus milites robustissimi de parte ducis Przemissionis fuerant occisi; multi etiam de Pomoranis pro tunc & alias sunt prostrati. &c.

De Expugnatione Castri Raczens Pomoranie.

Przemissio
Dux Poznani-
ensis castrum
Racziasz Po-
meranie ca-
pit & combu-
rit:

Anno itaque Domini MCCLVI. dux Przemisl cum fratribus sui Boleslai & suis exercitibus & cum duce Kazimiro Cuyaue conuenerunt circa Nakel & inito consilio iuerunt ad expugnationem Castri Raczens, ad quod multi homines de Castellania eadem confluxerant, vite &

139
(S)(O)(S)

139

& rerum gracia conseruandarum. Ad quod venientes duces predicti igne appposito ex omni parte ipsum impugnare ceperunt. Quibus castrensi flamma in altum crescente resistere non valentes, & mortis incendium vitare volentes ad staciones hostium, qui poterant exire, intrauerunt & se vltroce captiuitati subdiderunt, vite beneficium affectantes. Multi tamen exire non valuerunt & hii cum Castro & rebus in eodem existentibus per ignem occupati, crudeliter sunt exusti.

De Impugnatione noui Castri Nakel.

Eodem quoque anno in XLma Swanthopelcus dux Pomorie proditor predictus cum fratre & filiis suis collecto exercitu expensas deduxit in Nakel. Quibus deductis & in Castrum Nakel illatis, castellum nouum ducis Przemissionis expugnare temptavit; mandauitque hominibus sui exercitus ligna sicca de pino afferre, & in fossatum iactare volens ipsum Castellum ignis incendio expugnare. Sed cum homines sui ligna portassent, & in fossatum iactassent & pro aliis plurimis rediissent. Illi de Castro exeuntes ligna de fossato recollegerunt ipsi ligna succedentes. Quibus per ignem consumptis Pomorani amplius ligna afferre desistentis ipsum Castellum clipeis protecti ardentibus & aliis instrumentis impugnare ceperunt. Fundibularii vero lapides & etiam de paruis machinis intus iacentibus iacentes. Sicque ab hora sexta & citra & vsque ad horam completorii Pomorani viri tamquam fortissimi & propter exustionem castri Rakzens & hominum in eodem peremptorum nimium prouocati predictum Castellum impugnaverunt. Quibus castrenses, quos dei clemencia tamquam iustos & pro patria sua iuste pugnant, miraculose contra proditoris nequissimi infe-

& Svantopul-
cus Dux Po-
meranie no-
uum castrum
prope Nakel
non potest ex-
pugnare:

Sa

sta-

stationes protegebat, viriliter resistebant; & XX. Pomoris occisis & LX. vulneratis, ipsos a Castellis impugnatione desistere & recedere coegerunt. Sic dux Swanthopelcus proditor prefatus cum iactura suorum ad propria rediit confusus.

De dolosis insidiis Swanthopelci prefati.

Insidiae in
Swanthopelco
militi prae-
diario novi
Castri prope
Nakel stru-
ctae:

Anno quoque eodem in Dominica Rogacionum Swanthopelcus, Pomorie dux, factis insidiis & in latibulis prope Castellum novum Nakel caute ordinatis iussit suos de antiquo Nakel, ut egredientes de Castro Nakel eos, qui in Castello novo morabantur, ad certamen provocarent. Quod cum egressi fecissent ipsi retrocedentes, quasi ad Castrum suum fugere volentes aduersarios se insequentes a Castello novo remotius abducebant. Swanthopelcus vero dux considerans ipsos Castellum de facili intrare non posse, mox de latibulis saliens ducis Przemislionis homines, suae gentis multitudine undique circumseptos prosternit, occidit, vulnerat & captiuat. Nec tamen pro tunc victoria licet dolose obtenta predictum castellum poterant expugnare &c.

De Concoradia inter Przemisl & Swanthopelcum duces facta.

Tandem per
Popponem
Cruciferum
Pax sancita:

Eodem quoque anno in vigilia beati Jacobi Apostoli dux Przemisl cum suis Baronis venit ad villam suam Kczinaz cum Swanthopelcone super recuperatione Castri Nakel tractaturus. Aderat etiam quidam frater Poppo crucifer de domo Theutonica, qui duci Przemislioni quarto gradu consanguineitatis per matrem suam attinebat. Hic nota quod mater ducis Przemislionis, ut fertur, si fuit soror Swanthopelci prefati

fati & vxor Wladislai Odonis, extunc sequitur, quod Swanthopelcus fratri Popponi prefato tercio gradu consanguineitatis fuisset coniunctus: unde necesse videtur, quod sicut premissum est, sic aut quod Wladislaus Odonis dux Polonie & Swanthopelcus duas sorores germanas in vxores habuissent. Quia Msczyng, dux Pomeranie filius Swanthopelci prefati Przemislionem & Boleslaum filios Wladislai, fratres suos amicales appellat & Przemislionem secundo ducis Polonie filio Przemislionis ducatum Pomorie resignauit. Poterat etiam esse, quod Swanthopelcus sororem Wladislai duxisset in vxorem; & ex hoc fratres amicales haberentur. Quid autem certi sit, non inuenio. Poppo autem de quo genere fuit apud nos non habetur. Interposuit tamen partes suas, ut ipsos tamquam sibi coniunctos ad concordiam reuocaret. Custodierat namque Swanthopelcus sepe dictus, quod castrum Nakel fraudulenter obtentum commodum retinere non posset ex eo, quia de castello novo sibi frequenter molestie & infestationes fiebant; petiitque pro expensis factis a Przemislione ducem certam pecunie quantitatem per restitutionem Castri eiusdem. Sic uterque eorum commiserat in fratrem Popponem predictum promittentes bona fide se firmiter seruaturus, quidquid per ipsum tam super restitutione Castri, quam super obseruancia pacis fuisset diffinitum; pronunciauitque frater prefatus Poppo, quod firmam pacem & tranquillam inter se seruare deberent, castrum Nakel Swanthopelcone duci Przemislione restituente. Cui dux Przemislionis memoratus quingentas marcas argenti viceuersa in certis terminis soluere deberet; & demum inter Castrum vetus & novum convenientes inermes oscula sibi inuicem prebuerunt: maxime autem in die San-
cti

Et Jacobi dux Przemisl Castrum antiquum Nakel, duce Swanthopelcone ipsum inducente cum suis intrauit. Dux Swanthopelcus benigne suscipiens & Castrum Nakel resignat. Dux vero Przemisl sibi pro quingentis marcis argenti predictis nouem osides, donec pecuniam solueret, tenendos assignauit; & sic pace firmata ad propria redierunt.

De captiuitate Thome, Episcopi Wratislauiensis.

Boleslaus Calvus Dux Silesie Lignic. Thomam Episc. Wratisl. cum Preposito & Canonico in Carcerem abripit.

Demum anno prefato infra octauas Sancti Michaelis, cum dominus Thomas Episcopus Wratislauiensis tempore illo totius Cleri Polonie speculum in Gorka predio Abbatis Sancte Marie in Arena, Ecclesiam de nouo constructam dedicare volens de nocte quiesceret Boleslaus seuus dux Silesie, filius quondam Henrici, quem Thartari occiderunt, inductus uesania diabolica & suasu Theutunicorum, quorum regebatur consilio, Episcopum in lecto quiescentem, veluti fur & latro, & non ut princeps fracto hostio captiuare ac rebus omnibus spoliare, ipsumque vestibus deuolare cepit, causas friuolas contra eundem preteodens; quarum tamen hec maior fuerat, ut ab ipso pecunias extorqueret, Theutunicis erogandas. Scientes autem Theutunici ipsum equitatus vltum non habere, ut puta; qui iam grauedine corporis tenebatur; eum tamen equum tractantem equitare coegerunt, in sola camisia & femoralibus, ceteris vestimentis penitus denudatum. Cuius misertus quidam latrunculus, virgulatam satis vilem propter auri discrepantiam & ocreas vetustas ipsum indui fecit. Capti quoque fuerant cum eo Boguphalus Prepositus & Hocardus Canonici Wratislauiensis, & vna cum eo ducti ad Castrum

strum Vlaus ducis Boleslai predicti & dati custodie carcerali. Prefatus autem prepositus & Canonicus in vincula coniecit, ut ab ipsis eo citius pecunias extorqueret, prout & fecit. Episcopum de Castro ad Castrum ludibrioze deferre precipiens. Tandem ad Turrim Loduicz tendendum proiecit. Episcopus autem cernens, quod sine pecunia euadere non posset; ipsum de duobus milibus marcarum argenti placauit, soluere promittendo, pannis Sarlaticis, quos sibi Hecardus canonicus pro alienacione seu alleuacione sui martirii assignauerat, duntaxat exceptis. Dominus vero Archi-Episcopus Gneznenis auditis huiusmodi factis nephariis & consternatus animo; communicatoque consilio & consensu fratrum suorum Episcoporum sue prouincie in ducem prefatum excommunicationis sententiam promulgauit, mandans suffraganeis suis, ut in omnibus sollempnitatibus, dominicisque diebus & festiuis, tam in Cathedralibus, quam Parochialibus Ecclesiis candelis accensis & tympanis pulsatis excommunicatum publice denunciare iuberent; statuitque dictus Archiepiscopus post concionem cantando super genua psalmum: Deus laudem meam tacueris cum pater noster & versiculo: Exurgat Deus, & oracionem, que sequitur: Exaudi quaeso domine ecclesiam tuam non solum paganorum percussionebus attritam; sed etiam Christianorum prauitate afflictam, & concede propitius, ut qui diuine subdi recusant potestati, dextera tue maiestatis cito deliciantur inimici per &c. Et cum psalmus legebatur, campana contra modum in vnā partem pulsabatur. Boleslaus vero dux prefatus in sua pertinacia extans seu persistens, Episcopum & suos dimittere noluit, donec sibi pecunia esset persoluta; quam plus quam salutem & honoris sui statum

Interdicto Ecclesiastico ideo subiectus.

asie-

affectabat. Episcopus autem tedio in captiuitate affectus & suorum afflictioni nimium compaciens, partem pecunie prefato duci persoluit; & pro residuitate positae obsidibus in die Pasce domini a captiuitate extitit liberatus. Boleslaus itaque nequiciam suam palliare volens, Henricum Wratisslauiensem & Cunradum Glogouiensem duces, fratres suos vterinos & quosdam eorum procures de scelere captiuitatis Episcopi accusabat; cuius assercioni tamquam viri perfidi, qualis ipse fuerat, non fuit fides adhibenda.

De Captiuitate Boleslai ducis predicti.

Ipse vero Boleslaus Calvus a Conrado II. Duce Glogouiensi capto postea:

Anno itaque Domini MCCLVII. Boleslaus seuus dux de Legnicz sepe dictus, volens fratrem suum Cunradum, ducem Glogouie, dolo circumuentum captiuare, ipsum peciit, vt ad Castrum Legnicz gracia conuiuandi veniret; dux autem Cunradus modum traditionis, per quendam Virum relatum veraciter intelligens, & certitudinaliter experiri cupiens, accepto secum sufficienti armatorum virorum comitatu, arma secrete deferencium. Et cum castro Legnicz appropinquasset, reliquit quosdam ex suis in latibulis, iubens vt iussa sua ibidem caute expectarent. Ipse vero cum ceteris, licet paucis Castrum Legniczense intrauit. Quem Boleslaus benigne, vt apparebat, suscepit: sed intus latebat fraus & dolus. Cunradus dux considerans Theutunicos turris mentis ascendisse castrum, & alios in latibulo absconditos latitare: Statim in fratrem Boleslaum prorumpens ipsum captiuat; & cum ipso citissime, priusquam Theutunici de latibulis egressi ipsum inuaderent, de castro exiliens ad suos properauit, Boleslaum in Glogouiam deducens arte Custodie deputauit.

De

De Obitu Przemislai ducis Polonie.

Eodem quoque Anno pridie Nonas Junii Nobilissimus Vir dominus Przemisl, dei gracia dux Polonorum, filius quondam Wladislai Junioris, qui fuerat filius Odonis, de hoc seculo ad Christum migravit; cuius vitam sub breuitate transcurrens actus & mores eius in parte aliqua possent imitari. Fuerat autem quidem dux minorennis etate, vix habens XXXVI. annos; sed maturus moribus, vita & conuersatione magnam dei gratiam in multis habebat & mirabilem. Homo fuit inter Religiosos & seculares pudicissimus. Nunquam aliquis audiuit de ore eius turpe verbum vel verecundum. Irasci minime sciuit; & si aliquando per aliquem ducebatur ad iracundiam, nunquam aliquis in ipso notare, si irasceret, poterat propter hilaritatem vultus eius, quem cuilibet ostendebat, semper paratus fuit magno & paruo, diuiti & pauperi aurem suam inclinare, & affectuose sibi loquentem audiuit, & honeste dum potuit, necessitates hominum expediuit. Inter principes Polonie tunc temporis mitissimus fuit, disciplinatus & humilis, pacificus & mansuetus & pius, seruens in caritate, non ficta contra Deum & homines, cum nullo discordiam voluit, nisi forte aliquis terram eius inuaderet, tunc se defendebat, prout poterat. Terram suam tempore vite sue ex omnibus partibus pace vallauerat, coadunando sibi principes vicinos in amicos non per gladium, sed per sapientiam, quam ei IESUS CHRISTUS dederat, & quam semper libenter sequebatur. Nullius principis terminos occupare voluit; sed potius cum omnibus hominibus pacem cupiuit. Deuotissimus fuit: numquam carere voluit, cum potuit, diuino officio. In cantu pulcro delectabatur, horas de Domina gloriosa, cum

Mors & Elegium Przemislai Ducis Maioris Polonie

T

peru-

potuit, expleuit, & ipsam in maximo honore veneratus est. Et mirabile fuit de eo, cum deponebat se ad lectum hora nocturna, & aliquantulum sompno recreabatur, cum nocte tota credebatur ab aliis dormire, ipse surgebat aliquando media nocte, aliquando ante, sedens sub conopedio suo cum candela tenens psalterium legebat aliquos psalmos; sorores quas sciebat, superbiam despexit, ebrietatem prorsus vitabat. Numquam eum aliquis ebrium vidit. Temperatim comedit; Medonem multis annis non bibit; sed ceruissiam vel vinum. Illud ita fuit temperatum, quod vix saporem vini habuit. Balneo - - quatuor annis ante mortem non fuit usus. Qualibet XLma, ut dicebatur, cilicio utebatur sub vestibus aliis & hoc secrete quidem. Cilicium ego *Basco*, Custos Poznaniensis post mortem ipsius vidi ferre quendam sacerdotem; & erat satis spissum. Deum multum dilexit & sanctam Ecclesiam honorificauit seu honoravit, & defendit totum Clerum, & omnes alios viros religiosos in magna reuerencia habuit, & eos in sua Curia sepius honorifice pertractauit. Et si in aliquo magno festo circa Ecclesiam Gnezensem vel Poznaniensem fuit, Canonicos illarum Ecclesiarum & Vicarios in prandio habebat; & omnibus aduenientibus clericis & laicis mensa eius patuit. Feria quinta magna ubicunque fuit, pauperes occulte adduci in nocte precepit & pedes eorum lauit, extergens linteo & osculatus est eosdem, & recreans corpora eorum de potu, dans eis etiam aliquos pannos ad tuniculas. Nunquam de aliquo quantocumque quis male vixerit, male sciuit loqui. Et quid dicam homo inter principes & alios in Polonia non fuit ei similis inventus, qui recordans eternorum bonorum consolacionem in celo, id testamento

mento suo reliquit Deo & Ecclesie Beati Adalberti in Gnezna villam Czarnelm & aliam Beati Petri in Poznania Buk cum ciuitate, cum moneta, cum Theloneo, cum Tabernis, cum omnibus hominibus & vtilitatibus & cum omni Jure & dominio in custodiam eiusdem Ecclesie, rogans & statuens, vt pro anima sua ad eius sepulcrum nocte & die in perpetuum habeatur lumen; & de eisdem vtilitatibus missæ pro ipso & pro ceteris, qualibet die, si fieri potest, vel ad minus qualibet feria sexta vel alio die, qui comode obseruari in septimana poterit, celebrarentur. In exequiis eius tantus fletus fuit, qui nunquam inalicuius principis Polonie est auditus. Fleuit enim Clerus, quia socialis ei fuit; fleuerunt milites, quia benignus eis fuit; fleuerunt religiosi, quia viscera minime contra eos habuit. Nulla etas, nullus sexus, qui in exequiis fuerat, vel eum mortuum audierat, a fletu continere poterant. Collocet DEVS animam eius in Regno celorum.

De Natiuitate Secundi Przemislonis.

Anno namque eodem natus est Przemisslonis ducis boni Polonie in Poznania, infra matutinas die dominico in festo Sancti Kalixti Martyris; & cum cantarentur matutine per Canonicos Poznanienses & vicarios, venit nuncius circa finem noue lectionis & significauit de natiuitate Pueri; & statim ceperunt alta voce cantare: Te DEUM laudamus; tam pro matunis, quam pro gaudio nati pueri ad laudem DEI; qui dignatus fuit tanto munere Polonos consolari. Boguphalus vero Episcopus Poznaniensis, qui vocabatur de Czarnelm, puerum de fonte sacro leuauit baptismatis cum Bastone, Custode Poznaniensi; Impositumque fuit ei nomen patris Przemillius ad memoriam boni patris.

Przemislaus
II. Posthumus
nascitur.

De Sinodo in Lancicia celebrata.

Synodus Lan-
ciciensis con-
tra Boleslaum
Calvum Du-
cem Slesie Li-
gnicensis:

Anno quoque & die beati Kalixti predictis, Dnus Ffulco Archiepiscopus Gneznenfis, Prandotha Cracouienfis, Thomas Wratillauiensis, Boguphalus Poznaniensis, Wolimirus Wladislauiensis, Andreas Plocensis & Wilhelmus Lubucensis, Episcopi ac multi Abbates, Prelati & Canonici Ecclesiarum in Lancicia Sinodum celebrarunt. In qua Sinodo Archiepiscopus predictus cum suis suffraganeis contra Boleslaum Ducem Slesie per Alexandrum Papam datam crucem predicarunt, & eiusdem auctoritate domini Pape predicare iusserunt, pro eo, quod idem dux per annum & ultra sententiam excommunicationis propter captiuitatem Episcopi Wratillauiensis in eum perlatam sustinuit, animo induratus, & normam Ecclesiastice discipline contempnens. Multe etiam constitutiones in eadem Sinodo fuerunt ordinate, que in Ecclesiis cathedralibus recondite reseruantur. &c.

Boleslaus Dux Kalis uxorem accepit.

Boleslai Ducis
Calissiensis
Nuptiz & Li-
beris

Demum Anno MCCLVIIuo Boleslaus, Polonie Dux, frater Przemislonis iam defuncti, Helenam, Bele Regis Vngarie filiam, de sorore Sancte Hedwigis procreatam, quam anno vno ante obitum Przemislonis, fratris sui, apud Boleslaum Ducem Cracouie sibi copulauerat in uxorem, in Terram suam de Terra Cracouienfi abduxit cum sollempnitate Regali; de qua postmodum Tres filias generauit; quarum vniam Wladislaum, filio Kazimiri Ducis Cuyauiensis, cum qua sibi Poloniam aut MCC. marcas argenti, & aliam Henrico filio Ducis Boleslai pessimi Slesie Legniciensis sepedidit; cum similiter MCC. marcis argenti aut terram Yelunensem seu Rudensem Castellaniam nomine dotacionis

licii assignando copulauit prouide in uxores; Terciam ad Monasterium Ste Clare per ipsum fundatum Gnezne & sufficienter dotatam tradidit diuino seruitio mancipando.

De Discordia inter Boleslaum & Kazimirum Cuyauie.

Anno vero eodem Boleslaus dux Polonie cepit a Kazimiro Castrum Laudense cum suo districtu, quod idem Kazimirus tempore sue iuuentutis & fratris sui occupauerat, repetere, & cum eodem pro ipso gwarrare; & cum Terra vtriusque ex Guerrarum vicissitudine fortiter vastaretur; Boleslaus collecto totali suo exercitu Polonie totius, Terram Cuyauie potenter intrauit & Wladislauiam iuuenem accedens, & stationes circa ipsam faciens, ipsam viriliter impugnat. Cui Warcisslaus Boguphali dux Pomorie cum sexcentis armatorum in adiutorium aduenit; quorum potencie Kazimirus obuiare non valens, mediam partem Castellanie Laudensis restituit; Castrum Laudense, quod edificauerat, comburendo.

Discordia in-
ter Duces Po-
lonias.

De Obitu Ffulconis, Archiepiscopi Gneznenfis.

Eodem vero Anno Ffulco, Archiepiscopus Gneznenfis, qui Pelka nomen proprium habebat, in Lancicia diem clausit extremum. Vir in moribus compositus, libratus & honeste vite. Sub cuius regimine Ecclesia Polonica in omnibus feliciter triumphabat.

Fulco: Archi-
episc: Gnezne:
moritu:

De Electione Janussii Archiepiscopi Gneznenfis.

Eodem quoque Anno electus fuit Janussius, prepositus.

Succedit Ja-
nussius Prepo-
sit: Gneznenfis

positus Gneznenfis de communi voluntate eligencium in Archiepiscopum Ecclesie predictae. Post cuius electionem misit nuncios ad Curiam Romanam, Henricum decanum Poznanienfem, Aegidium Archidiaconum Lancicenfem & Przibislaum Canonicos Gneznenfes ad petendum munus consecrationis seu confirmationis sibi impendi, & pallium destinari. Qui venientes Curiam Romanam, invenerunt constitutionem Alexandri Pape, qua cauebatur, quod quilibet electus in Archiepiscopum principaliter Domino Pape debeat se presentare & exhibere. Quod cum domino nuncii predicti Electo nunciassent, statim iter arripiebat feria sexta proxima ante Inuocavit Curiam Romanam intrauit Anno Domini MCCLIX. & se presencie Domini Pape exhibuit. Quo Dominus Papa viso & per Cardinales examinato ipsius electionem confirmavit; & proximo die Dominico Inuocavit ipsum in Archiepiscopum consecrari precepit. Henricus vero Decanus Poznanienfis & Przibislaus Canonicus supra dicti ad propria redeuntes in partibus Lombardie obierunt.

Swanthopelcus, Pomorie dux, staciones Warczislai devicit.

Bellum inter
Pomeraniz &
Cassuborum
Duces:

Eodem itaque Anno Warcislaus, Dux Cassuborum cum exercitu Polonorum, quem Dux Boleslaus in subsidium destinaverat, & cum Episcopo Caminensi contra Swanthopelcum, ducem Pomorie, processit & veniens circa Slupxi, qui alio nomine Scolp nominatur, dimisso Episcopo & exercitu eius & quibusdam suis militibus non paucis, in Stacionibus, ut res suas & Polonorum ac clientelam ibidem dimissam custodiuerunt propugnantes, Solus cum exercitu magno terram Swanthopelconis animose vastavit. Sed Swanthopel-

thopelcus potencie sue resistere non valens, in Staciones irruit & Episcopum cum suo exercitu devictum fugat, plurimos militum & seruitores armorum occidit & quosdam captivat, & acceptis multis spoliis & captivis secessit illesus.

Dux Kazimirus Terram Kalis devastavit.

Item Anno eodem, videlicet MCCLIX. Kazimirus Cuyauie, Laucicie & Syradie Dux congregato suo exercitu vsque ad duo milia virorum pugnancium ipso die Ciriaci martiris Terram Kalis intrauit occulte, quam hostiliter invadens absque mora spoliavit. Sed cum rumor huiusmodi ad Boleslaum Ducem Polonie pervenisset, qui iam eundo Poznaniam fuerat constitutus, festine ad Castrum Kalis rediit; sed nec in via, nec in Castro miliciam poterat colligere tam repente preter XXX. milites, qui aduenerunt, cum quibus Cuyauiensibus suis adiunctis & DEO se totaliter committens, in quo semper confidebat, exercitum Kazimiri insecutus, ipsum inter Clomam & Oppataw villam Archiepiscopi in quadam Borra, que dicitur Salecz animose inuasit. Cui DEUS & sue genti tantam virtutem, licet paucis, miraculose contulit, quod Kazimirus Ducem prefatum cum sue gentis multitudine in fugam conuertit, & multis occisis, vulneratis & captis & recuperata preda, quam ceperat, equos CCCtos ipsorum, quibus infiderent, acquisiuit. Palatinum quoque Cuyauie graviter seu lethaliter vulneratum captivauerunt. Fertur namque quod quando Boleslaus Kazimirus & suum exercitum invasit, tantus timor corda eorum concussit, quod omnes arbores homines exercitus Boleslai esse putabant. Et ex hoc perterriti fugam pro presidio elegerunt; in qua fuga miraculose deui-

Boleslai Ducis
Calisiensis a
Casimiro Duce
Cajaviz repor-
tata insignis
Victoria:

deuicti, donum victorie DEO & Justicie Boleslai tribuebant. Nec dubium extat, quod auxilium Dei omnipotentis desuperius sibi missum fuerat, qui non deserit sperantes in se; quod tantam multitudinem cum paucis victoriosissime debellauit.

De Captiuitate Nobilium fraudulenta.

Proceres Poloniz a Casimiro Duce Cuiusvis capiti

Item eodem Anno Kazimirus, dux pretitulatus Herkboldum Palatinum Gnezensem, Simonem fratrem suum Castellatum loci eiusdem & Nicolaum Kalisiensem Palatinum & multos alios Nobiles in quodam colloquio per iussum fraudulenter celebrato captiuauit.

De Edificatione Castri Pacoszcz.

Castrum Pacoszcz in Præiudicium Boleslai Ducis Celisiensis. exstructum

Eodem vero Anno Kazimirus dux predictus cum adiutorio ducis Swanthopelconis proditoris edificauit Castrum in dominio Boleslai ducis Polonie & in præiudicium eiusdem.

De Vastatione Terre Lanciciensis.

Lanciciensis Terra peruersa: statar

Item anno eodem infra octauas Sti Michaelis Boleslaus Polonie, Boleslaus pudicus Cracouiensis & Sandomiriensis & Semouitus Mazouie & Romanus filius Danielis Regis Ruslie, qui venerat in auxilium Semouito duci predicto contra Kazimirum ducem fratrem ipsius vterinum conuenientes in Terra Lanciciensi, ipsam totaliter spoliis & incendio deuastarunt; edificaruntque Castrum Terra in eadem, & edificatum Semouito duci Mazouie predicto assignauerunt. Cernens autem dux Kazimirus malum sibi imminere, & tot principibus resistere non posse, petiit treugas usque ad festum Sti Andree sibi dari & colloquium in eodem festo celebrari: in quo se omnibus illis obtulit satisfacere,

cere, quorum metas vel terras aut Castra minus iuste detineret occupata.

Tartari secundario Terram Sandomiriensem vastauerunt.

Anno, quo supra, ante festum Sti Andree, periculis Christianorum introiuerant Tartari cum Pruthenis, Ruthenis, Comanis & aliis gentibus Terram Sandomiriensem; ipsam rapinis, inflammationibus, hominum occisionibus enormiter spoliantes. Et sciientes magnam multitudinem hominum cum suis rebus ad Castrum Sandomiriense confluxisse, ipsum vallauerunt sine cessacione impugnantes. Duces vero Ruslie, Wassylico frater Danielis Regis Ruslie; Leo quoque & Romanus filii predicti, cernentes moram fieri in expugnatione Castri predicti, concuperunt Castrenses circumuenire dolo fraudulento & accepta securitate cum Castrensius conuenerunt, suadentes eis, ut dexteras seruitutis a Tartaris peterent; & ipsis Castrum & bona, que in ipso habent, presentarent, ut vitam ipsis Tartari largirentur. Qui vitam Castro & bonis preferentes, & sic, ut premissum est, vitam obtinere sperantes, predictorum ducum decepti consilio, & ut liberi & securi de vita & suis vxoribus & nativis abire possent, a Tartaris & a predictis ducibus fidei promissa recipientes, Castrum apperuerunt, & rebus in eo omnibus dimissis inermes de Castro exierunt. Quos cernentes Tartari in eos irruerunt sanguinem nimium innocentum hominum effundentes: Ita quod riuus sanguinis in Wylam decurrentes, ipsam inundare fecerunt. Et cum in eorum occisione grassati & lassati fuissent, reliquos viros, tamquam gregem peccorum ad Wylam fluuium impellentes submerferunt. Mulieres vero iuenculas

Tartari Poloniam depopulantur & Sandomiriam occupant

& speciosas virgines, ac adolescentes masculos secum captiuos abduxerunt: & tunc multa milia hominum tam diuturnitate captiuitatis, quam in occasione gladii perierunt. Tarthari vero rebus de Castro Sandomiriensi & ciuitatis e ductis, ipsum exusserunt, plurimis diebus in Cracouiensi & Sandomiriensi Terris existentes multa mala & enormia prope dolor commiserunt &c.

De Desponsatione filie Przemislonis.

Castellania
Santocensis a
Regno Poloniz
& qua occasione alie-
nata:

Anno itaque Domini MCCLX. Polonie dux predictus Constantinus, olim Przemislonis ducis Polonie fratris sui filiam Cunrado filio Marchionis de Barnthborg, alias de Scorzelicz fecit copulari in uxorem & sollempnitatem nuptiarum in Castro Santhok cum eisdem celebravit: qui Castellaniam Santhocensem pro dote eiusdem obligat, sed non ipsum Castrum. Per hoc autem ipsa Castellania a Regno Polonie est alienata usque in presentem diem.

Mendolphus Rex Prussie a fide Christiana recessit.

Mendolphus
REX BO-
RUSSIE a fi-
de CHRISTI-
ANA recessit

Anno vero eodem Prutheni baptisati cum suo Rege Mandolpho propter multa grauamina, que ipsis inferebantur per cruciferos, fidem Christianam, quam assumpserant, deserentes, ad Lithuanos cum aliquibus fratribus ordinis Cruciferorum abierunt, ipsis fortissime adherentes. &c.

De Vastatione Terre Plocensis.

Et Ducum
Mazowie dila-

Item Anno eodem Mendolfus predictus suorum Pruthenorum, Lithuanorum, & aliarum gentium infidelium ad triginta milia virorum pugnancium multitudine collecta, Terram Mazouie intrauit, ubi primo

mo Plocensem ciuitatem, & deinde opida & villas totius Terre Plocensis crudeliter gladio & incendiis, spoliisque & rapinis totaliter deuastat. Et deinde Prussiam invadens vrbes subuertit, villas & fere totam terram Prussie destruxit, magnam stragem in populo Christiano per suos Pruthenos baptisatos committendo &c.

De Vastatione Terrarum Paganicarum a Christianis.

Anno itaque Domini MCCLXI. tertia Septimana post diem Epyphanie, multitudo Christianorum Theutunicorum & Polonorum & aliarum gentium fidelium in vnum collecta, Terras Lithuanorum & aliorum Paganorum intrauerunt, ipsas impugnare & delere cupiens. Et cum Christiani per terram Paganorum fuissent dispersi, pagani in vnum collecti reliquum exercitum, qui ad sarcinolas Christianorum remanserant, repente invaserunt, multos ex ipsis gladio perimendo; ibique reditum Christianorum expectarunt. Sed in sua potencia confidentes cum Christiani auditis rumoribus de prostratione suorum ad sarcinolas festine remearunt, ubi venientes exercitum paganorum inuenerunt copiosum; cum quibus animose congressi viriliter pugnare ceperunt; & quamvis multos ex paganis occidissent, pagani tamen Deo permitte, & peccatis Christianorum exigentibus, victoria obtenta Christianos fugam inire coegerunt.

De Secta Flagellatorum Vesanica.

Item eodem anno insurrexit quedam secta rusticorum; ita quod alius alium nudatus tum lintheo ad umbilicum precinctus sequebatur, se ipsum quilibet

Flagellatorum
Secta in Polo-
nia:

bet flagellandi ad dorsum verberando, quos duo cum vexillis & duabus candelis precedebant, quandam cantilenam precinentes, & hoc his in die, videlicet hora prima & hora nona faciebant. Ianussius vero Archiepiscopus Gneznenfis cum suis suffraganeis in sua prouincia sub excommunicationis pena decetero talia fieri prohibens, principes Polonie peccit, vt festatores huiusmodi per penas carceris & distractionem rerum a predicto errore compescere deberent. Quod & fecerunt. Nam rustici hoc audientes Archiepiscopi & principum edicta a predicto errore desierunt. Eodem quoque anno Episcopus Plocensis, qui cognominabatur Golek post octauas Pasche migravit ad Christum; cui Petrus successit.

Petrus Episc.
Plocensis

De occupatione Lanciciensis & Syradiensis Castrorum.

Turbæ in
Lanciciensi &
Syradiensi
Terræ exortæ

Eodem quoque anno & Szemomisl fratres filii Kazimiri ducis Cuyauie obiecta causa contra nouercam suam, que ipsos toxico perimere voluisset, & recedentes a patre occupauerunt Lanciciam & Syradiam cum suis appendiis vniuersis; quibus Terrigene spreto patre eorum fortiter adhererunt.

Boleslaus Pyus reuoluit Castellaniam Landensem.

Castellania
Landensis
Duci Boleslao Pio
restituta

Demum anno predicto Boleslaus Pyus, Wladislaus Polonie dux circa festum Sancti Bartholomei collegit exercitum fortem, vt terras Cuyauie Kazimiri ducis innaderet incendio & spoliis destruendas, propter hoc quod medietatem Castellanie Landensis predictus Kazimirus contra promissa Boleslao reddere non curabat. Sed Kazimirus cernens se disparem potentie

tencie Boleslai immediate Wolimiro Wladisl. Episcopo medietatem Castellanie Landensis, residuam vero Boleslao resignauit cum Castello quod contruxerat in eodem.

De occisione Semouiti Mazouie Ducis.

Anno Domini MCCLXII. XXII. Mensis Junii Rutheni cum Lithuanis venientes caute in terram Czirnensem Mazouie ipsam totaliter igne & gladio deuastarunt, vbi inopinato quandam villam laszdensem nomine intrantes inuenerant Semouitum cum suo filio Cunrado, Mazouie duces; quos capientes inhoneste tractauerunt. Swaano autem filius sororis Danielis Regis Russie Semouitum ducem prefatum sic captum manu propria decollauit & Cunradum filium eius secum abduxit captiuum. Eodem anno Mazouite in quodam predio Dlugoszedle cum Prutheni congressi pugnauerunt nono Augusti; Sed Prutheni victores effecti ad propria hilares redierunt.

Lithuani cum
Ruthenis Ma-
souiam iterum
ingressi Semo-
uitum Ducem
interficiunt

De Edificatione Castri Plocensis.

Transacto igitur anni predicti modico tempore circa festum Sancti Michaelis Boleslaus dux Polonie pretitulatus ad petitionem relictæ Semouiti Ducis Mazouie premortui, congregato exercitu iuit in Terram Mazouie & reedificauit Castrum Plocense, quod fuerat per paganos exustum, & reedificatum ac benemunitum presentauit relictæ predictæ domine & filijs eiusdem Boleslao & Cunrado, & nisi reedificasset Castrum predictum residuum Terre Mazouie per paganos totaliter fuisset deletum.

Castrum Plo-
cense a Bolesl.
Pio Duce Po-
lonie reedi-
ficatum;

De

De Vastatione Terre Louicensis.

Pruthenorum
Incurfiones
repetitas:

Anno vero MCCLXXII. Idus Januarii Castellaniam Lowicensem & alias multas villas in circuitu eiusdem Prutheni & alie gentes paganice gladio & incendio & aliis armis enormiter vastauerunt.

De Fundatione Parochie in Ciuitate Poznanienfis.

Eodem quoque anno fundata est Ecclesia Parochialis in ciuitate Poznanienfi, nomine Capituli Poznanienfis; sic quod dominicis diebus nec processionem, neque scolas circa ipsam habere debebant: Sed omnes viri Ecclesiastici tam ciuitatis, quam suburbani ad maioris Ecclesie processionem & perinde scolas circa eandem constitutas frequentare deberent. &c.

De Fundatione Hospitalis in Poznanis.

Beneficia in
Ciuitatem Po-
znaniensem à
Capitulo Po-
znanienfi col-
locata:

Eodem quoque anno videlicet Anno Domini MCCLXIII. fundatum est Hospitale infirmorum in honorem Sancti Stephani foris ciuitatem Poznaniensem per Boguphalum Episcopum loci eiusdem; cuius hospitalis prepositus ex institutione Episcopi eiusdem habet Stallum in Choro & vocem in Capitulo Ecclesie Poznanienfis antedictæ.

De obitu Elizabeth matris Przemislonis.

Elizabeth Du-
cissa Maioris
Pol. moritur:
Item Thomasi.
Ep. Wratia.

Anno igitur Domini MCCLXV. Nobilis Dns Elizabeth vxor quondam Przemislonis ducis Polonie & Henrici occisi per Tartaros ducis Slesie filia feria sexta proxima post octauas Epiphanie Domini in villa sua Modersz migr ad Xpm: & eodem Anno Dns Thomas Episcopus Wratiauiensis debitum humane nature persoluens feliciter in Domino obdormiuit.

De

De obitu Boguphalis Episcopi Poznanienfis.

Eodem vero Anno nocte inter feriam terciam & quatuor quartam post diem beate Lucie Boguphalus Episcopus Poznanienfis in Czirzinna villa Ecclesie sue migravit ad Christum. Cuius virtutes & mores describere nolui, quia si quas habebat, ipsis nequaquam uti volebat. &c.

item Bogupha-
lis III. Ep. Po-
znanienfis:

De Electione Petrziconis in Episcopum.

Anno itaque Domini MCCLXV Capitulum Poznaniense conuenit in conuersione Sancti Pauli in suo Capitulo & inuocata Spiritus Sancti gracia inceperunt tractare de Electione Pastoris. Tandem habito tractatu elegerunt Petrzicium prepositum filium militis Dogrossai de Scorow in Episcopum & Pastorem, & post electionem factam, sicuti est moris, processit dictus Electus cum quibusdam fratribus de capitulo ad Dominum Janusium Archiepiscopum Gneznoensem Metropolitani pro sua confirmatione. Et cum venisset in Zueynam ubi alter Episcopus erat, intellexit a quibusdam, quod debebat cassari, propterea quod simplicis literature erat & Jura ignorabat, licet reuera quod in Diuino officio regere Ecclesiam Dei poterat. Et hoc totum faciebat Dominus Archiepiscopus pro voluntate Domini Ducis Boleslai, qui tunc terram regebat, & pro vxore dicti ducis, Domina Helena filia Regis Vngarice, ut igitur Falantam decanum Gneznoensem intruderet in Episcopatum Poznaniensem; de cuius condicione & natalibus tota Polonia ignorat, quia ipsorum compater fuerat, sicut postea patuit, videns Dominus Johannes Decanus, filius Veszconis militis Jurisperitus & magister nominatus, a Domino vero Archiepiscopo appellat Electionem volens Ecclesie

Succedit Pe-
trisiko Praepo-
situs quae res
maximam Di-
scordiam po-
perit:

sic sue a Papa confirmare. Sed cum idem Petrzicus Electus deberet sue Electioni stare, quam fecerat Dominus Joannes decanus, habito consilio prauorum hominum & maxime sui proximi accessit ad Dominum Ffalantam, vt facilius eum Dominus in Archiepiscopatum intruderet, videns Capitulum a suo Jure recedere & ex hoc Ecclesiam gravari, habito consilio cepit tractare de alia electione vt abstrueret viam intrudendi sepe dictum Ffalantam, elegerunt Dominum Johannem Archidiaconum, literarum hominem, bone vite & sancte conuersacionis. Et cum ipsum presentarent eidem Archiepiscopo in Gnezna noluit eum consecrare, pretendens causam contra Capitulum, quod habet alium Electum, & hoc totum in fraudem faciebat, vt Ffalantam intruderent; considerans Dominus Johannes decanus, quod Archiepiscopus malignatur Ecclesie Poznaniensi eodem die prorupit in appellacionem a prefato Domino Archiepiscopo ad Dominum Papam, & facta Appellacione in Gnezna in quatuor temporibus hoc est, intret, premisit Dominum dictum Johannem Archidiaconum Electum, cum Domino Petro Scolastico & cum Mirossao Canonico ad Curiam Romanam. Et cum ibi processissent curiam dictus iam Archiepiscopus intrusit sepe nominatum Ffalantam in Episcopatum Poznaniensem; & cum vellet consecrare eum in Episcopum in Pisdi Capitulum misit quendam Vicarium nomine Benedictum qui cognominabatur Kolka, ad appellandum, ne ipsum in Episcopum consecraret. Dictus vero Archiepiscopus pro nichilo reputans appellacionem factam ad Papam, fecit trahi & male tractari dictum Vicarium & sacerdotem. Et sic contempta Appellacione & irregularitate ligata ipsum consecrauit in Episcopum, quem

credo

credo male esse tractatum. Johannes decanus nolens sustinere iniuriam Ecclesie sue secutus fuit prefatum Johannem Archidiaconum Electum. Ad curiam venientes coram Domino Papa Clemente Quarto coram ipso proposuerunt de negotio per intrusionem predicti Ffalante, quod fecerat Archiepiscopus contra Jura & contra constitutionem Domini Alexandri Pape quarti, nec habebat Jus prouidendi alicuius Ecclesie nisi in solo casu negligencie, dedit eis literas ad dominum Thomam Episcopum Wratislauiensem citatorem contra Ffalantham intrusum. Et cum redissent de Curia cum literis predictis Johannes Decanus dictus Scolasticus Petrus & Mirossaus Canonicus ipsum citauerunt ad curiam. Sed quia dictus Mirossaus, qui debebat citacionem factam per Dominum Episcopum Wratislauiensem deferre Domino Pape, per quosdam Polonos milites fuit occisus; & sic negotium Ecclesie negligebatur. Sed Dominus Johannes Decanus & Petrus Scolasticus & alii fratres Canonici habito consilio miserunt me, Glodslauum Custodem eiusdem Ecclesie Bastonem cognomine, cum litteris Domini Pape, & Episcopi Wratislauensis ad Curiam: & cum venissem ad curiam, venit etiam post me & dictus Ffalantha; & cum essemus in presencia Domini Pape prefatus Ffalantha exhibuit literas sue prouisionis; sed Dominus Pape visis & perlectis ipsius literis inuenit ipsum male tenere Episcopatum Poznaniensem: Ipse sicut iustus Iudex ad instanciam dicti Johannis Archidiaconi & Electi, tam ad instanciam meam & etiam iure ab Episcopatu Poznaniensi amouit prefatum Ffalantham; videns etiam Dominus Joannes Archidiaconus & Electus, quod differebatur negotium sue confirmacionis & ex hoc gravabatur non modicum Ecclesie periculum, Jus quod-

W cunque

Tandem NI-
COLAVS Ca-
pellanus P.R.
Episcopatum
Poznaniensem
obtinuit:

cunque habebat in sua electione Domino Pape renunciat. Dominus vero Papa cum Jus conferendi habebat, Magistro Nicolao Capellano suo, qui tunc erat pro Canonitacione Beate Hedwigis per Poloniam militis, Episcopatum Poznaniensem contulit & ipsum in Witerbio in Episcopum consecrauit Poznanientem.

De occupatione Castri Santhok fraudulenta.

Concordia inter
March.
Brandenb. &
Ducem Maior-
em Poloniarum

Post modici temporis eiusdem anni intervallum, quidam Saxones latroculi clam castrum Santhok subintrantes ipsum occupaverunt & occupatum Marchioni Brandenburgensi presentarunt. Sed Boleslaus dux Polonie cum collecto exercitu predictum castrum expugnare voluisset, Marchiones convenientes cum ipso ordinaverunt amicabilem seu amabili ordinationem, quod Boleslaus Drdzen & ipsum Santhok cremare deberent, quod & fecerunt.

De obitu Danielis Regis Russie.

Daniel Rex
Russie mori-
tus inter Swa-
topoleum: Dux
Pomeranie:

Anno vero Domini MCCLXVI. Daniel Rex Russie, Leonis & Romani Pater debitum nature persolvens migravit ad Christum de hoc mundo. Et eodem Anno Swanthopelcus proditor dux Pomeranie, qui nomen ducale sibi prodicionahter & nepharie usurperat. Nam transiit vitam carnis ynuerle,

De vastacione Terre Plocensis.

Prutheni Ter-
ram Plocensem
pernastant:

Eodem namque Anno Prutheni cum alijs gentibus paganis Terram Plocensem intrantes Residuam Terram eiusdem totaliter devastarunt.

De vastacione Terre Russie.

Eodem quoque Anno Boleslai Pudici ducis Cracov-
nic

nie exercitus terram Russie subintrantes ducatum Swar-
nonis enormiter devastant; cum quo exercitu Swarno
dux prefatus ipso die Geruafii & Prothafii Sanctorum
congressum faciens viriliter pugnavit. Sed Poloni vi-
ctores effecti multis milibus ex Ruthenis occisis & Ru-
thenorum preda sufficienter ditati ad propria redie-
runt cum honore; sicutque Terra aliquo tempore
in habundancia pacis optate. Anno vero eodem Fran-
dotha Episcopus Cracoviensis de hoc seculo migravit
ad Christum, cui Paulus de Przemocowo successit.

Prandotha Ep.
Cracoviensis
moriatur: suc-
cedit PAV-
LUS de Prze-
mokowo

De Reedificatione Castri Santhok.

Post decursum itaque dierum anni predicti Boleslaus Pius dux Polonie, collecto exercitu reedificavit minus Castrum Santhok. Erant enim ibi duo castra, minus in quo dux residere consueverat; & maius in quo milites Castrenses se peculium habentes cum popularibus & mechanitis morabantur. Sed cum dux Boleslaus edificato Castro ad propria redisset, Marchiones predictum castrum vallaverunt. Timens dux Boleslaus de Lesione suorum hominum in castro extantium iuxta ordinationem, cum Marchionibus predictum Castrum comburi mandavit.

Novum Ca-
strum Santhok
combustum:

De Consecratione Pauli Episcopi Cracoviensis.

Anno igitur Domini MCCLXVII. Wenerabilis pater Paulus de Przemancow Episcopus Cracoviensis per Archiepiscopum Gnezniensem & alios Episcopos in Episcopum Cracoviensem consecratur. &c.

Paulus Episco-
pus Cracov.
consecratur:

*De occisione Petri Pomerani, Canonici Poznanien-
sis.*

Wa

Item

Sulislauus Pe-
trus: Canoni-
cum Poznani-
ensem cruci-
fuit

Item Anno Domini MCCLVIII. cum Petrus Po-
moranus Canonicus Poznaniensis, Ecclesie a Dobro-
gostio de Nagrodomez coram Nicolao, Episcopo Po-
znaniensi decimam predialem repeteret, & terminus
ad audiendam sententiam definitivam fuisset assigna-
tus, Sulislauus Dubrogastij filius prefatum Canonicum
in cimiterio Ecclesie in Czirnelino in processione tran-
sientem aspharie occidit. Et ob hoc prefatus Dobro-
gostius & sua progenies ad prestationem decime mo-
re rusticano fuerunt pertuo contempti.

De Edificazione Castri in Szulencz.

Castrum Szu-
lencz ab Otto-
ne Marchione
Brand. edifi-
cavit

Anno vero Domini MCCLXIX Otto filius Ot-
tonis Marchionis Brandenburgensis siue de Sgorzelicz
post obitum Patris sui Ottonis edificauit Castrum Szu-
lencz inter Lubusz & Medzirzecz tolerante Boleslao
Polonie duce &c.

De Obitu felicissime Salomee virginis.

Salomea mo-
ritur: & inter
Sanctos refer-

Demum Anno Domini MCCLXVIII. in vigilia
beati Martini, Salomea virgo generosa Sanctimonia-
lium Ordinis Sancte Clare soror Boleslai pudici ducis
Cracouie prefati in scola Monasterii, qui locus dice-
batur lapis Sancte Marie, celebre nomen virginitatis
retinens, feliciter migravit ad Christum. Ob cuius
virginis amorem mater ipsius deuota cum filio suo Bo-
leslao duce predicto Cenobium Sancte Clare in Jani-
choth fundauerunt, quod postmodum in Scolam ad
locum propter insultancias Lithuanorum transule-
runt ac demum versus Cracouiam ad Sanctum An-
dream fuerat translatum, de qua narratur hoc miracu-
lum. Quod dum quinque diebus in choro sororum
ibidem in scola inhumata iacuisset, nullum tamen
secre-

secretum inhorrorem corpus eius pudicissimis sorori-
bus ingerebat; ymmo quodam suauissimo odore de
ipsius corpore lacto prodeunte refici videbatur. Post-
quam autem corpus eius nobilissimum in Idus Nouem-
bris Ecclesiastice fuit traditum sepulture, & demum
kalendas Iulii exhumatum versus Cracouiam human-
dum denuo cum magna reuerencia portaretur. Nil
tamen factoris, licet Sartophagum fuisset appertum,
de ipsius lacto corpore exalabat. Audiui etiam ab
alia religiosissima virgine Martha sanctimoniali Ceno-
bii predicti, quod de ipsius corpore oleum mire suau-
tatis & fragrantie distillabat, cuius stillicidio multi
infirmi digitis capientes & se exinde linientes, a qua-
cunque detinebantur infirmitate, illico sanabantur.

De prodicione Castri Bidgostiensis.

Anno quoque eodem quidam Theodricus Pruthe-
nus baptizatus Bidgostian, Castrum Semomillii tradi-
dit Boleslao pio duci Polonie & rememorans se huius-
modi prodicionem comisisse peciit famulum suum seu
proprium, vt ipsum decolleret; qui recepto gladio
ipsum protinus decollat.

Castrum Bygdost
proditor suo
Iussu occisus

Cuyauite suo duci obedienciam recusarunt.

Anno denique predictoprimates Terre Cuyauie, Torba in Cu-
cernentes quod Semomisl dux eorum ipsis spretis, fra-
trum barbarorum interim consiliis utebatur eorum in
omnibus sequens fauores, adheferunt duci Boleslao
Polonie. Semomisl vero setam derelictum prospici-
ens Boleslao duci Polonie nobile Castrum Cruschuici-
ense dono assignauit, vt ipsius industria favori milicie
Cuyauie reconciliatus ipsos ad sue obediencie gremi-
um reuocaret.

De

Urbs Melzina
ab Ottone
Marchione
Brand. capta:

De vastacione Urbis Medzirezecensis.

Demum Anno eodem circa festum Sancti Michaelis, Boleslaus pius, dux Poloniae, muniuit ciuitatem suam Mycdzirzecz de blancis; & priusquam fuisset circumdata fossatis, Ottonis Marchionis predicti filius ex improviso veniens ipsam expugnauit; & castrum expugnare non valens ipsum exussit, & preda ciuitatis magnifice ditatus ad propria rediit letabundus.

De Expugnacione Castri Sulencz.

Castrum Sulencz a Boleslao Pio Duce Pol. captum.

Anno itaque prefato in vigilia beate Lucie Boleslaus pius, dux Poloniae sepefatus Castellaniam Landensem potenter subintrauit, ipsam incendio & rapinis totaliter deuastauit, & in Crastino ad Castrum Sulecz rediens ipsum viriliter impugnauit. Ad quod sui milites animose aggredientes igne appposito idem Castrum succenderunt; in quo Castellani nomine Sabelcum sua gente captiuauit; & sic armis, equis & predam nimia sufficienter sunt ditati, Deo gratias agentes leti ad propria redierunt.

De Edificacione Castri Santhok.

Parte Castri
Santhok.

Anno denique Domini MCCLXX. Otto Ottonis Marchio Brundenburgensis circa purificationem beate Marie virginis reedificauit Castrum Santhok circa Ecclesiam Sancti Andree absente Boleslao duce Poloniae, qui tunc temporis ad partes Craconie pro quibusdam negotiis peragendis se transtulit. Erat namque Castrum Santhok olim valde magnum, in quo multi milites & populares morabantur; & etiam in eodem castrum prepositum Sancti Andree cuius Ecclesie prepositus in omnibus Ecclesiis infra Odram, Drawam, Wartham & Notesz omnem Jurisdictionem in clero & populo exercebat. De praepositura huiusmodi Epi-

scopus

scopus Poznanienfis, qui pro tempore erat, providebat. Habeat etiam dictus Prepositus villam Kyow ad suam preposituram spectantem, quam nunc Castrensem de Santhok aliqui occupant & aliqui Castrenses de Mycdzirzecz usurpare contendunt. Nam postquam Marchiones Brandenburgenses occiso Rege Polonorum Przemisllo Castellaniam & Castrum Santhoczenle occupassent preposituram Santhoczensem deleuerunt & Capitulo Solduensi omnem Jurisdictionem prepositure Santhonienfis addere procurarunt: per quod factum magna pars Dioeceseos Poznanienfis in praefata Castellania ab Ecclesia Poznanienfi per negligenciam Temporis est euulsa; quam licet quidam Episcopi, ut puta Andreas Synonowicz & Dominicus in Curia Romana repetere cepissent. Johannes tamen Lodza Episcopus Poznanienfis successor eorundem immediatus negliger prosequi non curauit. Eodem quoque Anno circa festum Sancti Gregorii Boleslaus dux Plocensis reedificauit castrum Drdzen in nocumentum Castri Santhok eiusdem.

De Obitu Wladislai Ducis Wratislauiensis & Episcopi Salczburgensis.

De Anno eodem Venerabilis pater Episcopus Salczburgensis Wladislaus dux Wratislauiensis, olim Henrici Ducis Slesie occisi per Tartaros filius, in suo Episcopatu de hoc seculo circa festum Sancti Adalberti ad Christum ingrauit per suos Slesianos nepharias, ut aiunt, toxico interemptus: & hoc ideo, quia ducatum Wratislauensem, cuius partem habebat dimidiam, post mortem fratris sui Henrici gubernabat; quam in suo decessu Henrico IVto licet paruulo fra-

Wladislaus
Dux Slesie
Archiepiscopus
Salzburgensis
moricus

trii



Н.

